

ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ

ΔΙΑΝΟΩΝ

ΕΤΟΣ Γ'.

ΜΑΙΟΣ 1873.

ΦΥΛΑ Δ΄

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΛΕΙΒΑΔΑΣ (*)

Ἦτο ἡ ἑσπέρα τῆς 27ης Ἰουνίου τοῦ 1876. Ὁ ἥλιος ἔβαινε πρὸς τὴν δύσιν του κατηφῆς καὶ μελαγχολικὸς ὡς ἀπνυδρῆμένος μαχητῆς καὶ μέλαινα σκέπη ἐκάλυπτε τὸν ὑψηλὸν Αἶνον. Κατήρχετο νὰ θυθισθῆ εἰς τὰ κύματα τοῦ Ἰονίου καὶ ἄφινεν ὄπισθεν αὐτοῦ τὴν ἀρχαίαν τοῦ Ὀμήρου Σάμην εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ πένθους καὶ τῆς νυκτός.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὅμοιος πρὸς τὸν δύνοντα ἥλιον, ἐξέπνεεν ἐπὶ τῆς ἀχυρίνης στρωμνῆς του, θῦμα τῆς πείνης καὶ τῶν κακουχιῶν, ὁ Γεράσιμος Λειβαδάς.

Σιγῇ νεκρικῇ ἐβασίλευε καθ' ὅλην τὴν νῆτον καὶ ὁ λαὸς ἔκλαιε τὸν καμινάπτην τοῦ μακροῦ ἐκείνου ἀγῶνος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ ἡμέραν τινα ἢ Ἐπτάνησος ἐστεμμένη τὴν δάφνην τοῦ νικητοῦ.

Καὶ ὁ τιτὰν ἐκεῖνος, ὅστις ἐπάλαιον ἤμισυ αἰῶνα πρὸς τοὺς τυράννους τῆς πατρίδος του, πρὸς τὴν δυστυχίαν καὶ τὸν χρόνον, ἔλλινεν ἤδη τὴν κεφαλὴν, ἠττηθεὶς ὑπὸ τοῦ θανάτου,

διὰ νὰ ἐξυπνήσῃ τὴν ἐπιούσαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἀθανασίας.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ὁ Λειβαδάς ἀνήκει εἰς τὴν ἱστορίαν. Ὁ εἶος αὐτοῦ διηγετικὴς πάλῃ κατὰ τῆς ἀγγλικῆς προστασίας, ἦτις μόνον κατ' εὐφημισμὸν ἐδικαιούτο νὰ καλῆται οὕτω, σερὰ ἀλλεπαλλήλων διωγμῶν καὶ καθαιρέσεων, συνδέεται μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς ὅλης Ἐπτανήσου. Εἶναι ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ἀνίσου ἐκείνης πάλῃ, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὅμως ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ ἠττημένος ὁ ἰσχυρότερος τῶν δύο ἀντιπάλων.

Ἡ ὀνόματι μόνον ἐλευθερία ἐκείνη ἐλληνικῇ γῆ, ἀλλ' ὑπὸ ξένην κυριαρχίαν, οὐχὶ ὀλιγώτερον τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀτυχῆς, ὑπῆρξε τὸ πεδῖον τοῦ ὁποίου συνητήθησαν ἀντιτιμῶται λαοὶ ἐλευθεροὶ καὶ ξένοι δεσπόται, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Διὸς κρύπτοντες τὰ δεσμὰ καὶ τὸν πέλεκυν. Ἦτο παλαιότερα, εἰς τὴν ἑσπέραν κατήλθε νὰ ἀγωνισθῆ ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς ἀνθρωπότητος λαὸς ἐνθουσιῶν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῆς ὅλης πατρίδος καὶ μὴ δυνάμενος μὲν διὰ τῆς σπάθης, ὡς ὁ Ἀλέξανδρος, ἐν μιᾷ στιγμῇ νὰ κόψῃ τὸν Γόρδιον δεσμόν, ἀλλὰ συγχιῶν τὴν Εὐρώπην ὅλην διὰ τοῦ ἠρωισμοῦ τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας προμαχησάντων.

Ἡ ἐπτάνησος ἦτο ἡ κόρη, τὴν ὁπαῖαν ἤρπασαν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς διὰ νὰ ἐμπιστευθῶσιν εἰς χεῖρας μητρικῆς. Καὶ μετέλλαξε μὲν πολλὰκις μητρῴϊαν, ἀλλ' εἰς οὐδεμίαν εἰς αὐτῶν εὖρε σφογῆν μητρὸς.

(*) Ἡ ἀνωτέρω δημοσιευμένη βιογραφία, ἔργον τοῦ γνωστοῦ λογίου κ. Κ. Γ. Ξένου, ἀνεγνώσθη ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις φιλολογικῷ συλλόγῳ Παρ-
γασσοῦ.

Πρώτοι ἦλθον οἱ Ἑνετοὶ καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ Ναπολέων, ὅστις διὰ τῆς ἐν Καπορμιώ συνθήκης (11 Ὀκτωβρίου 1797) ἀνάγκασε τὴν Εὐρώπην νὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτὴν ὡς γαλλικὴν κατάκτησιν. Μετὰ τὸν Ναπολέοντα ἦλθον οἱ Ρῶσοι καὶ Τοῦρκοι συμμοχλοῦντες τότε, καὶ ἡ Ἐπτάνησος κηρύσσεται κράτος ἐλεύθερον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ρωσίας. Τὸ δὲ σύνταγμα τοῦ Μοκενίγου παρέδιδε πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν καὶ ὁρῶσος τοποτηρητῆς ἦτο μετ' ὀλίγον ὁ ἀπόλυτος δεσπότης.

Μετὰ τινὰ ἔτη ἡ Ἐπτάνησος παραδίδεται πάλιν εἰς τὸν Ναπολέοντα καὶ ἡ σημαία τῆς γαλλικῆς αὐτοκρατορίας κυματίζει ἐπὶ τῶν ἐπέλξεων τῶν φρουρίων τῆς Γερκύρας. Οἱ Γάλλοι σίθονται τὸ καθεστῶς καὶ τὴν γερουσίαν, ὑπεθάλλουσι τὸ μελετώμενον κίνημα τῶν Ἑλλήνων, προσεταιρίζονται τοὺς ὀπλαρχηγούς καὶ παρέχουσιν αὐτοῖς καὶ χρήματα καὶ ὄπλα. Ἄλλ' ὁ στόλος τῶν Ἀγγλων, ἐν τῷ μεταξὺ ἀπὸ τῆς Μελιτίας ἐφορμήσας, ἐπολιόρκει τὰς νήσους, καὶ τὰ Βρεττανικὰ στρατεύματα ἦσαν ἤδη κύρια πάσης τῆς Ἐπτανήσου, πλὴν τῆς Κερκύρας, ἧτις καὶ αὕτη τελευταία, ἡττηθέντος τοῦ Βοναπάρτου, παραδίδεται εἰς αὐτοὺς, καὶ τέλος διὰ τῆς ἐν Παρισίοις συνθήκης τῆς 5 Νοεμβρίου τοῦ 1815 ἡ Ἐπτάνησος κηρύσσεται κράτος αὐτόνομον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μ. Βρετανίας.

Μετὰ τῆς συνθήκης ταύτης συνδέεται τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια, πληρεξουσίου τότε τῆς Ρωσίας, μετὰ ταῦτα δὲ Κόμμενότητος τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος.

Ἐδρὰ τοῦ συνεδρίου ὑπῆρξε τὸ πρῶτον ἡ Βιέννη, ἀλλ' οὐδαμῶς ἐκεῖ ἐλήφθη τελεσιδικία ἀπόρραξας, διότι ἡ Αὐστρία ἐζήτηε ὑπὲρ ἐκείνης τὴν προστασίαν τῶν νήσων, ὁ δὲ ῥώτος πληρεξούσιος ἀντεμάχητο κατὰ τῆς ἰδέας ταύτης, γινώσκων ὅτι τὸ ἀθάνατον τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως ἦτο ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸν φιλελεύθερον χαρακτή-

ρα τῶν Ἐπτανήσιων, ἐνῶ ἡ ἐλευθερία συνταγματικὴ πολιτεία τῶν ἀγγλων ἠδύνατο κάλλιον νὰ προστατεύσῃ τοὺς Ἴονιους. Ἄλλ' ὅτε μετὰ ταῦτα οἱ πληρεξούσιοι συνήλθον ἐν Παρισίοις καὶ ὁ λόρδος Κλαγκάρτου ἐζήτηε ὅπως αἱ ἐπτάνησοι μετὰ τῶν παραρρημάτων αὐτῶν κατέχωνται ἔσσει ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ ἐν πλήρει κυριότητι, ὁ Καποδίστριας εὐθαρπῶς ἀντετάχθη κατὰ τῆς προτάσεως ταύτης, δικαιῶν οὕτω τὴν πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην τῆς Ἰονίου Γερουσίας, ἧτις εἰς αὐτὸν ἀνέθετο νὰ μεσιτεύσῃ παρὰ τῷ ἐν Βιέννῃ συνεδρίῳ ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Ἐπτανησιακοῦ λαοῦ. Καὶ ἠγωνίσθη ἐπὶ πολλὴ στήθος πρὸς στήθος πρὸς τὸν ἕτερον Βρετανὸν πληρεξούσιον τὸν Λόρδον Κάστερλη (Castlereagh) ἕως οὗ τέλος ὑπερίσχυεν ἡ γνώμη αὐτοῦ, καθ' ἣν δὲν μετεβιβάζετο πλέον ἡ κυριότης εἰς τοὺς Ἀγγλους, ἀλλὰ διετηρεῖτο ἡ Ἰόνιος Πολιτεία καὶ ἐτίθετο μόνον ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Γ'.

Τὸ πρῶτόκολον ὑπεγράφη. Καὶ ἡ Ἀγγλία πέμπει ὡς Ἀρμοστήν, ἀντάξιον τοῦ Μοκενίγου διάδοχον, τὸν στρατηγὸν Μαιτλάνδον, ὅστις μετ' ὀλίγον συγκαλεῖ εἰς Κέρκυραν τὴν ὑπ' αὐτοῦ δημιουργηθεῖσαν συνέλευσιν, ἵνα ψηφίσῃ τὸ περιώνυμον ἐκεῖνο σύνταγμα.

Ὁ συνταγματικὸς χάρτης τοῦ 1817 παρεῖχεν εἰς τὸν Βασιλέα τὸ δικαίωμα νὰ ἀκυροῖ τοὺς νόμους, νὰ καθαιρῇ τοὺς ὑπαλλήλους, νὰ διαλύῃ τὴν Βουλὴν καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἀντιγορεύῃ αὐτὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν. Ἄλλ' ὁ ἀληθὴς βασιλεὺς διὰ τὴν Ἐπτάνησον δὲν ἦτο ὁ Γεώργιος Γ' ἦτο ὁ στρατηγὸς Μαιτλάνδος.

Ἐναντίον τοῦ φοβεροῦ τούτου πολιμίου τῆς ἀνθρωπότητος, ὅστις, ὡς ὀκτάπους τεράστιος, ἠπέλειε νὰ πνίξῃ εἰς τὰς σπείρας τοῦ δλόκληρον λαοῦ, ἐρχεται νὰ προβάλλῃ τὸ στήθος αὐτοῦ ἀσπίδα τῆς πατρίδος τολμηρῶς καὶ ριψοκίνδυνος νεανίας, ἀλλὰ καὶ θεόπνευστος σηματοφόρος τῆς ἐλευθερίας, ὁ Λεϊβαδάς, ἐπα-

ρχόμενος τότε ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

Ὁ Γεράσιμος Λεϊβαδάς ἐγεννήθη ἐν Κεφαλληνίᾳ ἐν τῇ κώμῃ Ἀγκῶνος τοῦ δήμου Θουαίας τὸ 1789. Μικρὸς ἔτι τὴν ἡλικίαν ἐγκατέλειπε τὸ πατριον ἰδαφος καὶ εἰς τῆς ἀδελφῆς Ἰταλίας τὴν γῆν ἐζήτησε τὸ μάννα τῆς ἐπιτήμης. Ἐκεῖ ἐπεραιώσεν εἰς τὸ ἐν Παῦλα καὶ Βολωνίᾳ πανεπιστήμιον τὰς νομικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐφελκύσας τὴν ἀγάπην τῶν καθηγητῶν του, οἳοι ἦσαν ὁ Βόλτας καὶ ὁ Ταμπούρινης, ὀνομαστοὶ τότε καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ὁμοίαν δὲ θεοῦ τις νὰ ἐνεφύσησεν εἰς αὐτὸν ἅμα γεννώμενον τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας, ἤρχισεν ἕκτοτε νὰ δεικνύῃ καρδίαν καὶ φρόνημα ἀνδρός, ὅστις ἔμελλε νὰ διαδραματίσῃ ἐν τῶν σπουδαιοτέρων προσώπων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐπτανήσου. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐτιμήθη διὰ τῆς φιλίας τῶν μεγάλων τῆς Ἰταλίας ἀνδρῶν, οἵτινες εἰργάζοντο ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς ὠραίας ἐκείνης γῆς, ἧτις ἐγέννησε τὸν Τάσσαν καὶ τὸν Ἀρίστον, ἧτις ἐγέννησε τὸν Δάντην καὶ τὸν Πετράρχην. Καὶ μετ' ὀλίγον ἀνεκνήρυσσετο μέλος τοῦ ἐν Βολωνίᾳ ἐθνικοῦ κομητάτου, ἐν ᾧ συγχρόνως ἐμνεῖτο τὰ μυστήρια τῆς Φιλικῆς ἑταιρίας.

Οὕτω ἐμπορούμενος ὑπὸ τῶν ἰδεῶν ἐκείνων ἐπανήρχετο ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν πατριον γῆν, φέρων, ὡς ὁ Προμηθεὺς ἐν νάρθηκι, τὸ πῦρ τῆς ἐλευθερίας, τὸ ὅποιον εἶχε θερμάνει τὰ στήθη τῶν λαῶν τῆς ἑσπερίας.

Ἦτο, ὡς εἶπομεν, ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἡ Βρετανία εἶχεν ἤδη ρίψει τὸ δέλεαρ, ἵνα ἐξαπατήσῃ τὸν λαὸν τῆς Ἐπτανήσου. Τὸ δέλεαρ ἦτο ὁ συνταγματικὸς χάρτης τοῦ Μαιτλάνδου, δι' οὗ ἐμμέσως καθηργεῖτο ἡ συνθήκη τοῦ 1815. Ὁ λαὸς τεθαμβωμένος ὑπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Βασιλέως Ἀρμοστοῦ ἐκλινεν ἀπελπὶς τὴν κεφαλὴν καὶ ἰσιώπη καὶ ἐσκέπτετο. Εἶχεν ἐκπλαγῆ πρὸς στιγμὴν ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἀπολέσει τὸ θάρρος οὐδὲ τὸ φρόνημα. Διὰ νὰ ἀντιταχθῇ κατὰ

τοῦ κολοσσοῦ τούτου εἶχεν ἀνάγκην ἀρχηγοῦ τινος ριψοκίνδυνου, ἀλλ' οὐτινος ἢ φιλοπατρία νὰ ἐγγυᾶται ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας. Καὶ αὐτόκλητος τοιοῦτος ἀρχηγὸς ἰδοῦ ἐπιφαίνεται ὁ Λεϊβαδάς.

Ὁ πρῶτος συστρατιώτης, δὲν εὖσε πρόθυμον νὰ ὑποστῇ πάσας τὰς περιπετειὰς τοῦ μελετωμένου ἀγῶνος ἦτο ἡ θυγάτηρ τοῦ κόμητος Σπυριδῶνος Μεταξᾶ Ἄννα, ἣν ἐνυμφεῖθαι ἐν ἔτει 1820 καὶ ἧτις ἐφημίζετο τόσον διὰ τὸ κάλλος τῆς, ὅσον καὶ διὰ τὰς ἀρετὰς τῆς.

Ἐν ἔτος μετὰ ταῦτα ἀρχεται ὁ ἱερός ἀγὼν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἡ Ἐπτάνησος ἤκουσε τὴν κλαγγὴν τῶν ὀπλων καὶ ἀνετινάχθη καὶ, ὡς εἶπεν ὁ ποιητῆς τῆς Ζακύνθου,

Ἐφωνάζανε ὡς τ' ἀστέρια
Τοῦ Ἰονίου καὶ τὰ νησιά
Κ' ἐσηκώσανε τὰ χέρια
Γιὰ νὰ δεῖξουνε χαρὰ.

Μ' ὄλο ποῦν ἀλυσωμένο
Τὸ καθένα τεχνικὰ
Κ' εἰς τὸ μέτωπο γραμμένο
Ἐχει ψεύτρα ἐλευθεριά.

Τότε ἐξηγέρθη ὑπὲρ ποτὲ τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, πανταχοῦ μὲν, ἰδίᾳ δὲ ἐν Κεφαλληνίᾳ. Ἡ φιλότουρκος ἀγγλικὴ δεσποτεία ἐξηγρώθη καὶ ἰδοῦ ἀρχονται αἱ μαστιγώσεις καὶ αἱ καθαιρέσεις, ἀρχονται αἱ δημεύσεις καὶ ἡ ἀγχόνη.

Πρῶτος ὕψωσε τὴν ἱεράν σημαίαν ὁ Λεϊβαδάς, καταφρονῶν πάντα κίνδυνον καὶ συνέλεγε χρήματα καὶ ἀπέστειλεν ἔπλα εἰς τοὺς μαχητὰς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος. Ὁ οἶκος αὐτοῦ ἦτο τὸ κοινὸν ἄσυλον τῶν ὑδ τῆς Τουρκικῆς θηριωδίας διακομμένων. Ἦτο τὸ συνεντευκτήριον τῶν ἐπλαρχηγῶν ὅσοι διήρχοντο ἐκεῖθεν μεταβαίνοντες ν' ἀποθάνωσιν ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας.

Ἄλλ' ἀφοῦ ὁ ἀγὼν ἐκείνος μετὰ τινὰ ἔτη διεκόπη καὶ ἡλευθρώθη ἡ μικρὰ αὕτη γωνία, τότε ἀπεπέτασε

την σημαίαν του αντάρτου κατά της ξένης κυριαρχίας, στηλιτεύων την παρνομοθεσίαν άρχην, καθ' ης διαμαρτύρητο και προς το κοινοβούλιον και προς τον Βασιλέα. Μη έχων δε άλλο όπλον να υπερασπισθή τα δίκαια της πατρίδος του κατέρρευεν εις τας έφημερίδας της Δύσεως και εκείθεν έπέβησε τους ελογώδεις κροαγμούς του.

Από τούδε άρχεται ο πολιτικός θίος του Κεφαλληνος ήρωος, από τούδε θεωρείται προεγεγραμμένος συνωμότης.

Ο Άρμυστής Άδαμ, ο διαδεχθείς τον Μαιτλάνδον, κατηγορεί αυτόν εν έτει 1830 επί εγκλήματι έσχάτης προδοσίας.

Αφορμή προς τούτο υπήρξαν επαναστατικά τινες προκηρύξεις, τοιχοκολληθείσαι εν ώρα νυκτός εις τας άγυύς του Άργιστολίου, κατά του άγγλου Άρμυστού και της κυβερνήσεώς του. Εύρον δε και ψευδομάρτυρά τινα, έν ηνάγκασαν να καταθέση ενώπιον του γενικού Εισαγγελέως, ότι τας προκηρύξεις εκείνας έγραψεν αυτός και υπαγόρευεν του Λειβαδά.

Τό επεισόδιον τούτο περιέγραψε μετ' ακριβείας ο σοφός Καρούσος εν τη βιογραφία του Λειβαδά, την όποιαν, έπιλήθων ο θάνατος, δεν άφηκεν αυτόν να τελειώση.

Ο Θεόδωρος Καρούσος υπήρξεν εις των μετὰ ταύτα στρατιωτών αυτού και υπό την σημαίαν του τάχθεις εν τη ΙΒ'. Ιονίω Βουλῆ ήγωνίσθη καρτερικώς υπέρ της ενώσεως, άποκρούων τας προτεινομένας συνταγματικάς μεταβρυθμίσεις. Μετὰ την κατάθεσιν του άργυρονύτου μάρτυρος—ιστορεί ο Καρούσος;—ο Άρμυστής Άδαμ μένεα πνέων προκηρύσσει τον στρατιωτικόν νόμον καθ' όλην την νήσον. Ο οικος του Λειβαδά περιστοιχίζεται υπό σίφους στρατιωτών, οίτινες, παραβιάζοντες το άσυλον της οικίας, ένσπείρουσιν εις άπασαν την οικογένειαν τον τρόμον και την φοβήν, έγκλείσαντες έντός πνευροῦ δωματίου την σύζυγον,

τά τέκνα και τους ύπκρέτας μετὰ του ψυχρόραχούτος πάππου αυτών, διάφρηγνύουσι τά κλειθρα των θυρών, συνπρίβουσι πάν το προστυχόν και άναστατούσι τά πάντα προς εύρεσιν όπλων και συνωμοτικῶν έγγραφων. Ο Λειβαδάς, συνοδωνόμενος υπό τάγματος λοχαγούρων, οδηγείται δεσμώτης εις τας φυλακάς και εκείθεν αποστέλλεται εις τά άξένα υπόγεια του φρουρίου της άκροπόλεως Κερκύρας. Πάσα μετ' αυτού άλληλογραφία είχε διακοπή, οὐδ' ήξυμεν άν τά τέκνα αυτού ζώσιν ή απέθανον, άγρυπνοι δε φρουροί έφύλαττον την κόκτα και παρ αυτό το πλευρόν της κλίνης του δεσμώτου.

Μετὰ έννεάμηνον κάθειρξιν το κατηγορητήριον φέρεται ενώπιον του άνωτάτου έιδικου δικαστηρίου.

Κατηγορείται ως ένοχος εγκλήματος έσχάτης προδοσίας και ποιητή του εγκλήματος είναι ο θνητος.

Άλλ' ένταύθα έμελλε να αποδειχθή το σκευωρηθέν μηχανήμα και ή άθωότης του κατηγορουμένου, διότι μετὰ ξὺ των συγκαθιζομένων δικαστών εύρέθη και τις άμερόληπτος άγγλος δικαστής, όστις ανέκαλυψε την έξυφανθείσαν συκοφαντίαν.

Ούτω ο Λειβαδάς και ο συγκατηγορούμενος αυτόν Βαλαμαάκης κηρύσσονται άθώοι, ο ψευδομάρτυς αποδεικνύεται πλαστογράφος και καταδικάζεται εις διετή είρκτήν, ο δε δεσμώτης αποτίθεται εις τους κόλπους της οικογενείας του, άφου ήδη υπέστη άνυπολόγηστους ζήμιας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤ. Γ. ΞΕΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Ο έρωτας της ιδέας, υπό Π. Βεργιωτή εν Κεφαλ. Ιηνία

Αίτην μυθίαν αισθανόμεθα λίαν θραδέως λαβόντες διατριβήν τινα υπό τον

άνωτέρω τίτλον του γνωστού και δι' άλλων αυτού φιλολογοικῶν έργων κ. Π. Βεργιωτή, και κατά συνίπειαν μη δυνηθέντες έγκαιρώς να πράξωμεν πάν ό,τι σήμεραν επιχειρούμεν. Η δικτριβή αυτή, άναγνωσθείσα υπό του κ. Βεργιωτή, ως πανηγυρικῶς της ήμέρας, την 24 Μαΐου 1877 εν τῷ έν Κεφαλληνίᾳ συλλόγῳ 'Ελπίδι', σκοπόν είχε ν' αποδείξη δι' ίσχυρών και άποχρόντων επιχειρημάτων την ήθικῆν κίνησιν της Έπτανήσου διά την ένωσιν αυτής μετὰ της άλλης Ελλάδος, την ύφ' ήμῶν δηλονότι περιφρόνησιν της ύλικῆς και ήθικῆς ευημερίας και των άστυκῶν έλευθεριῶν, έν απηλαύομεν, χάριν μιας ιδέας, χάριν του έθνισμοῦ. Καί έντως καιτοι ή εύνοια, ή ευπραγία και αι άστυκαι έλευθερίαι είχαν ήδη μονιμοποιηθή εν τη ύπὸ των Άγγλων διαπομένη Έπτανήσῳ, εν ή λείψανά τινα τού μεσαιώνος, περισώθέντα υπό της Ένωτοκρατίας, κατέρρευσαν υπό τιν πέλαγον της Άγγλίας, ούχ ήττον, καιπερ συντελέσασαι εις την ευήμερίαν των Ιονίων νήσον, άπεδείχθησαν άνεπαρκείς προς την επί τά πρόσω ανάπτυξιν αυτών, άτε της πολιτικῆς έλευθερίας τυγχανούσης ο άρχαῦς και γνήσιος, αὐτως εἶπειν, καρπὸς της ήθικῆς ανεξαρτησίας, εἰς ης πᾶσα πρόοδος άπορρέει και άπαυγάσει.

Μ' έρωτα φλογερῶν ο κόσμος προοδεύει, λέγει και ο κ. Βεργιωτής εν τη περὶ της ο λόγος αξιολόγῳ αυτού διατριβῇ. Απο μέγαν πόνον έρωτα κυριεύονται άλληλοδιαδόχως οί λαοί. Οί έρωτές των είναι πράγματα άσώματα και άυλα, αλλά πράγματα, που καταβαίνουν άνωθεν, άνάμεσα από τους άστερισμούς του ούρανοῦ, κατά κειρούς περάκλητοι μερίδες της Θεότητος—είναι αι ιδέαι. Η ιδέα είναι Θεός, κατερχόμενος και έμβαίνων κατά μερίδας εις τον κόσμον. Η ιδέα λοιπόν είναι δύναμις τελεσιουργῶς της κοινωνίας, είναι ή πρωτογενής άρχή του πολιτισμοῦ είναι ή δύναμις ίσχυρά και άκαταγώνιστος, ά-

νέλουσα τον άνθρωπον από του βορβόρου, άναρριπίζουσα εν τοῖς μυκρῶς της καρδίας του την φλόγωσιν παντός θείου έρωτος, και αποκαλύπτουσα αὐτῷ ύψηλάς και μυστηριώδεις αληθείας: είναι, επί τέλους, δύναμις, επιβάλλουσα τῷ ανθρώπῳ του ρυθμίζειν την διαγωγήν και τας πράξεις του κατά τας εμπνεύσεις αυτής: διότι, όπως το πνεῦμα κωφορεῖ τας ιδέας, οὕτω και ή ιδέα, τῷ άνθῳ τουτο, οὕτως εἶπειν, και ο καρπὸς της προόδου, κωφορεῖ εν αυτή την πραγματάσιν. Άλλ' ούχ ήττον ή ιδέα, όπως πάντα τά επί γῆς, υπάγεται εις τον χρόνον, δι' οῦ αναπτύσσεται ή πρωίμως ή βραδέως σχετικῶς της ήθικῆς ενεργείας, ήτις υποβοηθεῖ την βλάστησιν αυτής. Καί ευχερῆς άποδείξεις της αληθείας του ή μετέρου ίσχυρισμοῦ εἶπω αυτή ή Έπτανήσος. Η περὶ ενώσεως ιδέα συνεπορεύθη πρωίμως μετὰ της ιστορικῆς κινήσεως του μεγαλοεργου κείνου αἰώνως, καθ' έν ή περὶ ίσονομίας, ίσοπολιτισύσεως και χειραφετήσεως των λαῶν ιδέα, υπερπηδήτασα τά κωλύματα του μεσαιώνος, επεζήτηε νέον ούρανον, ως τά κλυδωνίζόμενον του Κολόμβου σκάφος εις άγνωστους ύκεανούς, όπως ευρήνη την συνείδησιν του ανθρώπου. Καί ή ιδέα αυτή, άκτινοβολουσα και γελοῦσσα, ευχαιρέτισε και την Έπτανήσον κατά τῷ έτος 1798, ότε οί Γάλλοι άπεβιβάσθησαν εν αυτή. Έκτοτε ή ιδέα ήρξατο κατεργαζομένη την εκρηξιν αυτής. Οτε δε κατά τῷ έτος 1800 ή Έπτανήσος, άναγορευθείσα ελληνική πολιτεία, έγινετο ο πτερωθείς, οὕτως εἶπειν, φοίνιξ της έν Ανατολή αναγεννήσεως, ή ιδέα της ένώσεως δεν περιεργάξαι μόνον τας διανοίας θεοκινήτων ενών, ει θέμι: εἶπειν, άνδρῶν, προπαρασκευασάντων αυτήν, οἶον του Μεταξά, του Δομενεγίνη, του Βούρτζη, του Ζερβου, του Καλλινίκου, του Μομφεράτου, άλλ' εν αισθητῇ μορφῇ, εν δακρύοις και θυσίαις άντάγει, ως ο ήχος επερχομένης καταιγίδος, από γωνίας εις γωνίαν της

Ἐπτανήτου, σιναγωνιζομένης καὶ συμ-
μαχούσης ὑπὲρ τῆς καθόλου ἐθνικῆς
αἰτίας, εἰς ἣν καὶ αὕτη ἐμελλε νὰ κατα-
ταχθῆ. Τὰ δὲ πελαγίζομενα λείψανα
τῶν τυρπολουμένων τουρκικῶν στόλων
ἐπέσχεο τόπον λαμπάδων καὶ πυρῶν,
καταδειξάντων τοῖς Ἰονίοις Ἕλλησι τὴν
πρὸς νέαν ἐθνικὴν ἀναβίωσιν καὶ ἀνα-
στοιχείωσιν ἀγούσαν ὁδόν. Ἄλλ' οὐχ
ἦττον ἢ τῆς ἐνώσεως ἰδέα διετραώθη
καὶ ἐν τοῖς ἀνακτοβουλοῖς, παρ' οἷς ἀν-
τεπροσωπεύθη ἐν πνεύματι καὶ ἡ Ἑλ-
λάς ὑπὸ τοῦ διαπρεπεστέρου ἀποστό-
λου καὶ ἡγέτου αὐτῆς, τοῦ Ἰονίου
Ἑλληνοῦ Ἰωάννου Καποδιστρίου, ἐν τῷ
προσώπῳ τοῦ ὁποῖου ἡ Εὐρώπη διέ-
ελεπε σεμνὸν τι κρῖμα ἀρχαίου φιλο-
σόφου καὶ χριστιανοῦ Ἑλληνοῦ· ὁ δὲ
ἔντονος λόγος αὐτοῦ, ὁ μελίρρυτος καὶ
ἀκατάσχετος, ὡς ἡ πειθὴ καὶ τὸ δι-
καιον, ἀπαξιώσαντος ν' ἀποδεχθῆ τὴν
ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας προσενηχθεῖσαν τότε
Ἐπτανήσον, ἐκτὸς τῆς Κερκύρας, εἶνε
ὁ προκαταρκτικὸς, ὡς εἶπειν, ὕμνος τῆς
ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως κατεργαζομένης τότε
ἰδέας, εἶνε τὸ ἐθνικὸν τῆς Ἐπτανήσου
κῆρυγμα, διασπλισθὲν ὑφ' ἐνὸς τῶν
ἐπιφανεστέρων τέκνων τῆς, διαταράσ-
σοντος καὶ θορυβοῦντος τὰ ὦτα τῶν
ὑπλωματῶν διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπανα-
λαμβανομένης ἀληθείας, τῆς ἐπεκτά-
σεως δηλονότι τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος.

Βεβίως δ' ἀμερόληπτος παρατηρῆς
διαβλέπει ἐν τῇ ἡθικῇ ταύτῃ τῶν Ἐπτα-
νησίων ἐπαναστάσει τὴν συνδρομὴν πολ-
λῶν ἀξιοσημεῖων συμβαμάτων συντε-
λεσάντων εἰς τὴν εὐόδωσιν καὶ ἐπι-
τευξιν αὐτῆς. «Ὅταν πολιτικὴ τις
μεταβολὴ καταστῆ ἀναπρόβλεπτος, λέ-
γει ὁ ἐνδοξος συγγραφεὺς τῆς ἱστο-
ρίας τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπαναστά-
σεως, ὁ κ. Μινιέ, ὁ δὲ κενρὸς τῆς πραγ-
ματοποιήσεως αὐτῆς ἐπιστῆ, οὐδὲν δύ-
ναται ν' ἀναχαιτίσῃ αὐτὴν, ἀλλὰ μά-
λιστα τὰ πάντα συντρέχουσιν αὐτῇ.»
καὶ τοιοῦτόν τι συνέβη καὶ ἐν Ἐπτα-
νήσῳ οὔτε ὁ δεσποτικὸς Μαιτλάνδος,
οὔτε ὁ φιλοπρόδοτος Γυίλφορδ, οὔτε

ὁ βίσιος Δούγλας, οὔτε ὁ φιλαλεύθερος
Σήτων ἐδυνήθησαν νὰ ἀναχαιτίσωσι τὴν
ἀκατάσχετον δύναμιν καὶ τὸν ἀπει-
ρον ἔρωτα τῆς ἰδέας, ἥτις ἐστὶν ὁ κλη-
ρος τοῦ Ἑλληνοῦ, ἀαλλαϊώτου καὶ ἀ-
μεταβλήτου τούτεστι διαμεινοντος ὑφ'
οἰκονομικῆς δεσποτείας καὶ ἀσπείροντος
αἰετοῦ πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐθνικὴν
σικρότητα καὶ ἀποκατάστασιν. Καὶ δι'
αὐτὸ τοῦτο ὁ ἀγὼν τῶν Ἐπτανησίων
δὲν ἐβράδυνε νὰ στερεθῆ διὰ τῆς ἐπι-
τυχίας, καὶ ἡ ἐνωσις ἔγινε καὶ ὁ ἕ-
νος ἔφυγε, ἀφελὲς ἀναμνήσεως ο'χι ἀ-
μοίρου; γλυκύτητος· διότι ἂν ὁ Ἰόνιος
λαὸς πολιτικῶς κάπως ἐπέσθη ὑφ'
αὐτοῦ, κοινωνικῶς ὅμως πολλὰς ὠφε-
λείας προσεκτήσατο, ἃς ὡς οὐδὲν ἐλο-
γίσαστο ἀπέναντι τοῦ ἐθνικοῦ αὐτοῦ με-
γαλείου. Καὶ ἐνῶ ἡ Ἐπτανήσος, καίπερ
ὑπὸ τὰς πτέρυγας ἐτι τῆς μεγάλης
Βρετανίας διατελοῦσα, κατεργάζετο
καὶ ἀνέπτυσε πολιτικῶς τὴν ἀνα-
φλέγουσαν αὐτὴν ἰδέαν, ἡ Ἑλλάς, ἃς
τὸ ὁμολογήσωμεν, παραλιθοῦσα τὴν
Ἐπτανήσον, παρέλαβε μὲν τὴν χώραν,
ἀλλ' ἐγκατέλειψε τὴν ἰδέαν· διότι ἀλη-
θῶς, τίνες ἐκτοτε κατεβλήθησαν προ-
σπάθειαι ὅπως τὸ ἐλληνικὸν βασίλειον
ἀποθῆ οὐχὶ ὁ χρυσοῦς ἐν τῇ ἐρήμῳ
μόσχος, ἀλλ' ὁ φωτοδόλος πυρὴν τῆς
προσπρήξεως τῶν διαφόρων μελῶν τοῦ
ἐν σποράδι μεγάλου ἐλληνισμοῦ; Ἡ
ἰδέα, ἃς τὸ εἶπωμεν ἀνευθυριάτως,
ἐπνίγη ἐν τῇ αἰτήτῃ αὐτῆς μορφῇ καὶ
πρὸ πολλοῦ ἀπέβλεψεν εἰς τὸν ἐκ-
λιπρισμὸν τοῦ ἀτόμου καὶ εἰς τὸν
θρίαμβον τοῦ ἐγωῖσμου, ὅστις, ἐκθρο-
νίσας καὶ ἀποδιώξας τὴν ἰδέαν ἀπὸ
τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς βωμοῦ, κατέλαβεν ἤδη
αὐτόν. Καὶ αἰτία πάντων τούτων ἐ-
στὶν αἰ κατὰ καιροῦ κυβερνήσεις· διότι,
τῆς ἰδέας ἀνευ τῆς πραγματώσεως αὐ-
τῆς οὐσης ἀπλοῦν τῆς φαντασίας ἀπο-
κῆμα, τῆς δὲ ἀνεξαρτησίας προὔπο-
τιθείσης ἀναγκαίαν τὴν πολιτικὴν ἐ-
λευθερίαν, μόνη ἡ κυβέρνησις δύναται
νὰ συνδυάσῃ πάντα ταῦτα, καθιστα-
μένη ὁ λιμὴν, ὡς εἶπειν, τῆς ἀσφα-

λαίας τοῦ κράτους, ἢ προαγωγὸς τῶν
ἐθνικῶν δυνάμεων, ὁ ἀγροπνος προ-
ρὸς τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων καὶ τὸ
ἄριστον καὶ κλειὸς τοῦ μέλλοντος. Ἀλλὰ
δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι τοιαῦται κυβερνή-
σεις δὲν ὑπάρχουσιν· καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ
ἀφίγησις τῶν ἔνεκα τοῦ κακοῦ τούτου
προσγενομένων καθ' ἐκάστην τῶν ἑλλη-
νισμῶ δεινῶν θὰ ἦτο ἔργον ἀνώτερον
τῶν ἡμετέρων δυνάμεων, οὐ μὴν ἀλλὰ
καὶ ὅλως ἀναρμόδιον ἡμῖν γράφουσιν
ἀπλὴν βιβλιοκρισίαν, ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς
ὁποίας ἐπαερχόμεθα.

Ἐν τούτοις πραγματοποιηθείσης τῆς
ἐνώσεως, χάριν τῆς ὁποίας οἱ Ἐπτα-
νησίοι τοσαύτας ὠφελείας περιεπρόν-
σαν, τοῦθ' ὑπερ καὶ ὁ κ. Βεργωτῆς ἐν-
τὰ πολλοῦ λόγου ἀξίῳ πονήματι αὐ-
τοῦ πειράται ν' ἀποδείξῃ, οἱ λοιποὶ Ἑλ-
ληνες δὲν ἀνεγνώρισαν ἐπισήμως τὸν
ἀγῶνα αὐτῶν, ἀλλὰ μάλιστα πολλὰς
κι· ἐμέμφθησαν ἡμῶν ὡς ἀγραμμά-
των καὶ ἀμοίρων πολιτισμοῦ. Ἀλλὰ
πρὸς τὰς τοιαύτας μομφὰς καὶ συ-
κοφαντίας ὁ κ. Βεργωτῆς ἀντιτάσσει
σωφιστὰν ἀληθῶν καὶ ἐλλόγων ἐπιχειρη-
μάτων, ἃτινα εὐκόλως δύνανται νὰ
καταδείξωσιν ἀποχωρήτως καὶ τῷ μὲλ-
λον ἀμβλυποῦντι τὸ ἐναντίον τῶν ληρη-
μάτων τούτων. «Ὅταν λαὸς ἀνωτέρου
πολιτισμοῦ, λέγει ὁ κ. Βεργωτῆς, ἐρ-
χεται εἰς ἐπιμιξίαν μὲ ἄλλον κατω-
τέρου, οὗτος κατὰ τι ἀφομοιώνεται μ'
ἐκείνον· ἰσχυρίζομενος δὲ περὶ τοῦ ὅλως
ἐναντίου τῆς πρώτης μομφῆς, ὁ κ. Βερ-
γωτῆς, ἐν πολλῇ τῆς δικριβῆ· αὐτοῦ
σελίτιν ἀποδείκνυσι τὴν πρὸς τὰ γράμ-
ματὰ καὶ τὰς ἐπιστήμας ἐπίδοσιν τῶν
Ἐπτανησίων καὶ τὴν ὀφειλομένην αὐ-
ταῖς διὰδοσιν καὶ τελειοποίησιν τῆς
ἐθνικῆς γλώσσης. Καὶ ὄντως· ἂν ἡ
Ἐπτανήσος, καίπερ μὴ γαλουχηθεῖτα
ὑπὸ τῆς ἐλευθερίας ἐπὶ πεντηκονταετί-
α, δὲν δόνηται, ὡς ἡ βασιλευσμένη Ἑλ-
λάς, νὰ συγκαταλεχθῆ ἐπὶ τῆς αὐτῆς
παραλλήλου γραμμῆς τῆς παιδείας, οὐχ
ἦττον αὕτη, καὶ ἐν ζορεαῖς ἐτι ἡμέραις
ἀπαξιώσεως, ἐκράτει ἀνὰ χεῖρα· ἀνηλ-

μένην τὴν πλούφωτον τῶν φώτων δα-
δα· ἂν δὲ, διαδοθέντων ἤδη τῶν γραμ-
μάτων ἐν Ἑλλάδι, ἢ μάλλον ἐν Ἀθῆ-
ναις, καὶ καθολικευθείσης τῆς παιδείας,
ἡ παρ' ἡμῖν μικρὰ ἐστὶα τῆς μαθή-
σεως διαχύνη ἤδη ὡρὸν καὶ ὑπο-
τρέμων φῶς, οὐδὲν ἦιτόν ἐστι φῶς,
ὅπερ ἀνεθέρμαινε τὸ αἶσθημα καὶ τοῦ
ἐλαχίστου τῶν Ἐπτανησίων καὶ διή-
γειρεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀτέρμονας
καὶ μυστηριώδεις παλμούς, διασκαλεύσαν-
τας καὶ παροτρύναντας αὐτὴν πρὸς πᾶν
ὄ,τι μέγα καὶ ἐθνικόν. Καὶ τοῦτο ἀρι-
δῆλως καταδείκνυσι τὴν ἐπίδρασιν τῶν
φώτων ἐπὶ μικρὰς χώρας, περὶ πλείο-
νος ποιουμένης τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς
παντὸς ἄλλου ἀγαθοῦ, καίτοι δὲν πύ-
μοίρησεν εἰσέτι νὰ λάβῃ ἀπροσκόπτως
περιπαθῆς φίλημα ἢ τοῦλάχιστον εὐ-
φρόσυνον μεδίαιμα πρὸς τῆς θεοσεσίας
καὶ οὐρανοφοίτιδος ταύτης θεᾶς, ἃς
συνοφρωθεῖση· καὶ ἀλλοιωθείσης ὑπὸ
τοῦ κομματικοῦ σάλου καὶ τοῦ μικρο-
λόγου καὶ ἐρίζοντος ἐγωῖσμου. «Ἐλ-
πίζομεν, λέγει ὁ κ. Βεργωτῆς, ὅτι θὰ
παύσῃ πλέον τὸ κακόν, ὅπου, ὡς ἔ-
λεγεν ὁ κ. Τρικούλης, ἐν ὅσῳ ἐπεριο-
ρίζετο εἰς τὰς παλαιὰς ἐπαρχίας, πύ-
ξανεν ἀπλῶς καχεξίαν προὔπαρχουσαν,
ἀλλ' ἡ ἐξάπλωσις αὐτοῦ εἰς τὰς ἐπαρ-
χίας τῶν Ἰονίων ἔχει ἐθνικὴν σημασίαν
ἀνυπολόγιστον, τὴν ὁποίαν δυστυχῶς
μερικοὶ ἀπὸ τοῦς πολιτευομένους εἰ, μό-
νην τὴν πραγματοποιήσονται τοῦ σχεδίου τῶν
καταγινόμενοι, ὀλίγον συναισθάνονται.
Ἐλπίζομεν, ὅτι ἀπ' ἐδῶ κ' ἐμπρὸς δὲν
θὰ βλέπουν πλέον αἱ νῆσοι νὰ προσβάλλ-
λεται κἀνὲν ἀπὸ τὰ δικαιώματά των.
Ἐλπίζομεν πρὸ πάντων, ὅτι θ' ἀνα-
γνωρισθῆ ἐπισήμως ὁ ἀγὼν τῶν Ἰο-
νίων διὰ τὴν ἐνωσιν, ὅτι θὰ βραβευθῶν
δικαίως ὅσοι εἰλικρινῶς δι' αὐτῆς καὶ
μὲ θυσιάς ἠγωνίσθησαν. Ἐλπίζομεν, ὅτι
δὲν θὰ ἐπιναληθθοῦν πλέον αἱ μορ-
φαί, ὅτι βᾶρος εἶναι εἰς τὸ δλον αἱ νέ-
αι ἐπαρχίαι ἐνῶ ἀπὸ τὸ 1865—1875
ἐπρόσπεραν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον
τὸ μέγα πᾶσιν δρ. 50 μιλλιούνη,

188, 786, καὶ ἐξώδευθησαν δι' αὐτὰς μόνον δραχ. 29, 233, 197: 47. Ἐλπίζομεν τέλος ὅτι δὲν θὰ σταλθῆ πλέον ἐδῶ ἐνδυμένον ἐξουσίαν κἀνὲν ἀπὸ τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, πῶς περιορισμένα ἔπρεπε νὰ ἦναι εἰς χωριστοῦς περιβόλους, διὰ νὰ ἦναι ὀλιγώτερον εἰς τὴν κίνησιν αὐτοχρηστικῶν.»

Ἐπιλαθόμεθα δὲ νῦν λέγομεν ὅτι ἡ ἀγωνία τῶν ἑπτάνησιων ἦτο μὲν ἐπ' ἀνάστασις, οὕτως εἶπαι, ἠθική, ἀλλ' ἐστράφητο ἐπὶ τοῦ δικαίου, ἅτε τοῦ Ἰουίου Ἑλλήνος οὐδέποτε ἐπιλαθόμενος τῆς ἑλληνικῆς αὐτοῦ καταγωγῆς, ἀλλὰ μάλιστα ἐπιαιρούμενος ἐπὶ ταύτῃ. Ἐν ἐποχῇ δὲ, καθ' ἣν ὁ Ἑλληνικός λαὸς, ἀνακτῆσας ἐν μέρει τὴν ἀνεξαρτησίαν του, ἐκποδῶν ἐποιεῖτο πᾶν πρόσκομμα ὅπως ἀνυψώσῃ καὶ αὐθις τὸν Ἑλληνισμόν εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς προγονικῆς εὐκλείας σημείου, ἐξ οὗ, ὡς ἐκ καθαρῆς καὶ διαυγοῦς πηγῆς, διεχύθησαν ἐπὶ πάντων τῶν ἔθνων τὰ ζωτικώτερα τοῦ πολιτισμοῦ στοιχεία, ὁ Ἰόσιος λαὸς ὤφειλε ν' ἀποτίσῃ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, ὅπως, ἐνυμνεύμενος μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος, συντελέσῃ καὶ οὕτως, κατὰ τὸ ἐνδόν, εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῶν φώτων καὶ ἀνυψώσῃ τοῦ ἤδη ἀνακινουμένου καὶ ἀνησυχούντος Ἑλληνισμοῦ.

«Ὁ Ἑλληνισμὸς, λέγει ὁ κ. Βεργωτῆς, εἶναι πνεῦμα ζωοποιόν, εἶναι τὸ ἄνθος τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Ἡ ἐμφάνισις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν κόσμον εἶναι τὸ μέγιστον ἀνθρώπινον γεγονός. Πέραν τοῦ τάφου καὶ τῆς φθορᾶς, ὑπεράνω τῶν ὀρίων τοῦ τόπου καὶ τοῦ καιροῦ, ἀπλόνηται ἀπείραντος αἰθρία χώρα, πατρίς τοῦ ἀσράτου κάλλους καὶ τῶν θεῶν Ἰδεῶν — ἡ αἰωνιότης. Ἐκεῖ, μακρὰν ἀπὸ τῶν προσκαίρων τὸν ὀρίζοντα, μέσα εἰς παραδεισιακὴν γαλήνην καὶ εἰρήνην οὐρανίαν, λάμπει τὸ φῶς τῆς γλυκῆς καὶ τῆς ἀνέσπερον. Ἐκεῖ, ἐκεῖ εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ ἀπείρου καὶ τοῦ ἰδανικοῦ. Ἐκεῖ ἀνυψώθητες οἱ ἀγέρωχοι ἵπποταί τῆς ἀρχαϊότητος,

τῆς νεαρώτατης τῆς ἱστορίας παλληκάρια, οἱ ἀκτινοβολοῦντες Ἑλληνες ἐσύλλαξαν τὴν αἰωνίαν στιγμὴν τῶν ὑπερόχων ὑπάρξεων καὶ τῶν ἐξόχων μορφῶν. Ὡς θαυραλεώτατοι τῶ ὄντι ἀετοὶ οἱ Ἑλληνες ἐπέταξαν εἰς πᾶν ὕψος καὶ εἰς πᾶσαν κορυφὴν, καὶ δὲν ἦτον μεγάλειον, ὅπου μέσα εἰς αὐτὸ νὰ μὴ φανῶν ἀστράπτοντες. Ἐπέταξαν ἐκεῖ, ἅπου εἰς τὰς πτέρυγας νὰ δώσῃ βάθρον πλέον δὲν εἶχεν ὁ αἰθήρ, ὅπου ὕψος πλέον ἄνω δὲν ὑπᾶρχε, καὶ ὅθεν τρομακτικὰ ἐθεωροῦντο τοῦ ἀγρίου χάους καὶ τοῦ παγεροῦ κενοῦ τὰ σύνορα. — Ἐως εἰς τὰ Στάγειρα ἡ μεγάλη πρωτοτυπία τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος. Παρεκεῖ ἀπὸ τὰ Στάγειρα τίποτε σχεδὸν δημιουργικὴ πρωτοτυπία. — παρεκεῖ ἡ νύμφη τοῦ Νεῖλου καὶ τῶν ἀρκτων ἡ πόλις ἡ κατὰφωτος παρεκεῖ ἡμέρα τῆς κρίσεως.»

«Τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα τῶν προγόνων μας ἐμψύχα μνημεῖα, τὰ χίνυντα πανταχοῦ τὸ πῦρ τῆς ὠραίας ζωῆς καὶ τὸ τρισήλιον φῶς τῆς ἀκτινοβολοῦ ὑπάρξεως, καθ' ἑκάστην βοηθοῦν αἰοῦρα τὰ τοῦ Ἰησοῦ τὸ ἔργον καὶ ἔτσι ἐπάνωθεν ἀπὸ τὴν χορείαν τῶν κατὰ τόπους Ἰδεῶν, ὅπου ἐκδύονται καὶ τὰ κάλλη τους μᾶς δείχνουν, φαίνεται τὸ λαμπρὸν θέαμα τῆς ἐκτυλίξεως τῆς μαχητικτικῆς Ἰδέας τῆς παγκοσμίου Προόδου. Ἄς τὸ εἶπαν, ὅτι ὁ κόσμος ὀπισθοδρομεῖ τί μὲ τοῦτο; ὁ κόσμος δὲν ὀπισθοδρομεῖ ποσῶς. Μάλιστα, ἐνῶ τὸσον τρέχ' εἰς τὰ ἔμπρος, ἡ συναισθησις ὅτι ὀπισθοδρομεῖ, τοῦτο ἰσα-ἰσα δείχνει τοῦ πνεύματος τὴν δίψαν τὴν ὑπερβολικὴν διὰ τὴν πολὺν προεμπρός πρόοδον.»

Τοιοῦτον τὸ ἔργον τοῦ κ. Βεργωτῆ, ὅπερ, ὑπὸ τῆς καλλιτεχνικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἐποψῆς ἐξισταζόμενον, οὐ μόνον αὐτὸν μεγάλως τιμᾷ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἑπτάνησον. Ὅσον δ' ὀφροῦται τῆς γλώσσης τοῦ βιβλίου, ἡμεῖς βεβαίως θὰ ἐπροτιμώμεν τῆς δεικνύουσης τὴν καθαρεύουσαν, ἅτε μάλλον

ἐκείνης ἐπιτιθεῖαν πρὸς ἑκφρασίαν ὑψηλῶν διανοημάτων καὶ ἰδεῶν, εἰς ὧν βριθεῖ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Βεργωτῆ. Ἄλλ' ἡ μικρὰ αὕτη ἔλλειψις κατ' οὐδὲν ὁμολογουμένως παρακλάπτει τὴν ἀξίαν τοῦ βιβλίου, ἐφ' ᾧ ἀπὸ μέσης καρδίας συγχαίρομεν τῶ φίλῳ κ. Βεργωτῆ, εὐχόμενοι συνάμα αὐτῷ ὅπως ἐξακολουθῆ πλουτίων τὴν νεωτέραν ἡμῶν φιλολογίαν διὰ τοιοῦτου εἶδους διανοητικῶν προϊόντων, καταδεικνύοντων ἄνδρα οὐ τῆς τυχοῦσας ἀνατροφῆς καὶ παιδείας.

ΣΗΥΡ. ΤΖΑΝΟΤΗΣ

Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ

(Ἱστορικὸν διήγημα τοῦ 17ου αἰῶνος)

Κατὰ τινα θερμὴν ἡμέραν τοῦ Ἰουίου τοῦ ἔτους 1681, ἱερεὺς τις ἐκ τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγ. Φραγκίσκου ὤδευεν ἔφιππος ἐκ Μεδιολάνων εἰς Βρεσίαν δι' ὑποθέσεις τοῦ ὑπουργήματός του. Διελθὼν ἐν βραχεί τὴν πυκνὴν κωμόπολιν τοῦ Ζρεβελίου καὶ κεκμηκῶς ἐκ τῆς ἐπιπόνου ὁδοπορίας καὶ τοῦ κωνιορτοῦ, εἰσῆλθε τὸν ἵππον του εἰς τινα χωρικὸν, πρὸ τινος ξενοδοχείου ἰστάμενον, πρὸς ὃ κατέφυγε ν' ἀναπαυθῆ ὀλίγον.

Μόλις δέκα λεπτὰ διακύσας ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ ξενοδοχείῳ ἐκείνῳ καὶ ἐξεληθὼν ἔμεινεν ἐκθαμβος μὴ εὐρῶν πλέον οὐδὲ τὸν ἵππον οὐδὲ ἐκείνον, πρὸς ὃν τὸν προσέδωκε. Οὐδόλωσ' ὁμως ὀργισθῆ, ἀλλ' ὑψώσας τοὺς ὀρθαλοῦς πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἀνέκραξε, Dominus dedit Dominus abstulit (Κύριος ἔδωκε Κύριος ἀφείλετο) διὰ τῆς εὐαγγελικῆς ἐκείνης ὑποταγῆς, ἥτις τοῖς πλείστοις θὰ ἐφαίνετο προσπεποιημένη ἢ προεσχεδιασμένη. Ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του περὶ πρὸς τὸ μέρος τῆς Κρέμας, ΖΑΚ. ΑΝΘ. ΕΤΟΣ Γ'.

ἐνθα ἐσκέπτετο νὰ διανυκτερεύσῃ ἐν τινι μονῇ τοῦ τάγματός του. Ἡ κόπῃς, ἐκ τοῦ ἡλίου θερμανθεῖσα, λίαν ταχέως τῷ ἀπεκατέστησεν ἀνυπόφορον τὴν πρόοδον διὰ γυμνῶν σχεδὸν ποδῶν ὡς ἐκ τῆς ἐνδυμασίας του, καὶ ἐστράφη πρὸς τὴν δημοσίαν ὁδὸν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ τὰς αὐτὰς ἀπήνησεν δυσκολίας.

Ἐντὸς ὀλίγου ἔστη πρὸ τινος δρομίσκου, ἄγοντος εἰς ἐκτεταμένους λειμῶνας, περιστοιχιζομένους ὑπὸ ὑψηλοτάτων δένδρων ἀκούσας δὲ τὸν ἐσπερινὸν κάδωνα ἐκ τοῦ πύργου τῆς Βελάτης ἐκλινε τὸ γόνυ καὶ προσηυχῆθη. Ἄγνοῶν ὅποιον δρόμον ὤφειλε νὰ λάβῃ, διεκρίνεν ὄχι μακρὰν αὐτοῦ ἵππεα τινὰ ἐν χειρὶ κρατοῦντα θέλος, ἀκολουθούμενον ὑπὸ ὑπηρετῶν καὶ ἵπποκόμων, οἵτινες ἐπέστρεφον ἀπὸ τὸ κωνηγιον. Ἠνώθησ' ὅτι διηυθύνοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ὅτι τῷ παρουσιάζετο ἡ καλύτερα περίστασις νὰ πληροφορηθῆ περὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ πρὶν ἢ ἐξ αὐτῆς ἀποπλανηθῆ.

Πράγματι ἡ συνοδία ἐκείνη διήρχετο τοῦς λειμῶνας καὶ ὁ κύριος, ὃν αὐτὴ παρεκολούθη φοβούμενος μὴ περιπλανηθῆ ἐν προκεχωρηκυῖα ὡρα ὁ κεκμηκῶς ἐκ τῆς μακρᾶς ὁδοπορίας ἱερεὺς, ἐκέντησε τὸν ἵππον του, καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ συναντηθῆ μετ' αὐτοῦ καὶ νὰ τῷ συλλήσῃ. Ὁ ἱερεὺς εὐρέθη ἀπέναντι κυρίου ἀγαθωπάτου ἐξωτερικοῦ, ἐκ δὲ τῶν ἐνθυμάτων καὶ τῆς ἀκολουθίας του ἐφαίνετο ὅτι ἦτο πλούσιος καὶ εὐγενής. Ἐρωτηθεὶς διατί εὐρίσκατο κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν εἰς τὸν δρόμον, τῷ διηγήθη τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἵππου του, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ φθάσῃ εἰς Κρέμαν πρὶν ἢ ἐπέλθωσι τὰ σκότῃ τῆς νυκτός.

— Δὲν θὰ δυνηθῆτε ποτε νὰ διανύσητε περὶ, ἀγαθὲ τοῦ Θεοῦ ὑπηρετία, τοσοῦτον δρόμον ἔχετε νὰ διατρέψητε δέκα μίλια εἰσέτι καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰ περιχώρα ταῦτα ἐνδιατιπῶνται τινες, ὥστε θὰ κινδυνεύσητε ἢ θὰ φοβηθῆτε διὰ τὴν ζωὴν σας. Ὀλίγον μα-

κράν ἀπ' ἐδῶ εἶναι τὸ παλάτιόν μου, ἐν ᾧ σοὶ προσφέρω, μεθ' ὅλης τῆς εὐχαιοσύνης, τροφήν καὶ κατάλυμα. Τὴν πρώτην, ἢ μάλλον ὅταν εὐαρεστηθῆτε, ἐξακολουθεῖτε τὸν δρόμον σας.

Ὁ ἱερεὺς, εὐλογῶν τὸσαύτην ἀγαθότητα, ἐδέχθη τὴν προσφορὰν, ἡ δὲ κύριος, κῆρυκαστῆθη ἄκρως διὰ τὴν παραδοχὴν τῆς προσφορᾶς τῆς φιλοξενίας. Ἀπίπευσεν, ἔδωκε τὸν ἵππον καὶ τὴν ἀποσκευὴν του πρὸς τινὰ ὑπρέτην τῆς συνοδίας, καὶ μετὰ τοῦ ἱερέως διευθύνθη εἰς τὸν οἶκόν του. Ὁ κύριος, δὲν ὠμίλησε πλέον μετὰ τὸν φιλοξενούμενόν του, οὐδ' ὁ ἱερεὺς ἐτόλμησε νὰ διακόψῃ τὴν σιωπὴν· παρετήρησε μόνον ὅτι τὰ πρόσωπον καὶ τὰ χαρακτηριστικά τοῦ ἱππότης ἐκείνου ἐκίχον νέφη τινὰ λύπης, προερχομένης ἐξ ἀγνώστου δι' αὐτὸν πηγῆς. Ἀμα ἐφθασαν εἰς τὰς κινκλίδας εὐρυτάτου κήπου, ὁ κύριος ἐξήγαγον ἐκ τοῦ θυλακίου του κλειδιά τινὰ, τὰς ἤνοιξε καὶ ἔκκαρε σημεῖον εἰς τὸν ἱερέα νὰ εἰσέλθῃ πρῶτος· ἡ ἀκρολουθία διευθύνθη πρὸς τὰ δεξιὰ διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ παλάτιον δι' ἄλλης εἰσόδου. Μακρὰ δένδροστοιχία τοῦ ὠδύγησαν εἰς τινὰ πλατείαν, πρὸ τῆς ὁποίας διεκρίνετο ἀρχαῖος, ἀλλὰ μεγαλοπρεπῆς οἶκος. Ἐξῆλθον δύο ὑπρέται πρὸς συνάντησίν των ἄλλ' ἄφωνοι. Ὁ ἱερεὺς, διατρέχων τὸν κήπον, παρετήρησαν ἄκρως ἀμέλειαν περὶ τὴν καλλιέργειαν αὐτοῦ καὶ τὸν ἐν αὐτῷ ἀνθέων.

Μετὰ βραχείαν ἀναύπασιν εἰς τινὰ εὐμεγέθη αἴθουσαν, οἱ αὐτοὶ ἐκείνοι δύο ὑπρέται ἀνήγγειλαν ὅτι τὸ δεῖπνον ἦτο ἕτοιμον. Ὁ ἱππότης ἐγερούθει· καὶ ἀρπυνήσας, ὡς ἐφαίνετο, ἀπὸ παραδοξῶν τι ὄραμα, ἔλαβε περιπατῶς τὴν χεῖρα τοῦ ἱερέως, καὶ θλίβων αὐτὴν ἀντιπάσης ἄλλης δουλείας, τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ πλησίον δωμάτιον, ἐν ᾧ παρετίθετο μεγαλοπρεπέστατον δεῖπνον.

Ἡ παράθεσις τῶν φαγητῶν καταπράυνεν ἐπ' ὀλίγον τὴν ψυχὴν τοῦ ἱερέως κατατρυχωμένου ὑπὸ σφοδρᾶς πεί-

νης, καὶ τὸν ἔκαμε νὰ λησμονήσῃ πρὸς στιγμὴν τὰς παρεδόξεις ἐντυπώσεις, ἅς μέχρις ἐκείνης τῆς ὥρας εἶχε συλλάβει. Ὁ ἱππότης, χωρὶς ποτε νὰ ὀμίλῃ μετεχειρίσθη πᾶν μῆσον διαφιλοφρονῶν σημάτων νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ὕψιν τοῦ φιλοξενούμενου του, καὶ νὰ τῷ πληροῖ τὸ ποτήριον διὰ τῶν ἐπιλεκτοτέρων οἴνων. Ὁ ἱερεὺς, ἀφοῦ ἐκόρασε τὴν πεινᾶν του, ἤρχισε νὰ ἐξετάζῃ τὰ περὶ αὐτὸν ἀντικείμενα τῆς οἰκίας, πρὸς δὲ καὶ τὸν μυστηριώδη αὐτῆς κύριον. Πλέον ἢ ἅπαξ τῷ ἐπέλθον ἡ ἰδέα νὰ τῷ ἀποτείνῃ τὸν λόγον καὶ τὸν εὐχαιοσύνην διὰ τοσαύτην ἀγαθότητα, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸ πράξῃ, νομίζων καθήκον του νὰ σιωπᾷ καὶ νὰ μὴ διακόψῃ σιγὴν ἣν ἐπίστευεν αὐτῷ συνῆθη· ἢ ἐπιβαλλομένην, ἢ ἴσως, καθότι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἰσθεροῦτο ὡς καλῶς ἀνατεθραμμένος πᾶς ὅς τις συγεταυρίζετο μετὰ τῶν τρήπου· ἐκείνων, εἰς ὧν τὴν οἰκίαν ἐφιλοξενεῖτο μετὰ γεννιότητος καὶ φιλοφροσύνης.

Τὸ δεῖπνον ἀπεπερατώθη, τὰ τῆς τραπέζης ἀφῆρθησαν, καὶ οἱ ὑπρέται ἀπεσύρθησαν ἐκ τοῦ δωματίου ἐκείνου.

Ὁ ἱππότης, εἰς ἄκρον κῆρυκαστῆμένος διὰ τὴν παραδοχὴν τῆς φιλοξενίας του παρὰ τοῦ λειτουργοῦ τοῦ ὕψιστου, εἶπεν·

— Εὐτυχεῖς οἱ ἔχοντες τὴν καρδίαν καθαρὰν καὶ μὴ βεβαρημένην ὑπὸ θλιβεῶν ἀναμνήσεων, ἐννοῶ τὴν καρδίαν ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἔχουσι νὰ διεκδικήσωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν τιμὴν καὶ δὲν ἐδοκίμησαν τὴν ἀπιστίαν τῶν ἀνθρώπων εἰς τρόπον, ὥστε νὰ τοὺς μισώσι.

Αἱ λέξεις αὗται προφερθεῖσαι μετ' αἰσθημα ἐκ τοῦ μυχῶ τῆς καρδίας του ἐξερχόμενον, ἐπέκρανον τοῦ ἀγαθοῦ ἱερέως τὸ πρὸ ὀλίγου δεῖπνον. Καὶ τοσαύτῳ μάλλον, καθότι εἶδε τὸν ἀνθρώπον ἐκείνον συνοφρωθέντα, νὰ ἐκφέρῃ φλόγας ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ νὰ διατρέχῃ βίαιως τὴν αἴθουσαν, ἐκφωγῶν.

— Ἀπιστος! καὶ ἐγὼ νὰ θεῖ ἀγαπῶ τὸσον! Μοὶ ἀπεκαλύψας τὸ ἔγκλημα, θὰ τὸ ἐκτελέσω διὰ τοῦ θανάτου σου!

Ὁ ἱερεὺς, ἔσπευεν ἀπύκνυι τοσαύτης ὀργῆς καὶ θλίψεως· μὴ θυνάμενος δὲ πλέον νὰ κρατηθῇ, εἶπε·

— Διὰ τί περὶ ἐγκλημάτων καὶ θανάτου ὀμιλεῖτε, ἀγαθὲ ἱππότη. Τίς ἡ αἰτία τοῦ ἀπελιστικοῦ θυμοῦ σας;

— Συγχορήσατέ μοι, γενναῖε λειτουργεῖ τοῦ ὕψιστου, ἐάν ἐνίοτε παρεκτρέπωμαι, διότι τὸ ἔαρος πᾶν δυστυχῶν μου με τυρανεῖ. Ἐάν ἐγνωρίζετε τὰς θλίψεις μου, τότε μόνον θὰ ἠδύνασθε νὰ με συγχορήσητε.

Οὕτω λέγων, ἔλαβε περιπατῶς τὴν χεῖρα τοῦ ἱερέως, τὸν ἔσπευε πλησίον του καὶ τῷ διηγήθη τὰ ἑξῆς·

— Εἶναι καθήκον μου, τὸ ἐννοῶ, νὰ διηγηθῶ πρὸς ὑμᾶς τὴν μακρὰν ἀφήγησιν τῶν θλιβεῶν συμβάντων μου, ὧν ὅτε περὶ αὐτῶν σας ἔδωκα νύξιν. Καὶ τοῦτο ἰσκαπετόμην ὅτε περιπατῶμενον σας παρέλαβον ἐκ τῶν λειψίων μου, καὶ σας προσέφερον τὸν οἶκόν μου. Δὲν στεροῦμαι συγγενῶν καὶ φίλων, πρὸς οὓς ν' ἀνακοινώσω τὸ τρομερὸν μυστήριον τὸ καταβιβρώσκον τὴν καρδίαν μου· ἀλλὰ ἀισθάνομαι ἑαυτὸν μάλλον διατεθειμένον νὰ τὸ ἀποκαλύψω εἰς ξένον πρόσωπον πρῶτον, ἢ πρὸς ἐκείνους, οὓς καθ' ἑκάστην βλέπω, καὶ οἵτινες θὰ εἶναι ἀκολούθως μάρτυρες τοῦ πάσης δυστυχίας λυπηροτέρου καὶ συγκινητικωτέρου τέλους μου. Βαθεῖα λύπη πρὸ χρόνου πολλοῦ με φθείρει, καὶ θὰ κίσθαιθῶ τώρα μεγίστην ἀναψυχὴν διηγούμενος τὴν πηγὴν, ἐξ ἧς αὕτη προήλθε.

Ἐξ ὧν ὁ ἱερεὺς ἤκουσεν ἔλαβεν ἀμυδρὰν ἰδέαν τῶν ὧν ὁ ἱππότης ἐμελλε νὰ τῷ διηγήθῃ. Ἡ πολυτελῶς κεκοσμημένη ἐκείνη οἰκία θὰ περιέκλειε, βεβαίως, ἀδελφὸν, σύζυγον, ἢ ἀπουσία τῶν ὁποίων συνεδέετο μετὰ διηγηθῆσθαι παθήματα τοῦ δεσπότη αὐτοῦ. Οὐχ ἤτιον ὁ ἱερεὺς δὲν ἐτόλ-

μα νὰ τὸν ἐρωτήσῃ περιμένει νὰ κοπᾶσαι τὰ δάκρυα καὶ οἱ λυγροὶ, ἕως ὁ κύριος ἐκείνος ἐπαναλάβῃ τὸν λόγον.

— Ἐγεννήθην, ἀνέλαβεν ἐπὶ τέλους, ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας· ἡ ἐμαρμένη με ἐθετο ἐπὶ τῆς ὠραιότερας καὶ ἐπιποθέστερας ὁδοῦ, ἀλλὰ τὰ πλοῦτι καὶ ἡ γενεὰ, ἀγαθὲ μου πάτερ, δὲν ἀρκοῦσιν εἰς τὸν ἀνθρώπον, ὅπως τὸν ἀποκαταστήσωσιν εὐτυχῆ. Ἀποστρεφόμενος τὴν ὀκνηρίαν καὶ τὰ παρεπόμενα αὐτῆ ἐπεδόθη εἰς τὰς εὐαρεστοῦς ἐκδρομὰς εἰς τὰς ἐκ γένους φιλίας, προήσπισον τὰς τέχνας καὶ τὴν γεωργίαν, πρὸς ἃς εἶχον ἰδιάζουσαν κλίσιν, ἠγάπησα τὸ κυνήγιον, τὴν ἀλείαν καὶ τοὺς ἀθῶους περιπάτους, ἐν οἷς διήνουν ἡμέρας εὐδαίμονας. Εἰς τὸν οἶκον τοῦτον, ὃν βλέπετε, ἐδεχόμην φίλους καὶ ξένους διὰ τῆς ἀπλῆς ἐκείνης ἀγαθότητος καὶ φιλοφροσύνης τῆς διαρίνουσας τὸν εὐγενῆ καὶ καλῶς ἀνατεθραμμένον ἄνδρα.

Τοῖς πᾶσιν ἤρεσκεν ὁ τρόπος, μεθ' οὗ προσεπάθουν νὰ τοὺς διασκεδάσω καὶ ἡ εὐχαρίστησις των ἦτο δι' ἐμὲ ἡ προσφιλεστέρα ἀμοιβή.

Εἰκοσαετῆς ἔγεινα κύριος τῆς μεγάλης περιουσίας μου· ἡ νεότης μου παρήλθε τὸσον εὐχάριστος, ὥστε οὐδὲν ἠδύναμην νὰ ἐπιθυμήσω διὰ τὸ μέλλον. Καὶ αὐτὸς ὁ γάμος, πρὸς ὃν ἡ φύσις ὠθεῖ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅστις, ἐπιβαλλόμενος παρὰ τῆς κοινωνίας, καθιστᾷ τὴν εὐτυχίαν δύο ἐναρέτων ψυχῶν, οὐδέποτε προσέβαλε τὴν φαντασίαν μου καὶ τὴν καρδίαν μου. Ἀγῶ ποῖα πλάνη με ἔκαμεν, εἰς ἣν εὐρισκόμην τότε ηλικίαν, νὰ θεωρῶ τὸν γάμον ὡς θαρτάτον φορτίον, ὡς αὐστηρότατον νόμον ἀηδίας καὶ ἀνησυχίας δι' ἐκείνον, ὅστις ἀγαπᾷ νὰ ζῆ ἐλεῖθερος καὶ ἀφροντίς. Ἀλλὰ γνωρίζετε κάλλιστα, ἀγαθὲ τοῦ Θεοῦ ὑπρέτα, ὅτι ὁ κῆρυκαστὸς δὲν δύναται νὰ διαφύγῃ τὸ πεπρωμένον του.

Ἡμεῖρον τινὰ ἐθήρεον εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Βελῆτης. Παρὰ τῆ κινκλίδι κήπου τινὸς εἶδον νέαν τινὰ τοσαύτης ὠραιότητος, ἣτις κατεκρυβέσθε

τὴν καρδίαν μου καὶ δὲν ἠδυνάμην πλέον
νὰ τὴν λησμονήσω. Ὁ ἵππος μου μὲ ὠδή-
γει ὀπισθεν τῶν φίλων μου, ἀλλ' ἐγὼ,
ἀκουσίως ἴσως ἐστράφημ πρὸς τὰ ἐπί-
σω καὶ διὰ παντός τρόπου ἤθελον νὰ
παρατηρήσω ἀπ' εἰσέτι τὴν νέαν ἐ-
κείνην, ἣν ἐπίττεινον ὠραιότεραν καὶ
αὐτῶν τῶν παραδεισίων ἀγγέλων· δὲν
ἠδυνάμην ν' ἀποτύρω ἀπ' αὐτῆς τὰ
βλέμματα καὶ νὰ φθάσω τὴν συνο-
δίαν μου, ἐὰν μὴ ἡ νέη ἐκείνη προσβλη-
θεῖται ἐκ τῆς τόλμης μου, συνειπῶ δὲν
ἀπερίετο τῶν κιγκλιδίων καὶ δὲν εἰ-
σέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν εἰς τὸ δάθος τοῦ
κῆπου κειμένην.

Ἄχ! οὐράμιον πλῆθυσ! Ἡ θεὰ τις
μὲ κατεθρόνισεν καὶ ἡ ἀθῶα αἰδώς, μεθ'
ἧς ἀνεχώρησαν, ἐπιπροσθέσασα αὐτῇ
ἀκτίνας θελητικωτέρας ὠραιότητος, δι-
τῶς εἶχε κυριεύσει ὀλοκληρῶν τὴν καρ-
δίαν μου. Ἐπρεσβήτη οἰκία μόνος, ἀ-
νυπόμονος νὰ μάθω τὰ κατ' αὐτήν.
Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν ἔμαθον ὅτι
ἦτο παρθένος καὶ μονογενῆς θυγάτηρ
δύο ἐργατῶν τῆς Βελάτης, κυρίων τῆς
οἰκίας ἐκείνης καὶ τοῦ κῆπου, ἐν ᾧ τὴν
εἶλον, μολὶ προσέθεσαν δὲ ὅτι ἐθεωρεῖτο
τῇ πρότυπον τῆς ἀγαθότητος καὶ τιμιό-
τητος ἐν ὅλῳ τῷ τόπῳ.

Τοιαῦται ἰδιότητες δὲν ἀνταπεκρί-
νοντο καθ' ὀλοκληρίαν εἰς τὰ σχέδιά μου·
μολοντοῦτο ἤλπιζον νὰ θριαμβεύσω δι'
ἁποσχίσεων καὶ δώρων ἐπὶ ἀρετῆς παν-
δύμως φημιζομένης. Ἐπεμψα πρὸς αὐ-
τὴν κυρίαν τινὰ, ἣν εἰς Βελάτην ἐγνώ-
ριζον, περικκλῶν αὐτὴν νὰ τῇ διακοι-
νήσῃ τοὺς πόθους μου, καὶ ἦτις θαναύσως
ἀπεπέμθη πρὶν ἢ καθαρῶς ἐφραστῆ.
Ὁργισθεὶς διὰ τοῦτο, ἐτέθην ἐγὼ αὐτὸς
εἰς τὸ ἔργον· καὶ πρὸς εὐχεστεράν ἐκ-
θασίαν ἐνεδύθην γυναικεῖα καὶ ἐπαρέ-
σθη εἰς τὸν κῆπον, ἐν ᾧ αὐτὴ περιεπά-
τει συνήθως τὰς πρωϊὰς ὥρας. Τὴν
εὐρον παρὰ τῇ γνωστῇ μοι κιγκλιδί,
ἐργαζομένην διάζωμά τι, ὑπεκρίθην ὅτι
θυμιάζω τὰ ὑπ' αὐτῆς καλλιεργούμενα
ἔραϊα ἀνθὰ καὶ ἀκολούθως τῇ ἐζήτησα
παραφοβία· περὶ τῆς συντομωτέρας ὁ-

δοῦ τῆς ἀγοίτης εἰς τὴν μεγάλην τῆς
Βελάτης ἐκκλησίαν.

Τοσοῦτοι ἐπιτηδείως ἤμην ἐνδεδυμέ-
νος καὶ εἶχον μάθει ἐπὶ τοσοῦτω νὰ
ὑποκρίνωμαι τὴν γυναικεῖαν φωνὴν, ὡ-
στε αὐτὴ οὐδὲν ὑποπτεῖσθαι καὶ ἀνοί-
γουσα τὰ κοράλλινα χεῖλη της φιλορρό-
νως μοι ἀπάντησεν, ἐρωτήσασά με ἐπί-
σης· πῶθεν ἔρχομαι. Βραχεῖαν ἀπάντη-
σιν τῇ ἔδωκα, καὶ ἠτοιμαζόμεν ἤδη
ν' ἀφαιρέσω τὸ προσωπεῖον καὶ νὰ
ἀνακοινώσω τὸ καταφλέγον με πάθος.
Ἄλλ' γνωρίζετε, ἀγαθὲ μου πάτερ, ὅτι
ἡ ἀρετὴ, ἀπαύχτηκα τοῦ θεοῦ φωτός,
σβύνει πᾶσαν ἀκάθαρτον καὶ γήϊνον
φλόγα· μοι ἐλείψαν αἰδέσεις, ἐξέφερον
ὄζον στενχυμὸν καὶ τότε ἀπεράσισα ὁ-
ριστικῶς περὶ τῆς ζωῆς μου.

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἑσπέραν τὴν ἐζή-
τησα εἰς σύζυγον παρὰ τῶν ἐνχρέτων
γονέων της, οἵτινες κάρτα μοι τὴν
παρεχώρησαν γνῶσιν ἔχοντες τῆς κα-
ταστάσεώς μου καὶ τοῦ πλοῦτου μου. Οἱ
συγγενεῖς μου ἐκήρυξαν αἰώνιον πόλεμον
ἐναντίον μου καὶ τῆς χωρικῆς συζύγου
μου, ἀλλ' ἐγὼ ὀλίγον ἐφράντιζον περὶ τῆς
ἀδίκου ταύτης ὀργῆς· καὶ μόλις τὴν ἐ-
νυμφεύθη τῇ ὠδήγησα ἐδῶ, εἰς τὸ πα-
λάτιον τοῦτο, ἐν ᾧ τῶρα εὐρισκόμεθα.
Ἐνταῦθα, ἀγαθὲ μου πάτερ, διήλθον με-
τὸν ἀγγελὸν ἐκεῖνον τῆς ἀγνότητος· ἐξ-
ἔτη ἀληθεστάτης εὐδαιμονίας, εὐδαιμο-
νίας, ἐξ ἐκείνων αἵτινες προέρχονται ἐκ
τῆς ἐνώσεως δύο δι' ἀληθοῦς καὶ ἀγίου
ἔρωτος λατρευομένων ψυχῶν, ἅς αὐτὸς
ὁ θεὸς κηλόγησε.

Τόσῳ μεγάλῃ ἦτο ἡ εὐτυχία μας,
ὥστε οὐδὲν πλέον ἠδυνάμεθα νὰ ἐπι-
θυμήσωμεν ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲν ἡμῖν ἔ-
λειπε μόνος ὁ θάνατος θὰ εἶδε τέρας
εἰς βίον τοσοῦτον ἥρεμον καὶ μακάριον.
Ἄλλ' ἀμέγιστε Θεέ! Τοσαύτη εὐ-
δαιμονία ὤρειλε ταχέως νὰ σβύσῃ. Ἡ
τρομερωτέρα τῶν δυστυχιῶν, ὡς κεραυ-
νός, ἐπέπεσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, κα-
θότι τῶρα λογίζομαι ὁ δυστυχέστερος
τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Μεταξὺ τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ
μου συνερχομένων ὑπῆρχε καὶ τις ἀγνοῶν

στοῦ γεννήσεως, ἀλλὰ πνεῦματος ὄζυ-
τάτου καὶ τόσον ἡρέμου καὶ χαρίεν-
τος χαρακτήρος, ὥστε ἐν βραχεῖ χρό-
νου διαστήματι ἀποκατέστη ὁ προ-
σφιλέστερος τῶν φίλων μου. Τὸν ἐγνώ-
ρισα ἐξ ἔτη πρὸ τοῦ γάμου μου, μὲ
ἐπισκέπτετο συνεχῶς καὶ διεσκέδα-
ζε δι' ἠθικῶν καὶ τερπνῶν ὁμιλιῶν τὴν
ἀληθῆ τὴν παρακολουθοῦσαν ἐνίοτε τὸν
ἀνηπρὸν ἀγροτικὸν βίον. Ἐνίοτε διη-
κτερεῖ παρ' ἐμοί, καὶ ὅτε ἠσθένουν
ἐπέιχε τόσον ἱατροῦ καὶ νοσοκόμου Ἡθέ-
λησε νὰ γίνῃ μάρτυς τοῦ γάμου μου καὶ
προσεφέρθη νὰ διδάξῃ τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ
γράμματα εἰς τὴν νέαν, ἣν ἐξελεξάμην
ὡς σύντροφον τοῦ βίου μου.

Περὶ αὐτοῦ καὶ τῆς τιμιότητος τοῦ
δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀμφιβάλλω, καὶ ἡ ἐλα-
χίστη ὀπνοία θὰ προσέβηκε τὴν τό-
σον ἐνάρητον καὶ εἰς ἐμὲ ἀφιερωθεῖσαν σύ-
ζυγόν μου. Δὲν ἤμην ζηλότυπος· καίτοι
ἠδύναντο νὰ μοι διεμίρη ὑπονοίας ζη-
λοτύπους ἢ ἀναχώρησις καὶ ἡ εἰς τὸν
οἶκον ἀφιξίς τοῦ πρὸ ἐμοῦ καὶ τῆς
συνοδίας μου, ἅς πρὸ τινος ἐκ τῆς θῆ-
ρας ἐπεχειρεῖ. Ἀπ' ἐτέρου γυνῆ, πρὸς
ἣν τὸ πᾶν ἐθυσίασα, καὶ φίλος, ὅστις
τοσοῦτω μὲ ἐσέδετο, δὲν ἠδύναντο
νὰ διεγείρουν εἰς ἐμὲ ἢ στιγμιαίας ὑπο-
νοίας, ἀληθῆ δὲ ζηλοτυπίαν οὐδέποτε.
Βρυουθεὶς ἐκ τῆς κακῆς ταύτης συνηθείας
του, ἔνεκα τῆς ὁποίας μὲ ἐγκατελίμπανεν
εἰς τὰς κρισιωτέρας στιγμὰς τοῦ κλη-
γίου, εἰς ὃ ἐπετύχχανε, καὶ θεσβίως ὅτι
ἐπορεύετο παρὰ τῇ συζύγῳ μου, ἀπε-
φάσισα νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ μὴ μὲ
ἐγκαταλείπῃ ἔλλοτε, διαρκούντος τοῦ
κληγίου.

Ὁ Κορνῆλιος, — οὕτως ὠνομάζετο, —
εὐχαρίστως ἐκλινεν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν
μου, καὶ οὐδέποτε τοῦ λοιποῦ ἀπεμακρύν-
θη ἀπ' ἐμοῦ καὶ τῆς συνοδίας μου. Ἄλλ' ἡ
γαλήνη μου ἐπ' ὀλίγον διήρκεσε. Ἀπὸ τῆς
ἡμέρας, ἀπ' ἧς ὁ Κορνῆλιος ἐξεπλήρου τὴν
παράκλησίν μου, οσάκις ἐξερχόμεθα πρὸς
ἄγρον, ἐνερανίζετο τὴν ἀκόλουθον νύ-
κτα σκιά τις ἐν τῷ κῆπῳ τῆς οἰκίας μου
λευκὰ ἐνδεδυμένη ὡς φάντασμα, ἐπλη-

σίαζε τὸ παλάτιον καὶ ὤθει τοὺς κύ-
νας εἰς ἀτελευτήτους ὕλακας.

Πολλάκις ἀφύπνησα ὑπὸ τοιαύτης μυ-
στηριώδους ἐμφάνσεως καὶ ἐγερθεὶς....
κατῆλθον εἰς τὸν κῆπον καὶ μὲ τὸν
ἐπιστάτην μου ἠρῦνησα πανταχοῦ, ἀλλὰ
μοι ἀπέβη ἀδύνατον νὰ ἐξιχνιάσω τὸ
φάντασμα ἢ τὰ ἴχνη του. Παρετήρησα
ὅτι ἡ σύζυγός μου, καθ' ὃν χρόνον ἐγέ-
νετο ἡ ἐξέτασις, κατήρχετο τῆς κλίνης
καὶ ἐκλειε διὰ κλειδῶς τὴν θύραν τοῦ
κοιτῶνος, ἀπ' οὗ ἐξερχόμεν. Εἰς τὴν ἐπι-
στροφῆν μου, ἐφαίνετο εἰς ἄκρον φοβου-
μένη, κατήρχετο πάλιν τῆς κλίνης καὶ
μετ' ἐπιφυλάξεως μοι ἤνοιγε τὴν θύ-
ραν δις καὶ τρίς ἐρωτῶσα ἂν ἤμην
πραγματικῶς ἐγὼ ὁ παρ' αὐτῇ ἐπι-
στρέφων. Ἐσκεπτόμην πάντοτε ὅτι τοῦ-
το προήρχετο ἐκ φόβου καὶ οὐχὶ ἐξ
ἄλλης αἰτίας.

Παρῆλθον σχεδὸν τρεῖς μῆνες, καθ'
οὓς μυστηριώδης νυκτερινὴ σκηνὴ μὲ
εἶχε θορυβήσει· καὶ ἐπιθυμῶν ν' ἀναπαύ-
ωμαι τὰς νύκτας καὶ ἰδίως ἐκείνας καθ'
ἅς τὴν πρωϊάν ἤμην εἰς τὸ κληγίον ἀ-
περάσισα νὰ δώσω τέρας εἰς τὰ ἀνεκ-
φραστα ταῦτα νυκτερινὰ φαντάσματα.

Ἡθέλησα ν' ἀνακαλύψω τὸν αὐτουρ-
γόν, καὶ νὰ τὸν τιμωρήσω ὡς ἔπρεπε.
Ἡμέραν τινὰ, ἐπιστρέφων ἀπὸ τοῦ κλη-
γίου, ἀπὸ ἐδείπνησα μετὰ τῆς συζύ-
γου μου, ἐτοποθέτησα εἰς τὰς κιγκλι-
δας τοῦ κῆπου καὶ ἀλλαχοῦ τῶν δια-
δρόμων τῶν ἀγόντων πρὸς τὸ παλάτιον,
τινὰς τῶν ὑπηρετῶν μου, διατάσων
αὐτοὺς νὰ ἐπαγρυπνῶσι κατὰ τὴν εἴσο-
δον τοῦ φαντάσματος, καὶ μὲ τὸν θα-
λαμηπόλον μου ἐπέστρεψα οἰκοί. Πρὸς
αὐτὸν ἐνεπιστεύθη τὴν εἴσοδον τῆς
οἰκίας· ἀκολούθως ἐπέστρεψα πρὸς τὴν
σύζυγόν μου, ἧτις ἦτο ἤδη κατακεκλι-
μένη καὶ ἐκοιμάτο.

Παρῆλθε μίᾳ ὥρᾳ καὶ οἱ κύνες ἤρχι-
σαν τὰς συνήθεις ὕλακας. Ἐπήδησα ἐκ
τῆς κλίνης εἰς τὸ ὑπ' ἐμοῦ περιμενό-
μενον ἐκεῖνο σημεῖον, καὶ διέταξα τὸν
πιστὸν ὑπηρετῶν μου νὰ κατασκοπεύῃ
ἀπαρτήρητος· ἀκολούθως παρετήρησα

ὄπισθεν δένδρου τινός τὰς στροφάς καὶ τὸν τόπον, ἐξ οὗ ἐξήρχετο ἡ σκιά. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ὁ θαλαμηπόλος μου μετέπλησσε καὶ μοι εἶπε—Μὴ κάμνετε θύρῳ, κύριέ μου, ἢ τόσῳ μυστηριώδους σκιά εἶναι ὁ φίλος σας Κορνήλιος, ὅστις, ὅπως σας φέρῃ εἰς τὸν κήπον, μεταχειρίζεται τὸ παιγνίδιον τοῦτο καὶ δικρούσης τῆς ἐρευνῆς σας, εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνά σας καὶ συνομιλεῖ μετὰ τῆς συζύγου σας... Πῶς εἰσχωρεῖ ἐκεῖ, ἀγνοῶ ἀνεκάλυψθαι ὅμως ὅτι φέρει κλειδὸν τῆς κιγκλίδος, ἣτις ἐνταῦθα τὸν εἰσάγει καὶ εὐκόλως θὰ τὴν ἐπρομηθεύθῃ.

Ἀκούσας τὰς λέξεις ἐκείνας ἐτυφλώθη ὑπὸ ὀργῆς, συνέλαβον τὸν ὑπηρέτην μου καὶ τὸν ἐσπέρασα διὰ τσακάρων τραυμάτων ἐγχειριδίου λέγων—Αὐτὸ εἶναι τὸ τέλος σου, οὐτὼ οὐδεὶς θὰ λάβῃ γνώσιν τοῦ ἐγκλήματος, ὅπερ σὺ ἤτο γνωστὸν καὶ δὲν μοι ἐφανέρωσας.

Ἀρῶν τὸν εἶδον νεκρὸν, τὸν ἐρριψα εἰς τι φρέαρ, ὅπερ ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ κήπου μου κεκλεισμένον. Ἀκολούθως ἠσύχως ἀνῆλθον εἰς τὸν κοιτῶνά μου, ὅπως μὴ δώσω νὰ ἐννοήσῃ τι εἰς τὴν γυναϊκά μου ἐξ ὅσων συνέβησαν. Μετὰ τὰς συνήθεις τρεῖς ἐρωτήσεις μοι ἤνοιξε τὴν θύραν ὑποκρύπτων δὲ τὴν ὀγὴν μου κατεκλίθη. Ὅποιον νύκτα διήλθον, εὐκόλως δύναιτο νὰ φαντασθῆτε.

Ἠγέρθην πολὺ πρῶτ' εἶπον νὰ μοι προετοιμάσωσι τὰ διὰ τὸ κυνήγιον χροιώδη καὶ νὰ καλέσωσι τὸν Κορνήλιον, ὅστις ἔκομμάτο εἰσέτι. Πράγματι ἐντὸς ὀλίγου ἤλθον καὶ μετ' ὀλίγον ἐξήλθον ἐκ τῆς οἰκίας. Μετ' ὀλίγα ὥρα; ὁ Κορνήλιος, ὅστις τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἤτο λίαν σκεπτικὸς, προσεποιήθη ὅτι δὲν ἤθάνετο καλῶς καὶ με παρεκάλεσε νὰ τῷ δώσω τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Βελάτην, ἔνθα κατῴκει. Ἐῶ ἔδωκα δύο ὑπηρετὰς εἰς συνοδίαν, πρὸς οὓς παρήγγειλα νὰ εἴπωσι πρὸς τὴν σύζυγόν μου ὅτι θὰ κυνηγήσω πέραν τοῦ συνήθους, καὶ ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψω πρὸς αὐτὴν ἢ τῆς ἀκούσθω πρῶτον,

καὶ νὰ ἡσυχῇ. Ὁ Κορνήλιος ἐφάνη καὶ χαριστημένος διὰ τὴν ὑπ' ἐμοῦ παράχωρηθεῖσαν αὐτῷ ἄδειαν, ἐγὼ δὲ ἔμεινα μόνος, σκεπτόμενος τί ὄφειλον νὰ πράξω εἰς τὴν περίστασιν ταύτην.

Ἄμα τῇ νυκτὶ, ἔπεμψα τὴν συνοδίαν μου νὰ δεανικτερεύτῃ εἰς τὴν πλείστον εὐρισκόμενον ξενοδοχεῖον. Ἐπέστρεψα οἴκαδα καὶ ἀπῆλθον διὰ τινος μυστικῆς μικροῦς θύρας, ἣς ἐγὼ μόνος ἐκράτουν τὴν κλειδα. Δύο ὥρα; ἔμεινα κεκλεισμένος εἰς τινὰ διάδρομον καὶ ὅτε ὕλοι κατεκλίθησαν ἐξήλθον καὶ διηυθύνθη εἰς τὸ δωμάτιον, ἔνθα διημέρευεν ὁ Κορνήλιος. Δὲν τὸν εἶδον, κηρὸς δὲ ἀνημμένους ἐπὶ τῆς τραπέζης μοι ἰβεβαίωσαν ὅτι ἔμεινον ἐκεῖ. Μετέβην εἰς πλοσίον τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ συνεχῶς ἀνεγίνωσκον, ἀλλὰ δὲν ἦτο οὐτε καὶ ἐκεῖ. Κατῆλθον εἰς τὸν διάδρομον, ὑπὸ τὴν νυμφικὸν θάλαμον, καὶ ἀνεκάλυψα ξυλίνην κλιμακὰ τοποθετημένην ἐπὶ τοῦ τοίχου, ὅστις συνεκοινῶνει μετὰ μεσοπόχον τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ ἔκοιμάτο ἡ σύζυγός μου. Μεγάλῃ τοῦ Τιτσιανοῦ εἰκῶν, ἣν ἐκ πιπρικῆς κληρονομίας κατεῖχον, ἐκρέματο ἔσωθεν τοῦ μεσοπόχου ἐκείνου, καὶ ἡ κλιμακὴ ἤτο τοποθετημένη ἀκριβῶς ἐξωθεν τῆς θέσεως, ἣν κατεῖχεν ἡ εἰκῶν.

Ἐκπλακτός εἰς τὴν θέαν ἐκείνην, ἣτις ἔμελλε νὰ μοι ἀποκαλύψῃ πικρὰν πραγματικότητα, ἐκυραινόμεν εἰς χιλιάδας σκέψεις, ἀλλ' ἡ καρδία μου, ὁ πρὸς τὴν Γαίπλαν ἔρωσ μου μετέπειπε νὰ πιστεύσω εἰς ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ μου συνέβηκε. Ἐρριψα τὴν κλιμακὰ κατὰ γῆς ὅπως ἐμποδίσω τὴν ἔξοδον εἰς τὸν ἀντεραστὴν μου, ἣν ποτε διὰ κακίην μου μοῖραν εὐρίσκειτο ἐν τῷ δωματίῳ τῆς συζύγου μου, ἐκολούθη δὲ ἀποριστικῶς ἀνῆλθον εἰς τὰ δωμάτιά της, κρούων σφοδρῶς τὴν θύραν τοῦ δωματίου εἰς τρόπον, ὅστε πάραυτα ἀνεπαρτηρήσεον νὰ δράμῃ ἡ σύζυγός μου νὰ μοι ἀνοιξῇ. Δὲν περιέμεινα πολὺ ἄμα εἰσῆλθον, τὰ βλέμματά μου διηυθύνθησαν πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Τιτσιανοῦ καὶ τὴν εἶδον νὰ κινῆται εἰσέτι ἤκουσα

δὲ καὶ κρῖτον εἰς τὸ πλείστον δωμάτιον, ὅστις αὐτοτιγμῆ μοι ἀπεκάλυψε καὶ τὴν πτώσιν τοῦ Κορνηλίου καὶ τὴν προδοσίαν ἣς ἔγεινε θύμα.

Ἐν τοῦ δωματίου ἐκείνου, ἔδραμα εἰς τὸν διάδρομον καὶ ἐν ριπῇ ὄρθαλις εἰς τὸν εὐρίστην ἐνώπιον τοῦ Κορνηλίου, ὅστις ἔκειτο κατὰ γῆς με ἀμφοτέρους τοὺς ποδας τετρασυσμένους.—Προδότα! Ἄτιμὲ φίλε! τῷ εἶπον, λάβε τὰ ἐπιχειρῆμα τῆς ἀπιστίας σου. Οὕτω πρὸς αὐτὸν ἀπατινόμενος, καὶ ἀποθίςτας κατὰ γῆς τὴν λυχνίαν, ἣν ἀνὰ χεῖρας ἐκράπου, τὸν ἐπόνευσά δι' ἐγχειριδίου.

Ὅποιά δὲ ποιῆν περιέμεινε τὴν συζυγίῳ μου; Ἡ ὀργή μου τὴν στιγμήν ἐκείνην δὲν ἠδύνατο νὰ χαλιναγωγῆθῃ. Ἀλλ' ἄμα τὴν εἶδον, εἰς τὴν ἀνάμνησιν τούτου τῶν ἡμερῶν εὐδαιμονίας, ἃς μετ' αὐτῆς διήλθον, μοι ἔπεσε τὸ ἐγχειρίδιον ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ δὲν ἠδύναμην νὰ δώσω τὸν θάνατον εἰς ὅν τι, ὅπερ τσαχύτας πέρψαις ἐν τῷ βίῳ μοι παρῆξει.

(Ἐκ τοῦ ἰταλικῶ)

(Ἐπεται τὸ τέλος)

I. S. MANESSIS.

PER UN PUNTO MARTIN PERSE
L' A. G. P. P.

Τὰς μακρὰς καὶ πικρὰς τοῦ ἀπίστου χειμῶνος νύκτας διήλθον σχεδὸν ἀπάσας ἐν συνακτοροφῆς, ὅπου, ἐπὶ μὲν χάρῳ νῆκεροδίζων ὀμιᾶς δεκάρας ἐρωτᾶ εἰς τὴν κοινότητα, ὅτε δὲ διαλεγόμενος μετὰ καλλικόμενων καὶ καλλισφύρων δεσποσυνών—ὡς θὰ ἔγραφον ὁ καλὸς μου φίλος Φάων—ἀπερνούσα ἀξιόλογα τὴν ὥραν μου, διότι—σὰς τὸ ἐξομολογοῦμαι—ἀγαπῶ πολὺ νὰ σαρώσω τὸν καιρὸν τοιαύτας ἔχον συννόχους.

Ἐσπέραν τινὰ, ἐνῶ ἔπαιζον τὴν κονταίναν μου μετ' ἀρχαίας τινός εἰλης, ἡ δεσποινὶς Α... ἣτις ἀπ' ἀρχῆς τοῦ παιγνιδίου εὐρίσκειτο πλοσίον μας, λα-

βοῦσα ζωηρῶς ἐν τῶν ἐπὶ τραπέζης χαρτίων, καὶ ἀναγινώσκουσα τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐγγεγραμμένην καὶ χιλιᾶκις ἴσως ἄλλοτε ὑπ' αὐτῆς ἀδιαφθέρως καὶ ἀνευ περιουσίας ἀναγνωσθεῖσαν ρῆτιν—ἠξέουρετε, μοι λέγει, νὰ μοι εἰπῆτε, κύριε, δεικνύουσά μοι τὸ καταραμένον ἐκεῖνο χαρτίον, τί θέλει νὰ σημάνῃ ἀρὰ γε ἢ ρῆσις αὐτῆ, καὶ τί τὸ παρασχὸν ἀφορμὴν εἰς τὴν γέννησίν της;—Σὰς ὁμολογῶ, φίλοι ἀναγνώσταί, ὅτι ἐπὶ τῇ ἐρωτήσῃ ταύτῃ, προσεθεθίσθη μετὰ τρόπου τυχρῶν ἀναμένοντος τὴν ἀπάντησιν, δὲν ἤξευρα τί ν' ἀποκριθῶ διότι, σὰς τὸ ὁμολογῶ καὶ πάλιν, περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης δὲν ἐγνώριζον περὶ σῶστερον τοῦ ἀ-σ-σ-ο-υ-κ-ο-ὑ-π-α, ἐν αὐτῇ ἐκράται εἰσέτι εἰς τὴν ἀβυσσὸν αὐτῆς χεῖρα. Εἶπε μὲν ἀληθῆς, ὅτι ἠδύναμην, αὐτοσχεδιάζων μῦθόν τινὰ, νὰ ἱκανοποιήσω τὴν στιγμιαίαν ἐκείνην ἐπιθυμίαν, διότι τοιαύτην τοῦλάχιστον τὴν ἐνόμιζον, ἃτι ὑπὸ γυναικὸς ἐρωτώμενος, καὶ οὕτω, à bon marché, ν' ἀπαλλάχθῃ τῆς ἀμνηστίας, εἰς ἣν ἡ ἐρώτησις αὐτῆ με εἶχεν ἐμβάλλει.

Ἄλλὰ, ἐὰν ἡ κόρη ἐκείνη εἶχε γνώσιν περὶ τοῦ ὁποίου με ἠρώτη ἀντικειμένου, ἢ ἂν ἄλλος εὐτυχέστερος ἐμοῦ κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην ὑπ' αὐτῆς ἐρωτώμενος, ἠδύνατο ἱστορικῶς ν' ἀπαντήσῃ εἰς τοιαύτην ἐρώτησιν, ὁ μῦθός μου θὰ μετεβάλλετο φυσικῶς εἰς πικρὰν κατ' ἐμοῦ σάτυραν, καὶ θὰ παρέσχον δικαίως ἀφορμὴν εἰς τοὺς σαρκασμοὺς τῶν ἐν τῇ συνακτοροφῇ κομψομένων ἀντιζήλων μου. Ὅθεν προτίμησα κάλλιον νὰ ὁμολογῶ αὐτῇ εἰλικρινῶς τὴν περὶ τοῦ ζητουμένου ἀγνοίαν μου, καὶ ζητήσω συνάμα παρ' αὐτῆς μικρὰν τινα προθεσίαν, ἵνα, συμβουλευόμενος τὰς σκοληκοβότους π. ε. ρ. γ. α. μ. η. ν. α. σ. τῆς ἀνεκδοτικῆς φιλολογίας, δυνηθῶ τὴν ἐπιούσαν ἐσπέραν ν' ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐρώτησίν της.

Ἡ προθεσίμια παρ' ἐλπίδα μοι παρεχωρήθη. Ἡ δεσποινὶς ἔτεινέ μοι χαριέντως λευκοτέραν παντὸς χάρτου χεῖ-

ρα, και τὸ συμβόλαιον, ἔλλειπει ἄλλης σφραγίδος, ἐπισημοποιήθη δι' ἐνὸς ἐπ' αὐτῆς φιλήματός μου.

Ἄλλ' ἐσκέφθην· νὰ ἐγγράφω ἄρα γε ἱστορία περὶ τοσοῦτον μικροῦ πράγματος, ἢ, ἂν ἐγγράφω, ποῦ και πῶς ἠδυνάμην νὰ βεβαιωθῶ και πορισθῶ τὰς σχετικὰς πρὸς τοῦτο πληροφορίας; και ὁμως οὐδὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ, ὅσον και ἂν φαίνεται ἀσήμαντον και λόγου ἀνάξιον, ὅπερ νὰ μὴ ἔχη τὴν ἱστορίαν του· ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐξετάσωμεν ὅπως ἀνεύρωμεν τοιαύτην, ἔστω και νὰ πταρμιζώμεθα ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἐπὶ ὀλοκλήρου; ὡρα, τινάσσοντες και ἀποφυλλίζοντες ταριχεπώλου τινὸς τὰ πρὸς διπλωσιν σα ρ δ ἔ λ λ ω ν προορισθέντα ὑπ' αὐτοῦ βιβλία!

Ἀρῶ λοιπὸν πάντα τὰ ὑπὸ τὴν σελήνην ἔχουσι τὴν ἱστορίαν των, και ἢ περὶ ἧς ὁ λόγος ρῆσις θὰ ἔχη ἀναμφιβόλως τὴν ἐδικὴν της, ὡς ἔχει τοιαύτην και τὸ αἷτιον, ὅπερ ἠνάγκασέ με νὰ προστρέξω εἰς τὴν πολῦτιμον και πολῦτομον δημοσίαν βιβλιοθήκην, ἧς ἐπὶ πολλὰ ἀκ'μη ἔτη θὰ στερούμεθα, και ἀρηγηθῶ ὑμῖν ἐπομένως τὴν ἀνωτέρω ἢ και τὴν κατωτέρω φλυαρίαν.

Ἄλλ' ἐπὶ τὴν ἱστορίαν μας. Μοναχὸς τις, τοῦνομα Μαρτίνος, ἀγιοοῦμεν εἰς ποῖον οὗτος ἀνήκε τάγμα, τῆς ἱστορίας μὴ ποιουμένης λόγον περὶ τοῦτου, ἦτο ἠγούμενος μονῆς τινος καλουμένης della Cappa. Ἄνωθεν τῆς θύρας τῆς μονῆς ταύτης ἀνεγινώσκετο πρὸ χρόνων ἢ ἐπομένη ἐπιγραφὴ, ἧτις εὐγλώττως ἐμαρτύρει τὸ φιλεῦσπλαγχνον και φιλοξενον τῶν ἐν αὐτῇ οἰκούντων μοναχῶν. Ἡ εἰρημένη ἐπιγραφὴ, ἧτις ἦτο, οὕτως εἶπεν, ὁ φάρος τῶν ὑπὸ τῆς πείνης και τοῦ καμάτου καταβεβλημένων ὁδοιπόρων, ἔλεγε διὰ λατινικῶν γραμμάτων τὰ ἑξῆς: Porta patens esto. Nulli claudatur honesto, ἄπερ, ἔλληγιστὶ μεθερμηνευόμενα, σημαίνουσιν· «Ἡ θύρα ἔστω ἀνεωγμένη. Οὐδενὶ ἐντίμῳ ἀνθρώπῳ κλεισθήτω.» Ὁ ἡμέτερος ἠγούμενος, εἶτε διότι δὲν ἔτρεφε τὰ

τῆς φιλοξενίας και φιλάνθρωπίας αἰσθήματα τῶν προκατόχων του, εἶτε διότι αἱ πρόσδοι τῆς μονῆς δὲν ἀνταπεκρίνοντο πρὸς τὰ ἐξοδα, ἅτινα ἢ ὑπὸ τῆς μονῆς παρεχομένη τοῖς ὁδοιπόροις φιλοξενία ἀπῆται, εἶτε διότι οἱ εἰς αὐτὴν καταφεύγοντες, ἦσαν πολλοὶ και ὄχληροὶ, ἀπεφάσισε νὰ διορθῶσιν τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ, φοβούμενος ν' ἀποβάλλῃ τὴν ἐπιγραφὴν, ἐσκέφθη νὰ μεταβάλῃ τὴν ἔννοιαν, τοῦθ' ὅπερ εὐκόλως κατόρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ, ἀφαιρέσας τὴν στιγμὴν (il punto) ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ πρώτου κώλου τῆς ἐπιγραφῆς, και θέσας αὐτὴν μετὰ τὴν πρώτην λέξιν τοῦ δευτέρου· εἰς τρόπον ὅστε ἢ ἐπιγραφὴ ἀντὶ νὰ λέγῃ, ὡς ἄλλοτε, Porta patens esto. Nulli claudatur honesto, διὰ τῆς μεταφορᾶς ταύτης τῆς στιγμῆς, ἄρδην τὴν ἔννοιαν μεταβαλλούσιν, ἔλεγε· Porta patens esto nulli. Claudatur honesto, τούτέστιν· «Ἡ θύρα οὐδενὶ ἔστω ἀνεωγμένη. Κλεισθήτω και αὐτοῖς τοῖς ἐντίμοις ἀνθρώποις.»

Ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ μοναχοῦ Μαρτίνου, μεγίστην προξένησεν ἀγανάκτησιν τοσοῦτος δὲ διηγέρθη πάταγος, ὅστε ὁ τότε Πάπας, πληροφορηθεὶς τὸ τοιοῦτον, μετέθεσε πρὸς τιμωρίαν τὸν ἀτυχῆ Μαρτίνον ἐκ τῆς μονῆς, ἐν ἧ ἔζη εὐδαίμων, ὡς πάντες οἱ ἠγούμενοι, εἰς στενώχωρον και ὑγρὰν φυλακὴν.

Ἐντεῦθεν προέκυψεν και ἡ γνωστὴ τοῖς πᾶσι προοιμία· «Per un punto Martin perse la Cappa—δηλ.· Διὰ μίαν σ τ ι γ μ ῆ ν ὁ Μαρτίνος ἀπώλεσε τὴν Κάππαν» τούτέστι τὴν μονήν. Μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου ἢ ἐν λόγῳ παροιμία διεφάρη και πολλοὶ, μὴ γινώσκοντες τὴν ἀληθῆ αὐτῆς καταγωγὴν, ἔγραφον, cappa, διὰ υεσαίου ε, ὡσεὶ προέκειτο περὶ μανδύου τινὸς ἀπολεσθέντος ὑπὸ τοῦ Μαρτίνου· ἄλλοι δὲ μάλιστα ἔλεγον l'asino (τὸν ὄνον) ἀντὶ la Cappa.

ΨΑΚΙΝΘΟΣ

συνοδεῦο τὴν Βαλερίαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, αὕτη ἐντὸς ὀλίγου θὰ συνοδεύσει ἐμέ.

ΙΣ. Ἐννοεῖται δὲ ἅτι ὁ γαμβρὸς ἐγὼ θὰ εἶμαι.

ΛΟΥΚΡ. Σεῖς.

ΙΣ. ὦ! μοῦ κακοφαίνεται ὅτι δὲν ἐφύλαξα τὸ νέον αὐτὸ φέρεμα διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀλλὰ δὲν βλάπτει... εἴμεθα σύμφωνοι, . . (καθ' ἑαυτὸν) [Βέβαια, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω, εὔρηκα τὸ αἰσθημα.]

ΛΟΥΚΡ. Ἀλλὰ παραίνετε γρήγορα, οἱ κυφίαι θὰ σᾶς περιμένουσι.

ΙΣ. Εὐθὺς πηγαίνω, και μὲ πολλὴν μάλιστα εὐχαρίστησιν, διότι ἂν σήμερον ἦνε ἢ ὠραιότερα ἡμέρα τῆς ζωῆς των, θὰ ἔλθῃ και ἡ ἰδική μας.

ΛΟΥΚΡ. Πολὺ γρήγορα!

ΙΣ. Πολύ; τότε λοιπὸν χαιρετε, ἀναβλεπέμεθα . . . [ἀναχωρῶν λέγει καθ' ἑαυτὸν] [Ἄν δὲν μοῦ φύγῃ τὸ αἰσθημα, εἶμαι εὐτυχής.] [ἐξέρχεται]

ΜΑΡΓ. Λουκρητία μου, θὰ πάθῃς ἂν ἔλθῃς.

ΛΟΥΚΡ. Θὰ πάθω; ἀπειτᾶσαι ἢ ἐλευσίς μου μάλιστα θὰ συντελέσει ἕνα περιστάση τὴν διανοίαν μου. Ἀλλὰ τὸ φέρεμα τοῦτο δὲν εἶνε κατὰλληλον διὰ νὰ ὑπάγῃ τις εἰς γάμον. . . πηγαίνω λοιπὸν κάπως νὰ καλλυπισθῶ. Πιστεύεις ὅτι θὰ ἐπραττο καλὰ φοροῦσα λευκὰ; ὄχι, τὸ λευκὸν εἶνε τὸ χρώμα τῆς νύμφης ἢ τοῦ θύματος. Θὰ πράξω ὅτι καλύτερον δυνηθῶ ἢ ἔθελον νὰ γίνω ὠραία, πολὺ ὠραία! . . . ὦ! πόσον θὰ μὲ παραμυθῆσῃ ἢ εὐτυχία τῆς Βαλερίας! . . . Καὶ εἰς τὸ γέμια τῶν γάμων, ἂν μοὶ τὸ ἐπιτρέψουσι, θὰ λάβω τὴν κυνίσκον μου ἕνα ψάλλον τὸν πρὸς τοὺς κυφίλους ὕμνον. . . (καθ' ἑαυτὴν) (τὸν τελευταῖον) Πραῦνθητι λοιπὸν, καλή μου μητέρα· δὲν βλέπεις ὅτι ἔχω καλῶς! πῶς εἶμαι φαιδρά; . . . (καθ' ἑαυτὴν ἀπερχο-

μένη) (Βαμὶς και τάφος!) Προσμαινον, και μὴ λυπῆσαι. (ἐξέρχεται)

ΜΑΡΓ. (βλέπουσα αὐτὴν ἀναχωροῦσαν) Μὲ ἀπατᾶς και τώρα ὡς πρότερον!—Ἡ θύρα ἦτο κλειδωμένη, και ὅταν εἰσῆλθον ἢ λυγρία ἐκάπνιζεν ἀκίμῃ ἴσως. . . (παρατηροῦσα τὴν κλίνην) Ἡ κλίνη της εἶνε ἀκ'μη ἐστρωμένη, δὲν ἀκούμῃσεν οὔτε τὴν κεφαλὴν της. . . δὲν ἐκοιμήθη. Οἴμοι! ὁ τρέμος τὸν ὀποῖον εἰς τοῦτο τὸ δωμάτιον αἰσθάνομαι μοὶ λέγει ὅτι ἢ Λουκρητία ἐπέρασεν τὴν νύκτα γράφουσα. . . Ἀλλὰ δὲν βλέπω βιβλία, δὲν βλέπω χαρτία, μελανοδοχεῖον. . . πιθανὸν ὅμως νὰ τὰ κρύπτῃ. . . Ἄ! ὄχι δὲν δύναται νὰ ἦνε τόσο σκληρὰ πρὸς τὸν ἑαυτὸν της, τ' ἔσον ἀσεβῆς πρὸς τὸν Θεόν! . . . (ἰδοῦσα τὸ εἰς τὸ κλειθρον τοῦ γραφείου κλειδίον) Τί βλέπω; τὸ γραφεῖον τοῦτο συνήθως τὸ κλειδώνει, και σήμερον ἐλησμόνησε τὸ κλειδίον. . . Ἄ! ὁ Θεὸς ἔκαμε νὰ τὸ λησμονήσῃ διὰ νὰ δυνηθῶ. . . (μέλλουσα νὰ ἀνοίξῃ) ὦ! τρέμω ἀνοίγουσα αὐτό. (ἀνοίγει τὸ γραφεῖον και βλέπει βιβλία, χαρτία κλ.) Ἄ! δὲν μὲ ἠπάτα ἢ καρδιά μου, ὄχι! ἰδοῦ ποῦ περᾶ τὰς νύχτας, ἰδοῦ ὁ τάφος της! (ἐξετάζουσα τὰ χαρτία) Χουδρὸν χειρόγραφον μὲ πολλὰ σβέσματα. . . (ἀναγινώσκει) «Γεώργιος Οὐάστρηκτων, ποίημα ἠρωϊκὸν εἰς 16 ἄσματα». Καὶ τὸ τελευταῖον. . . (ἐξετάζουσα τὸ χειρόγραφον) τὸ τελευταῖον εἶνε τὸ δέκατον ἄσμα. . . και πρὸ τῆς ἀσθελείας της δὲν εἶχε γράψῃ εἰμὴ δύο. . . κήρη ἀχάριστος, ἐπίτορκος!—Ἐδῶ εἶναι και ἄλλα χειρόγραφα. . . και μία ἐπιστολή πρὸς ποῖον διευθύνεται. . . «Πρὸς τὸν Κύριον Γεώργιον Δορσεύ»—Πρὸς αὐτὸν; (θεωροῦσα τὴν σφραγίδα) φέρει μαύρην σφραγίδα; Θεέ μου! ὁ ἰδρὸς τοῦ θανάτου βρέχει τὸ μέτωπόν μου. . . ἴσως! . . . ἐδῶ

κρίπτεται φρικτὸν μυστήριον—θά τὸ μάθω· μία μήτηρ τὰ πάντα δύναται νὰ μάθῃ.

[ΣΚΗΝΗ Δ']

Κος. ΓΕΩΡΓΙΟΣ καὶ ἡ ἄνω.

ΜΑΡΓ. (μέλλουσα ν' ἀνοίξῃ τὴν ἐπιστολὴν βλέπει εἰσπρόχρονον τὸν κ. Γεώργιον, καὶ ἀνακράζει) Κύριε Γεώργιε!... (Ἄ! βεβαίως ὁ Θεὸς τὸν στέλλει.)

ΓΕΩΡ. Ἦλθον ἵνα σὰς εἰδοποιήσω νὰ βῆ σπεύσῃτε πολὺ, διότι ἡ Βαλερία ὑπέγγει μετά τοῦ πατρὸς της παρὰ τῆ γηραιᾶ μάμμης της, ἥτις μὴ δυναμένη νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ εὐλογῆσῃ αὐτὴν πρὶν τῆς τελετῆς. (ἐνονοήσας τὴν ταραχὴν τῆς Μαργαρίτας) Ἄλλὰ τι ἔχετε, κυρία, τρέμετε σύσσωμος... μήπως ἀσθενεῖ βαρέως ἡ Λουκρητία;

ΜΑΡΓ. Δὲν εἶνε καλὰ... ἀλλὰ θεῖα εὐδοκία εὔρον μεταξὺ τῶν χειρογράφων της μίαν ἐπιστολὴν... πρὸς ὑμᾶς διευθυνομένην...

ΓΕΩΡ. Πρὸς ἐμέ; ἐπιστολὴν τῆς Λουκρητίας;

ΜΑΡΓ. Ἦτις ἦτο ὠρισμένη νὰ σὰς ἐγχειρισθῇ ἀργότερα... ἀλλ' ἐπειδὴ πιδα ὄν νὰ κρύπτῃ μυστικὸν ζωῆς ἢ θανάτου διὰ τὴν θυγατέρα μου σὰς τὴν ἐγχειρίζω καὶ σὰς παρακαλῶ ἀμέσως νὰ τὴν ἀναγνώστῃτε.

ΓΕΩΡ. (λαμβάνει τὴν ἐπιστολὴν καὶ θεωρῶν αὐτὴν λέγει) Φέρει μέλαιναν σφραγίδα! (τὴν ἀνοίγει ἐν μεγίστῃ ἀδημονίᾳ καὶ ἀρχεται νοερῶς ἀναγινώσκων αὐτὴν ἢ Μαργαρίτα παρατηρεῖ πάντα τὰ κινήματά του. Μεγίστη ἐντύπωσις καὶ αὐξουσα βαθεῖα συγκίνησις διαγράφονται βαθμηδὸν ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ Γεωργίου, μέχρις οὗ μετὰ τινος στιγμῆς ἀφίνων τὴν ἐπιστολὴν ἀνακράζει) Ἄ! Λουκρητία! Λουκρητία!

ΜΑΡΓ. Λοιπὸν;

ΓΕΩΡ. (εἰς ἄκρον τεθορυβημένος) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐμελλε νὰ μοὶ ἐγχειρισθῇ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου της, καὶ ἰδοὺ διατὶ φέρει μέλαιναν σφραγίδα. Ἡ Λουκρητία μὲ ἀγαπᾷ ὅσον οὐθεὶς ἐν τῷ κόσμῳ ἠγαπήθη!

ΜΑΡΓ. Καὶ πρὸ ὄλγου μοὶ τὸ ἠρνήθη!

ΓΕΩΡ. Διότι ἤθελε ν' ἀποθάνῃ χωρὶς νὰ ἐνοήσῃσι τὸ αἰσθημὰ της τοῦτο, καὶ ἀποθνήσκῃ τηκομένη οὐχὶ μόνον ὑπὸ τῆς μεγαλοφυΐας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἔρωτος νέου, ἀγνωστοῦ, ἀπίστου.

ΜΑΡΓ. Ἄ! κύριε, κύριε, τί θὰ δυνηθῆτε νὰ πράξετε τώρα;

ΓΕΩΡ. Τί θὰ δυνηθῶ νὰ πράξω;... ἀλλὰ δὲν ἤξεύρετε, ὄχι, πῶς ἠγάπησα, πῶς ἀγαπῶ τώρα τὴν Λουκρητίαν! καὶ αὕτη ἀπόησε τὸν ἔρωτά μου οἴκτω φερόμενη πρὸς τὴν παιδικὴν φίλην της. Τί θὰ πράξω! ἀλλ' ἂν ἀκίμη εἴμεθα ἐν καιρῷ θ' ἀποσπᾶσα αὐτὴν ἐκ τῶν ἀπλήκτων φαρύγγων τοῦ θανάτου!

ΜΑΡΓ. Ἄλλ' οἱ γάμοι σας... ἢ Βαλερία...

ΓΕΩΡ. Ἡ Βαλερία εἶνε καλὴ. Ἡ Λουκρητία ἐθυσιάζετο ὑπὲρ αὐτῆς, οὕτω καὶ αὕτη θὰ ὑποκύβῃ ἐχούσα ἐνώπιόν της τὸν χαιρόντα τάφον τῆς φίλης της. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπαιτεῖται φρόνησις (συγκεκριμένως καὶ ταχέως λέγει) ζητήσατε τὸν δόκτορα Ἐβερσον καὶ τὴν Βαλερίαν, γνωρίζετε ποῦ κατοικεῖ ἢ γηραιὰ μάμμη της, εἰπέτε, ὅτι κατελήφθη ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ, ὅτι πρέπει ἀπολύτως ν' ἀναβάλλωσι τοὺς γάμους... μίαν πρόφασιν τέλος πάντων... μέσον τι οἰονομήσετε; ἐγὼ ἐν τούτοις θὰ ὁμιλήσω μετὰ τῆς Λουκρητίας... Ἄ! θὰ τὴν σώσωμεν.

ΜΑΡΓ. Ἡ θεῖα πρόνοια μ' ἐνέπνευσε νὰ σὰς θάσω τὴν ἐπιστολὴν ἐκεί-

νη.—Ἦ τέκνον μου, τέκνον μου! (ἐναγκαλισθεῖσα αὐτὸν ἐν παραφορᾷ, φεύγει σπεύδουσα).

ΓΕΩΡ. Μὲ ἠγάπας, Λουκρητία, καὶ ἐγὼ δὲν σὲ ἠνύησα· μὲ ἠγάπας καὶ ἐγὼ διὰ σκληρῶν λέξεων χλεύης ἐσπάρξα τὴν εὐγενεστέρην καρδίαν, ἥτις ὑπὲρ ἐμοῦ ἐπαλλε! Κατάρρα! κατάρρα ἐπὶ τῆς ὑπολοίπου ζωῆς μου ἐὰν σὺ μέλλῃς ν' ἀποθάνῃς! Ἄλλ' ὄχι, δὲν θ' ἀποθάνῃς—ἔρωσ ὡς ὁ ἰδικός μου δύναται νὰ σοὶ παρασχηράκῃ ζωὴν. Ὁ, ποῦ θὰ τὴν ἀνεύρω; πρέπει νὰ πέσω πρὸ τῶν ποδῶν της, πρέπει νὰ μὲ συγκροήσῃ... Δὲν ἀπατώμαι... ἢ θύρα ἐκείνη ἀνοίγεται καὶ... Ἄ! ἐν ἐκείνῃ!—Καὶ ὅμως ἡ συγκίνησις ἦν κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμὴν αἰσθάνομαι μοὶ ἀραιεῖ τὸ θάρρος νὰ τὴν πλησιάσω! (ἀποσύρεται καὶ στηρίζεται ἐπὶ τινος ἔδρας.)

ΣΚΗΝΗ Ε'

ΛΟΥΚΡΗΤΙΑ καὶ ὁ ἄνω

ΛΟΥΚΡ. [ἀπλῶς καὶ κομψῶς ἐνθεδωμένη ἵσταται ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ καὶ λέγει] Τὸ θῦμα εἶνε ἐπιμον!—ὁ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μου ὀξύτατος πόνος, ὁ ἅπαντα τὰ μέλη μου κατέχων πυρετὸς μοὶ προαγγέλλουσιν ὅτι δὲν θὰ ἐξέλθω τῆς ἐκκλησίας—τίσιν τὸ καλλίτερον (βραδέως προβαίνουσα κάθηται εἰς τὸ προσκήνιον) γλυκεῖα θέλει εἶσθαι ἢ ἀγωνία μου· θὰ ἀποθάνω ἐνώπιόν του.

ΓΕΩΡ. (βαθμηδὸν πλησιάζας τὴν Λουκρητίαν γονυπετεῖ πρὸ αὐτῆς καὶ λέγει) Ὅχι, θὰ ζήσεις!

ΛΟΥΚΡ. [ἐγειρομένη ἐντρομος] Γεώργιε;

ΓΕΩΡ. Ὁ! μὴ μὲ φεύγῃς, οὐραίνω πλάσμα, μὴ μὲ φεύγῃς, γνωρίζω ὅτι μὲ ἀγαπᾷς.

ΛΟΥΚΡ. Ἐγὼ;... ὄχι... (ἀπομακρυνομένη).

ΓΕΩΡ. (παρουσιάζων τὴν ἐπιστολὴν) Δὲν φεύδονται οἱ ψυχροραγοῦντες.

ΛΟΥΚΡ. (λαμβάνει αὐτὴν) Ἡ ἐπιστολή μου; [πορευομένη πρὸς τὸ γραφεῖον] Ἄ! ἐλησμόνησα τὸ κλειδίον. Καὶ τίς ἐτόλμησε ν' ἀνοίξῃ καρδίαν παλλομένην εἰσέτι; ἔπρεπε νὰ περιμείνητε· ἐπράξατε ἱεροσυλίαν.

ΓΕΩΡ. Ὅχι ἐγὼ, Λουκρητία, ὄχι ἐγὼ ἀλλ' ὁ ἄγγελος τῆς ζωῆς, ὅστις δύναται νὰ παλαίσῃ κατ' ἐκείνου τοῦ θανάτου καὶ ν' ἀρπάσῃ παρ' αὐτοῦ τὰς λείας του· καὶ τοῦτο ἦτο κλοπή, ληστεία· τὴ μήτηρ σου, Λουκρητία, μοὶ ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολὴν.

ΛΟΥΚΡ. Καὶ ἐπετάχυνε τὸν θάνατόν μου!

ΓΕΩΡ. Τί τολμάς νὰ εἴπῃς;

ΛΟΥΚΡ. Ὁ, πηγαίνετε, Γεώργιε, πιδανὸν ἢ Βαλερία νὰ καταλάβῃ ἡμᾶς. Θὰ εἴθω καὶ ἐγὼ ἐν τῷ ναφ' βλέπετε ὅτι χάριν ὑμῶν ἐκοσμήθην· σπεύσατε ἢ μνηστὴ σας διὰ νοσίων ἐστερμένην ρόδων σὰς περιμένει, παραδέξαστε πτωχὸν ἴου ὑπὸ τῆς καταγίδος πληγῆν!

ΓΕΩΡ. Καὶ νομίζεις τὴν Βαλερίαν τόσον ἐστερημένην γενναϊότητος, ὥστε νὰ κοσμηθῇ διὰ ρόδων αἰξηθέντων ἐπὶ τοῦ τάφου σου; ὄχι! ἢ σὺ ζυγίς μου εἶσαι σὺ, ὁ θένάς μου εἶνε ἐνταῦθα· ὁ ἔρωσ ὅστις θὰ ἦτο ὁ θάνατός σου εἶσαι ἢ ζωὴ ἡμῶν.

ΛΟΥΚΡ. Ἡ αὐτοκτονία πληροῦται· ἀποῦ δὲ πρὸ τοῦ ὠρισμένου χρόνου ἀνεργάσατε τὴν ἐξομολόγησίν μου, δὲν θὰ προβῶ εἰς τὸν τάφον μου λέγουσα, ἐφεύσθην. Ἄλλ' ἐν τῇ ὑστάτῃ ταύτῃ ὥρᾳ τῆς θυσίας, δεκαεπτάετις, οὐδεμίαν ἀγαλλίασιν ἀσθανθεῖσα, ἰδοὺ ἀνεγείρω τὸν πέπλον τοῦ θανάτου, τὸν καλύπτοντα

ἤδη τὸ πρόσωπόν μου, καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς συγγνώμης φέρουσα, ἐγείρομαι ἐπὶ τοῦ φερέτρου μου ἵνα σοὶ εἶπω νὰ, σὲ ἠγάπων, Γεώργιε, καὶ σὲ ἀγαπῶ!

ΓΕΩΡ. Ὡ κῆρη Θεοπεσία! (παραφύως φίλων τὰς χεῖράς της.)

ΛΟΥΚΡ. (κλίνουσα ἐλαφρῶς πρὸς τὸν Γεώργιον καὶ ἐν ἐκστάσει προσβλέπουσα αὐτῷ) Ὁ ἀποθάνω τοῦλάχιστον τὰ γλυκέα τοῦ ἔρωτος ἀρώματα ἀποπνεύσασα, Βαλερία! μὴ φθονήσῃς τὴν μυστικὴν ταύτην ἐσχάτην ἐκστασιν, τὴν φωτεινὴν ταύτην ἀκτῖνα τὴν ἀγγέλλουσάν μοι τὴν προσέγγισιν τοῦ οὐρανοῦ.

ΓΕΩΡ. Ὁχι, δὲν δύναται ὁ Θεὸς τόσο ταχέως νὰ σὲ ἀπαύσῃ ἐκ τῆς γῆς· δὲν θὰ ἐπέστρεπε τὴν ἐθῶ κατὰδασίν σου.

ΛΟΥΚΡ. Μὴ παραπονῆσαι, Γεώργιε· κατὰ τὰς βραχίαιας ταύτας στιγμὰς ἡμεῖς ἀναλίσκομεν τὴν ὑπαρξίν μας. Ὁ ἔρωσ ἡμῶν, ὡς μετέωρόν τι ὤφειλε ἐν μέσῳ μόνον τῶν νερῶν νὰ ἐμφανισθῇ· ἐὰν καθήρχετο θὰ μᾶς ἐφλεγε—δὲν ἀκούεις πῶς φρίττουσι τὰ νεῦρά μου; δὲν ἀκούεις πῶς ὅλη καίω; ὦ! ἡ φλόξ αὕτη ἔχει χρεῖαν ἐξαγνίσεως ἐν ἡρμιωτέροι ὀρβίζοντι· δὲν θὰ ἀφήσω αὐτὴν ἐπὶ τῆς γῆς. Κάθησον πλησίον μου, καὶ ἀκούσον μου. Ἀπὸ αὐτῆς τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας ἠθανόμην εἶδος τι ἐκστάσεως θεωροῦσα τὸν λαμπρότερον ἀπτέρα τοῦ στερεώματος—τὸν τῆς Ἀφροδίτης. Κατὰ τὰς ποιητικὰς μου ἀνυψώσεις ἐπέισθην ὅτι κατακέιτο ὑπὸ τινος πνεύματος, ὑπὸ τοῦ ἰδανικοῦ τῆς φαντασίας μου ὄντος· καὶ ὅταν σὲ εἶδον δὲν ἠτένισα πλέον τὸν ἀστέρα, θίῃτι τὸν ἐπίστευον ἔρημ.ν. Τώρα, ἂν ὁ Θεὸς μοὶ συγχωρήσῃ τὸ νοερὸν τοῦτο ἀμάρτημα, θὰ ἀτεινίζω αὐτὸν ἐκ τοῦ παραδείσου καὶ σὺ θὰ τὸν θεωρεῖς ἀπὸ τῆς γῆς. Κατὰ τὰς γαληνίους νύκτας αἱ ψυχαὶ ἡμῶν ἐν τῷ ἀπείρῳ ἐγκαταλείπομε-

ναι θὰ ἐναγκάζονται ἐντὸς πελάγους φωτὸς—θὰ βλέπεις ἐκεῖ;

ΓΕΩΡ. [καταστέλων τὰ δάκρυα] Πάντοτα.

ΛΟΥΚΡ. Μὴ κλάθῃς λοιπὸν, Γεώργιε.

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

Ο ΑΒΒΑΣ ΒΙΛΛΑΡΣ, καὶ οἱ ἄνω.

ΑΒ. [ἐπὶ τῆς θύρας] Ποῦ εἶσαι, Λουκρητία;

ΛΟΥΚΡ. Ἄ! πᾶτερ μου!

ΑΒ. Κύριε Γεώργιε; [ἐκθαμβο.]

ΛΟΥΚΡ. Ἰδοῦ· ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου εἶνε παρ' ἡμῶν—ὄλλ' ἔρχεται ἵνα μᾶς χωρίσῃ!

ΑΒ. [πρὸς τὸν Γεώργιον] Τί λέγει ἡ Λουκρητία;

ΓΕΩΡ. Ἄ! δὲν γνωρίζετε, κύριε, ὅτι μὲ ἠγάπα;

ΑΒ. Ὡ! Θεέ μου! τώρα ἐννοῶ τὸ μυστήριον τῆς παραχθῆς ἣν εὔρου ἐν τῇ αἰθούσῃ. Ἡ μήτηρ τῆς Λουκρητίας ἦτο ἐν ἀπελπισίᾳ, ἡ Βαλερία ἔκλαιεν, ὁ δὲ δόκτωρ μοὶ ἐφάνη εἰς ἄκρον ὠργισμένος.

ΛΟΥΚΡ. Ὡ! πηγαίνετε, Γεώργιε· θὰ εἴπωσιν ὅτι ἐγὼ σὲ ἐμπρόσθια· δράμετε πρὸς τὴν Βαλερίαν, θέλω ἀθῶα ν' ἀποθάνω εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρὸς μου!

ΣΚΗΝΗ Ζ΄, καὶ τελευταία.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ εἰσέρχεται πρώτη, ἔπειτα

ΒΑΛΕΡΙΑ, ΔΟΚΤΩΡ ΕΒΕΡΕΩΝ,

Κος. ΡΙΧΑΡΔΟΣ καὶ οἱ ἄνω.

ΜΑΡΓ. [τρέχουσα πρὸς τὴν Λουκρητίαν] Ἐρχονται μὴ μᾶς ἐγκαταλείψητε, κύριε Γεώργιε.

ΕΒ. Ἄλλὰ διατί ν' ἀναβάλλωμεν τοὺς γάμους; ἀποκηθήτε, κ. Γεώργιε,

ΓΕΩΡ. Λέγετε διατί, ἔχοντες ἐνωπύην σας μίαν ψυχόρραγοῦσαν!

ΕΒ. [ἐκπληκτικὸς] Λουκρητία!

ΒΑΛ. [τρέχουσα πρὸς αὐτὴν] Ὡ φίλη μου! . . .

ΜΑΡΓ. Δυστυχῆς θύγατερ!

ΡΙΧ. Δὲν τολμῶ νὰ τὴν ἴδω!

ΓΕΩΡ. [ἀπελπισ[Ναί, ἀποθνήσκει διότι μὲ ἀγαπᾷ!

ΒΑΛ. Λουκρητία! . . . [βαθέως ταραχθεῖσα].

ΕΒ. Καὶ εἶνε δυνατόν;

ΛΟΥΚΡ. Μὴ τὸ πιστεῖς, Βαλερία· ἰδοῦ, εἶμαι ἔτοιμος· δὲν θὰ σὲ συνοδεύσω εἰς τὴν ἐκκλησίαν; ὡς υπάγωμεν. (μετὰ κόπου βαδίζουσα).

ΒΑΛ. Νὰ υπάγωμεν; ὄχι, ποτέ. καὶ ἠδυνήθης ὑπὲρ ἐμοῦ νὰ θυσιάσῃς ἔρωτα φθείροντα τὴν ζωὴν σου; καὶ ἐσκέφθης ὅτι τὴν θυσίαν ταύτην θὰ ἐδεχόμεν; τόσο χαμερπῆ μ' ἐνόμισας; Ἄ! Λουκρητία, ἐὰν ἦνε ἀκόμη δυνατόν νὰ σοὶ ἀποδοθῇ ἡ υγεία, ἐὰν ὁ ἔρωσ οὗτος δύναται νὰ σὲ κάμῃ ν' ἀναζήσῃς, δὲν θὰ φανῶ ὀλιγώτερόν σου γενναία· ἰδοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου ἀπωδέτω τὸν νυμφικόν μου στέφανον! [τὸ πράττει].

ΛΟΥΚΡ. Ὡ μύφη! . . . [ἐν ἐκστάσει]

Ἄ! ἀρκεῖ! ὁ στέφανός σου θὰ ἐφλεγε τὸ μέτωπόν μου· λάβε τον, Βαλερία. (θέτει αὐτὸν πάλιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς Βαλερίας, ἀσπασθεῖσα δὲ αὐτὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου, στρέφεται πρὸς τὸν Γεώργιον καὶ νεύει αὐτῷ νὰ πλησιάσῃ. Ἡ Λουκρητία θεωρεῖ ἀμφοτέρους περιπαθῶς ἐνόνει τὰς δεξιὰς αὐτῶν καὶ λέγει) Τὴν ἐνωσίν σας τελεῖ οὐχὶ ἱερεὺς, ἀλλὰ μία μάλιστα. Ὡ! ὅποῖαν τώρα ὀφίσταμαι γαλήνην! δὲν ἀποθνήσκω, ὄχι, εἶνε ἀδύνατον. Δὲν ὑπεσχέθην νὰ ὑμνήσω τοὺς νυμφίους; . . . ἐμπρὸς, Λουκρητία, ἄδε! . . .

ΜΑΡΓ. Μὴ ταράττεσαι, κῆρη μου, περισσύτερον.

ΛΟΥΚΡ. (μετὰ γλυκότητος ἐλέγχου-

σα αὐτὴν] Καὶ τώρα ἀκόμη μ' ἐμπρόσθεις; . . . σιωπῆ! . . .

Εἰς τὸν βωμόν . . . εἰς τὸν βωμόν . . . (πλήσσει τὸ μέτωπόν της ὡσεὶ προσπαθοῦσα νὰ εὕρῃ ἰδέας) Δὲν θὰ θυνῆθῶ νὰ ἐξακολουθήσω; ἐμπρὸς, θέσατε τὴν κινύρον μου ἐπὶ τοῦ παραθύρου [ἡ Μαργαρίτα τὸ πράττει] ἐκεῖ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου . . . σήμερον θὰ δύσω πρότερον αὐτοῦ! [ἡ κινύρα ἤχει] Ἄ! ἰδοῦ, ἰδοῦ ὁ λεπτὸς ἀργυροῦς ἠχος τῶν ἀστεροφεγγῶν νυκτῶν μου! . . . (ἠρυσιογνωμαί της μεγάλως ἐμψυχούται· αὕτη ἐγειρεται καὶ ὡς εἰ ἐμπνευσθεῖσα λέγει τοὺς ἐπομένους στίχους)

Εἰς τὸν βωμόν πλησίον ἐναγκαλισθῆτε τῶ-

[ρα. Τ' ἀγνόν, τρέμον μέτωπόν μου θὰ καλύ-

[ψω κυπαρίσσω. Διὰ σᾶς δὲ ἔστω τοῦτο ἐκστασις ἐρωτικῆ Δι' ἐμὲ ἦδη ἐγγίζει ἡ ὑστάτη μου στιγμή. Φεῦ! μὴ θρήνῃ· ζῆθι, φίλε ἀσιδὲ ἠγαπη-

[μένε· Ἐπανέρχομαι, ἀφ' ὅπου ἤλθον, περικαλ-

[λεστέρα. Θὰ μὲ ἴδῃς εἰς τὸ ἄστρον τὸ μνητῆρές μου

[ἐκεῖνο, Καὶ ἐγώ. . .

Καὶ ἐγώ. . . ἐν τῷ πελάγει. . . ἴσως. . . [ναί . . . τῷ ἀπεράντῳ . . .

(Μὴ εὐρίσκουσα τὴν ἰδέαν ἀπελπισ ἀνακράζει) Δὲν ὑπάρχει πλέον τίποτε ἐδῶ (ἐγγίζουσα τὸ μέτωπόν της) Τὸ πᾶν λοιπὸν ἐπανῆλθε πρὸς τὸν Θεόν!

ΜΑΡΓ. Δυστυχῆς κῆρη μου!

ΛΟΥΚΡ. (λαβομένη τῆς χεῖρός της μητρός της καὶ φέρουσα αὐτὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της) Μήτηρ, ἀγία μου μητῆρ, συγχώρησόν με! Καὶ ὁ θεὸς, ὁ θεὸς δὲν ἤλθε νὰ μοὶ εἴπῃ τελευταίαν τιὰ λέξιν; . . .

ΡΙΧ. (ἐν ἄκρᾳ συγκινήσει πλησιάζει πρὸς τὴν Λουκρητίαν καὶ ἐναγκαλίζεται αὐτὴν χωρὶς νὰ τὴν θεωρήσῃ).

ΛΟΥΚΡ. Εἴχετε δίκαιον· πηγαίνω πρὸς τὴν Ροζαλίαν! . . . Καὶ ὁ Οὐα-

σχημάτων μου ; . . . [ἡ Μαργαρίτα πορευθεῖσα λαμβάνει τὸ χειρόγραφον καὶ τὸ παρουσιάζει πρὸς αὐτήν] Δὲν ἠδυνήθησιν καὶ σὲ φέρω εἰς πέρας—θά ἔλθῃς μετ' ἐμοῦ! (θλίβουσα αὐτὸ ἐπὶ τῆς καρδίας της).

ΑΒ. Ναί, δυστυχῆς κόρη, εἰς τοὺς οὐρανοὺς θά φέρῃς τὴν λύραν σου !

ΔΟΥΚΡ. Τὴν λύραν μου; . . . (θεωροῦσα τὸν Γεώργιον) Ἄ ! δὲν ἀπώλεσα τὴν ἀνάμνησιν ! . . .

Πάτερ, βλέπε με ὑψόθεν, νέφη μαῦρ' ἀραιωθῆτε, Φωνὴν ἄλλην τῶρ' ἀκούω, τῶν Ἀγγέλων . . . σκε-
| δασθῆτε . . .
Εἶν' ἐμὲς ὁ οὐρανός . . .
Θ' ἀναβῶ αὐτὰ τὰ ὕψη . . . μ' ἐπιβλέπετε ὁ Θεός,
(ἐκπνέει)

ΜΑΡΓ. Ἄ ! . . . ἐφρονεύθη!

ΑΒ. [μετὰ σοβαρᾶς μελαγχολίας]
Ἄ ! ὄχι ἡ μεγαλοφυΐα ἐτέλεσε τὴν αὐτοκτονίαν !

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

ΠΟΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Διὰ τῆς παραινέσεως ταύτης προτίθεμαι νὰ καταδείξω ὑμῖν τὴν σπουδαιότητα τοῦ ν' ἀρχίσητε πρώτως νὰ θεωρῆτε τὴν ἡμετέραν ἀγωγὴν ὡς τὸ πρώτιστον τῶν μελημάτων σας. Ἄμα καταστήτε ἱκανοὶ νὰ σκέπτησθε ὀφείλετε νὰ διδῆτε, ὅτι ἄλλαι μὲν τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων εἰσὶν ἀγαθαί, ἄλλαι δὲ κακαί. Βλέπετε ὅτι ἐκείνοι, οἵτινες ἐκ γενετῆς ἐπίσης παρὰ τῆς τύχης πνυνοήθησαν δὲν εἶναι καὶ ἐπίσης εὐδαίμονες εἰς τὸ βιωτικὸν στάδιον. Ἐνῶ τινὲς ἐξ αὐτῶν, φρονίμως καὶ σταθερῶς διάγοντες, τυγχάνουσι διακρίσεως ἐν τῷ κόσμῳ καὶ διέρχονται τὰς ἡμέρας των ἀνέτως καὶ ἐντίμως, ἕτεροι, τῆς αὐτῆς τάξεως, ἀχρεῖως καὶ κακῶς βιοῦντες, ἀμαυροῦσι τὰ πλεονεκτήματα τῆς γεννήσεώς των—δυστυχουσι—καὶ τελευτῶσιν ὄντες δυστυχία εἰς τοὺς φίλους των καὶ ἄλλοι εἰς τὴν κοινωνίαν. Ἐν τούτῳ πρώτως δύνασθε νὰ μάθητε, ὅτι ἡ εὐτυχία ἢ ἡ ἀτυχία, ἡ τιμὴ ἢ ἀτιμία ἡμῶν ἐγκρατεῖται οὐχὶ εἰς τὴν ἑσπερικὴν θέσιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ εὐρίσκεσθε, ἀλλ' εἰς τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον ἐκλήθητε νὰ διαδραματίσητε. Ἦδη, πρὶν ἢ ἀρχίσητε τοῦτο, τί δύναται νὰ ἢ κρείσσονος σπουδῆς ἄξιον ἢ τὸ νὰ ρυθμίσητε διὰ τῆς συντονωτέρας προσοχῆς τὴν συμπεριφορὰν σας, πρὶν ἢ πράξητε μοιραῖα καὶ ἀνεπανάρθωτα λάθη; Ἐάν, ἀντὶ νὰ σκέπτησθε προσκόντως πρὸς τὸν πολῦτιμον τοῦτον σκοπὸν, τρέπεσθε ἐν τοιοῦτῳ κρισίμῳ χρόνῳ εἰς ραστώνην καὶ ἠδονάς; ἐάν ἀποποιῆσθε νὰ προσέχητε εἰς ἄλλον σύμβουλον ἢ τῆν φαντασιοπληξίαν, ἢ νὰ διώκητε ἄλλοι τι ἢ τὰς διακρίσεις; ἐάν ἐπιτρέπητε εἰς ἑαυτοὺς

νὰ πλέητε ἀμέριμοι καὶ ἀφρόντιδες ἐπὶ τῆς παλλιρροίας τοῦ βίου, ἔτοιμοι ὄντες νὰ δεχθῆτε οἰανδήποτε διεβ-
θυσιν τὸ ρεῦμα τοῦ σурμοῦ τῆς
νὰ σὰς δώσῃ, τί προσδοκᾶτε ὅτι ἔ-
λει συνεπιφέρει τοιαύτη διαγωγὴ; Ἐν-
ῶ τοσοῦτοι περὶ ὑμᾶς ὑπέφερον τὰς
θλιβεράς συνεπειάς μικρᾶς ἀδιακρισί-
ας, διὰ ποῖον λόγον αἱ συνέπειαι αὐ-
ται δὲν θέλουσιν ἐπεκταθῆ καὶ ἐφ'
ὑμᾶς; Θέλετε ἐπιτύχει εἰς τὸ στά-
διόν σας καὶ ἀποφύγει κινδύνους ἄνευ
τῆς προπαρασκευῆς καὶ προφυλάξεως,
αἵτινες καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἀπαι-
τοῦνται; ἢ θέλει, ἴσως, ἡ εὐτυχία
οἴκοθεν προσέλθει εἰς ὑμᾶς καὶ σὰς
καθικετεύσει νὰ τὴν δεχθῆτε, ἐνῶ
εἰς τοὺς λοιποὺς ἐστὶν ὁ καρπὸς ἀ-
τρίτων πόνων καὶ κτῆσις τῆς τε ἐρ-
γασίας καὶ φροντίδος; Μὴ πλανᾶσθε
ὑπὸ τοιοῦτων κενῶν ἐλπίδων ἐμφορού-
μενοι. Οἰαδήποτε καὶ ἂν ἢ ἡ τάξις
σας, ἡ θεία Πρόνοια δὲν θέλει βεβαί-
ως χάριν ὑμῶν ἀνατρέψει τὴν ὀρισμέ-
νην τάξιν. Ὁ Δημιουργὸς σὰς ἐπιτάτ-
τει νὰ ἀῆσθε περισκεμμένοι εἰς τὰς
ὁδοὺς σας, νὰ σταθμίζητε τὰ διαθή-
ματά σας καὶ ν' ἀναμνησκησθε τοῦ
Ποιητοῦ σας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νεότητι. Ὁ
Αὐτὸς ὤρισεν, ὅτι μόνοι οἱ ζητοῦν-
τες σοφίαν θέλουσιν εὐρῆ αὐτὴν ὅτι
οἱ ἄφρονες ἀείποτε θέλουσιν ἀχθεσθαι
ἐνεκα τῶν παρεκτροπῶν των οἷοςδή-
ποτε δὲ ἀποποιεῖται νὰ διδαχθῆ θέ-
λει ἀπολέση τὴν ψυχὴν του.» Προ-
σέχοντες εἰς αὐτὰς τὰς νοουθεσίας
καὶ συγκρινόντες τὴν ζωρότητα τῆς
νεότητος διὰ προσήκοντος μέτρου σο-
βαρᾶς σκέψεως, δύνασθε νὰ ἐξασφαλί-
σητε παιδεύτητα κατὰ τὸ ὑπόλοιπον
τοῦ βίου σας ἐνῶ ἀπεναντίας, πα-
ραδιδόμενοι ἤδη εἰς τε ἀπερισκυσίαν
καὶ κουφόνοιαν, τίθετε τὰ θεμέλια
διαρκοῦς καρδιαλγίας.

Ὅταν δὲ ἀποβλέψητε εἰς ἐκείνους
τοὺς σκοποὺς τοῦ βίου, τοὺς ὁποίους,
εἴτε αἱ περιστάσεις σὰς ὑπηγάρευσαν,
εἴτε οἱ φίλοι σὰς ἐπρότειναν, δὲν θέ-

λατε διστάσει ν' αναγνωρίσῃτε ὅτι πρὸς ἀποτελεσματικὴν ἐπιδίωξιν τῶν ἰδίων, προαπαιτεῖται διδασκαλία τις. Ἐστὶ βέβαιον ὅτι οἰονδήποτε ἔσται τὸ ἐπάγγελμά σας, οὐδεμίαν παιδείαν ἔστιν ἀναγκαιότερα πρὸς ἐπιτυχίαν ἢ ἡ κτῆσις ἐναρέτων διαθέσεων τε καὶ ἔξεων. Αὕτη ἐστὶν ἡ γενικὴ προπαιδεία παντὸς χαρακτῆρος καὶ καταστάσεως ἐν τῷ βίῳ. Καίτοι ὁ κόσμος ἐστὶ φαῦλος, ἀείποτε τὸ εἶδος ἀπονέμεται πρὸς τὴν ἀρετὴν. Εἰς τὸν συνηθῆ ροὴν τῶν ἀνθρωπίνων, εὐρίσκεισθε ὅτι κοινὸς νοῦς, ἐνούμενος μετὰ ὁμολογουμένης ἀξίας, συντείνει μᾶλλον εἰς τὴν εὐημερίαν ἢ τὰ λαμπρότερα προπερήματα ἄνευ ἀγαθότητος καὶ τιμῆς. Εἴτε εἰς ἐπιστήμην, εἴτε εἰς ἀσχολίαν, εἴτε εἰς δημόσιον βίον ἀποβλέψετε ἢ ἀρετὴν πάντοτε πρωταγωνισεῖ εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας. Περιποιεῖ ὑπεροχὴν εἰς πάσας τὰς ἐλευθέρως τέχνας, διακρίσκει εἰς πᾶσαν δημοσίαν θέσιν. Ἡ ἀκμὴ, τὴν ὁποίαν παρέχει εἰς τὴν διάνοιαν, καὶ ἡ βαρύτης, ἣν προστίθῃσιν εἰς τὸν χαρακτῆρα τὰ γενναῖα αἰσθημάτων, τὰ ὅποια ἐμπνέει τὸ ἀδύνατον πνεῦμα, τὸ ὅποσον ἐμφυσᾷ καὶ ἡ ζῆσις ἐπιμελείαι, ἣν διεγείρει, σὺν τῇ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ πάσης ὀλεθρίας καὶ ἀδόξου ἐπιχειρήσεως, εἰσὶ τὰ θεμέλια παντὸς ὅ,τι ἔστι κατ' ἐξοχὴν ἐντιμὸν ἢ ἀκριβῶς ἐπιτυχὲς παρ' ἀνθρώποις.

Οἰαδήποτε ἐξωραϊστικὰ ἢ ἐλκυστικὰ προπερήματα κατέχετε, ἢ ἀρετὴ ἐστὶν ἀπολύτως ἀναγκαῖα πρὸς λαμπροτέραν ἐπίδειξιν τῶν ἰδίων. Ἀσθενῆ παρίστανται τὰ θέλητρα τοῦ ὠραιοτέρου προσώπου, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι τὰ ἐσωτερικὰ δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν εὐάρεστον θέαν τῶν ἐξωτερικῶν βραχέϊς δ' οἱ θοίκιμοι τοῦ πνεύματος, ὅταν ὑποτεθῇ ὡς ὄργανον μοχθηρίας. Δι' οἰωνδήποτε μέσων καὶ ἂν ἐφελευσῆτε τὴν προσοχὴν, μόνον δι' ἐκασμίων διαθέσεων καὶ ἐνδελεγειῶν τῆς ψυχῆς δύνασθε νὰ ἐλακύνετε τὸ τέχος καὶ νὰ κατακτη-

σθε τὰς καρδίας τῶν ἄλλων. Αὗται εἰσὶν αἱ ἀρεταί, ἢ ἐπιρροὴ τῶν ὁποίων θέλει διακρίσει, ὅταν ἡ λαμπρότης παντὸς ὅ,τι ἠετινοβόλησέ ποτε καὶ ἐθάμβωσεν ἀντιπαρέλθῃ.

Ἔσθ' ἡ ὥρα τῆς νεότητος δὲν πρέπει νὰ μὲν ἀκαρπὸς προόδου, τοσοῦτον ἄλλως τε οὐσιώδους εἰς τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν ὑμῶν καὶ τιμῆν. Ἦδη ἐστὶν ὁ καιρὸς τοῦ σπείρειν ἐν τῷ βίῳ, καὶ «καθὼς σπείρετε, θέλετε θερίσει.» Τὸν χαρακτῆρά σας, τῇ θεῷ ἀρωγῇ, ἀφ' ὑμῶν ἐξήρτηται ἵνα μορῶσῃτε· οὕτω δὲ ἡ τύχη ἐν γούνασιν ὑμῶν κεῖται. Ἡ φύσις ὑμῶν ἐτι ἐστὶν εὐκαρπὸς καὶ ἠπιὰ. Αἱ ἔξεις εἰσέτι δὲν ἔσχον κράτος ἐφ' ὑμᾶς. Αἱ προλήψεις δὲν προκατέλαβον τὴν διάνοιάν σας. Ὁ κόσμος δὲν ἔλαβεν εἰσέτι εὐκαιρίαν νὰ παραλάτῃ καὶ ἐκφυλίσῃ τὰς διαθέσεις σας. Πᾶσαι αἱ δυνάμεις σας εἰσὶ μᾶλλον ἀκμαῖαι, ἀπηλλαγμέναι καὶ ἐλευθεραὶ παρ' ὅσον δύνανται νὰ ὦσιν εἰς πᾶσαν μέλλουσαν περίοδον. Οἰωνδήποτε ἐθήσῃν ἤδη δώσητε εἰς τε τὰς ἐπιθυμίας ὑμῶν καὶ πάθη, πιθανὸν ὅτι αὕτη θέλει ἐξακολουθήσει. Θέλει σχηματίσει τὸ ρεῦμα, εἰς ὃ θέλει ρεῦσαι ἡ ζωὴ σας πρὸς δε θέλει προσδιορίσει τὴν διαρκῆ αὐτοῦ ἐκβολήν. Ὅθεν θεωρεῖτε τὴν ἐνασχόλησιν τῆς σπουδαίας ταύτης περιόδου ὡς περ τὴν πολυτιμωτέραν παρακαταθήκην, τὴν ποτὲ ὑμῖν ἐμπιστευθεῖσαν καὶ ὡς λίαν κρίσιμον περὶ τῆς εὐτυχίας σας ἤδη καὶ διὰ παντὸς. Καθὼς κατὰ τὴν διδοχὴν τῶν ὥρων τοῦ ἔτους, ἐκάστη διὰ τῶν ἀμετατρέπτων νόμων τῆς φύσεως ἐπηρραζεῖ τὰ προϊόντα τῆς ἐπομένης, ὡσαύτως, εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, πᾶσα περίοδος τῆς ἡλικίας μακρὰ ἀναλόγως τῆς καλῆς ἢ κακῆς χρήσεως αὐτῆς, ἐπηρραζεῖ τὴν εὐτυχίαν τοῦ μέλλοντος. Ἐνάρετος νεότης καθαρῶν προάγει τελείαν καὶ ἀνθηρὰν ἀνθηρὴν ἡλικίαν· τοιαύτη δὲ ἀνθηρὴ ἡλικία ἀντιπαρέχεται ἀφ' ἑαυτῆς ἄνευ

ἐνοχλήσεως τινος εἰς τὸν βίον καὶ γαληνιῶν γῆρας. Ὅταν ὅμως ἡ φύσις ἐξέλθῃ τοῦ φυσικοῦ αὐτῆς σταδίου, ἢ ἀταξία ἐπακολουθεῖ εἰς τὸν ἠθικὸν ὡς καὶ εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον. Ἐὰν τὸ ἔαρ δὲν παράξῃ ἄνην, κατὰ μὲν τὸ θέρος δὲν θέλει ὑπάρξει καλλονή, κατὰ δὲ τὸ φθινόπωρον καρπός. Οὕτως, εἰν ἡ νεότης κατατριφθῇ ἐπὶ ματαιῷ, ἢ ἀνδρικῇ ἡλικίᾳ ἔσται καταφρονητέα, τὸ δὲ γῆρας δυστυχές. Ἐὰν αἱ ἀρχαὶ τοῦ βίου ὅσαι ματαιότης, τὸ τέλος αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ἦ ἄλλο ἢ ἀνία πνεύματος.

Θέλω περάσει τὸν λόγον, ἐφιστῶν τὴν ὑμετέραν προσοχὴν ἵνα στηρίξησθε ἐπὶ τῆς θείας χάριτος, τὴν ὁποίαν ἐν μέσῳ πασῶν τῶν περὶ προόδου προσπαθειῶν σας ὑφείλετε ἀδιαλείπτως νὰ ἐπικαλήσθε. Πολὺ κοινὸν ἐστὶ πρὸς τοὺς νέους, προσέτι ὅταν ἀποφασίζωσι νὰ καθίσωσι τὴν ὁδὸν ἀρετῆς καὶ τιμῆς, ἵνα ποιῶσι τοῦτο μετ' ἀλαζόνος πεποιθήσεως εἰς ἑαυτοὺς. Ἐρείδόμενοι εἰς τὰ προτερήματά των, ὅτι δι' αὐτῶν θύλουσι κατορθῶσαι νὰ διανύσωσιν εὐτυχεῖν τὸν βίον, ὀλιγορῶσι νὰ προστρέψωσιν εἰς τὸν Θεόν, ἢ νὰ ἀντλήσωσιν ἐπιρροῆσιν ἐκ τῆς παρ' αὐτῶν νομιζομένης πληκτικῆς διδασκαλίας τῆς θρησκείας. Ἀλλοίμονον! ὅπόσον μικρὰν ἰδέαν ἔχουσι τῶν περιστοιχιζόντων αὐτοὺς κινδύνων! Οὕτε ἀνθρώπινος σοφία, οὔτε ἀνθρώπινος ἀρετὴ, ἄνευ τῆς θεοσκευτικῆς ἀτιλήψεως, δύναται ν' ἀνισταθμίσωσι τὰς συνέχεις ἐν τῷ βίῳ ἀπαντωμένους δυσχερείας. Ὡς ἐκ τῆς προσβολῆς τοῦ πειρασμοῦ, ὅπόσον συνεχῶς αἱ ἐναρετότεροι διαθέσεις ἀνετρέψθησαν! Ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς συμφορᾶς ποσάκις ἢ μεγίστη εὐσταθεῖα ἐκλονίσθη! «Πᾶν ἀγαθὸν καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἀνωθεν ἐστὶ καὶ καταβαίνον.» Σοφία καὶ ἀρετὴ, καθάπερ πλοῦτη καὶ δοξῆ, προέρχονται ἐκ Θεοῦ. Ἐστειρημένοι τῆς αὐτοῦ χάριτος, δὲν εἰσθε εἰς κρείσσονα θέσιν, εἰς τὸ πείσμα τῶν προσόντων ἐφ' οἷς μεγα-

λαυχεῖτε, ἢ ὄρφανὰ ἐγκαταλελειμμένα καὶ πλανώμενα εἰς ἄβατον ἔρημον, ἄνευ τινὸς ὅπως τὰ ποδηγετήσῃ, ἢ καταφυγίου ἵνα προφυλάξῃ αὐτὰ ἀπὸ τῆς ὀγκυμένης καταγίδος. Διορθώσατε οὖν αὐτὴν τὴν κακῶς ἐνοουμένην ὑψηλοφροσύνην. Μὴ προσδοκᾶτε ὅτι ἡ ὑμετέρα εὐδαιμονία ἔσεται ἀνεξάρτητος ἐκείνου, ὅστις σᾶς ἐπλασε. Πιστεύοντες καὶ μετανοοῦντες προστρέχετε εἰς τὸν Σωτήρα τοῦ κόσμου. Ἐὑσεβοῦντες καὶ προσευχόμενοι, ζητεῖτε τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ τῶν οὐρανῶν. Ἀνακεφαλαῖω τὰ ρηθέντα διὰ τῶν βαρυτίμων λόγων, δι' ὧν μέγας πρίγκηψ παρέδωκεν ἀποθνήσκων τὸ βασιλικὸν φορτίον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ λόγων, τοὺς ὁποίους πᾶς νέος ὀφείλει νὰ νομιζῇ ὡς πρὸς ἑαυτὸν ἀποτεινομένους καὶ νὰ ἐγχαράξῃ βαθύως ἐν τῇ καρδίᾳ του. «Σολομών, τέκνον μου, ἀγνώθῃ τὸν θεὸν τῶν πατέρων σου, καὶ λάτρευε αὐτὸν ἐν καρδίᾳ καθαρῇ καὶ κατανύξει. Ὅτι ὁ Κύριος ἐτάζει πάσας τὰς καρδίας καὶ γινώσκει πάντα τοὺς διαλογισμούς. Εἰ ζητεῖτε αὐτὸν, εὕρησθε αὐτόν· εἰ ὄμως ἀνημονῆτε αὐτοῦ, θέλει σᾶς ἀπορρίψει διὰ παντὸς.»

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικῆ)

ΕΓΚΛΗΜΑ

ΕΞ ΑΚΟΥΣΙΟΓ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Δὲν ἔχομεν ἀξιώσεις μυθιστοριογράφου οὔτε καὶ διηγηματογράφου ἀπλῶς καὶ μόνον ἀφηγοῦμεθα συμβάντι, λαβὸν χώραν ἐν Ζακύνθῳ πρὸ ἐξήκονταετίας, ὅπερ ἀφηγήθη ἡμῖν γραφὰ τις συγγενῆς μας. Καὶ ἂν μὲν σᾶς τέρψῃ, εὐχαριστήσατε, ἀναγνώσται μου, ἐκείνην, ἂν δὲ ἡ ἀνάγνωσις αὐτοῦ σᾶς διεγείρῃ χαρμημάτα ἀδιάκοπα, πάλιν ἐκείνην αἰτιάσθε.

ἄνδρ' λοιπὸν προομιῶν φαντασιω-
δῶν καὶ προλόγων μακροσκελῶν, ὀδη-
γοῦμεν τὸν ἀναγνώστην μᾶς εἰς τὴν
συνοικίαν Ἁγίου Ἀναστάσιον καὶ εἰ-
σάγομεν αὐτὸν εἰς τινὰ μονόροφον οἰ-
κίαν, τὸ ἐξωτερικὸν τῆς ὁποίας δεικνύει
ὅτι ἐν αὐτῇ δὲν κατοικεῖ πλοῦσιός τις
ἀρχων, οὐδὲ ποταπὸς τις καὶ ὡς ἐκ
τῆς ἀπορίας τοῦ ἀκομψοῦ τεχνίτης. Εἰς
τὸ πρῶτον μετὰ τὴν κλιμακα δωμά-
τιον, μετὰ φιλοκαλίας κατὰ τὸ μᾶλ-
λον καὶ ἦττον διεσκευασμένον, κάθη-
ται ἐπὶ τινὰς ἔδρας, τοποθετημένης πλη-
σίον τοῦ παραθύρου, παρέρχοντο τὴν
θεῖαν πρὸς τὴν δημοσίαν ὁδὸν, νεάνις
τις, ἥτις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐγεί-
ρεται καὶ κλίνει πρὸς τὸ παράθυρον τὸ
χάριον ἀλλ' ἠλλοιωμένον ὑπὸ τινος μυ-
στικῆς ἀνησυχίας πρόσωπόν της, ὡσεὶ
περιεμένε τινα. Οἱ ὀφθαλμοὶ της, οἱ μέλα-
νες καὶ ὠραῖοι ἐκείνοι, ὀφθαλμοὶ, ἀπει-
κονίζον μὲν τὴν ἀγνότητα τῆς καρδίας
της, ἀλλ' οὐχ ἦττον καὶ μυστικὸν τινὰ
παλμὸν, μυχιάν τινα ἀθυμίαν τὰ χεῖ-
λη της, τὰ ἄλλοτε κοράλλινα ἐκείνα
χεῖλη, τὰ σχηματίζοντα τὸ μικρὸν καὶ
ροδόχρουν στόμα της, τὸ ἀκουσίως ἐλ-
κύνον περὶ αὐτὸ σημεῖον ἀθώων καὶ ποιη-
λοχρῶμων χρυσαλλίδων, καὶ τὸ ἀποκρύ-
πτον δὴ σείσας λευκοτάτων ὀδόντων, εὐ-
κόλως δυναμένων νὰ ἐξαπατήσωσι τὴν
ἀπληστίαν καὶ χαμερπὴ πλεονεξίαν μοχ-
θηροῦ τινος ἀδαμαντοπόλῳ· τὰ χεῖλη
της, τὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὠχρὰ,
καὶ ὡς ἐκ τῆς ὠχρότητος ταύτης εἰ-
κονίζοντα ἐνδόμυχόν τινα ταραχὴν,
παραδόξως συνσετέλλοντο, οἷον εἰ προ-
φέροντα ἀσυναρτήτους τινὰς λέξεις ἢ
κόμη της, ἢ ὡς ἔθενας παμμέλαινα ἐ-
κείνη κόμη, ἀτημελήτως πίπτουσα ἐπὶ
τοῦ παλλεύου τραχήλου της, ἀπαστρέ-
πτοντο; ἐκ τῆς σπανίας ἐκείνης λευ-
κότητος, παρείχε τὸ ἐνδοσίμιον, ὡς ἐκ
τῆς μικροῦς περὶ τὴν κόμμωσιν αὐτῆς
φροντίδος, καὶ τῷ ἦττον προσεκτικῶ
παρατηρητῇ ὅτι ἡ κατέχουσα αὐτὴν
νεάνις περὶ ἄλλου τινὸς θὰ ἐφρόντιζε
μᾶλλον κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἢ περὶ

τοῦ καλλωπῆ, μὲν αὐτῆς. Ἐνὶ λόγῳ ἡ
ἡμέρα ἐκείνη θὰ ἔλεγε τις ὅτι ἦτο ἀ-
φαιρεμένη εἰς κάτι τι σπουδαῖον, χα-
ρᾶς ἅμα καὶ λύπης ἀνάμικτον, ἢ τέρ-
ψεων ἅμα καὶ ἐνδομύχων φόβων πά-
ροχον.

Ἦν ἡ 5ῃ μ.μ. Βαρυθεῖσα δὲ ἀναμέ-
νουσα, ἀπελπὶς ἢ νεάνις ἐκείνη ἐκάθησεν
ἐπὶ τινος ἐκ δαμασκοῦ ἀνακλιντροῦ, ἐν
τινιγώνῃ τοῦ δωματίου κειμένου, ὅτε θύ-
ρατις πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας συγ-
κοινωνοῦσα ἠνεώχθη καὶ ἐνεφανίσθη γυ-
νὴ τις τεσσαράκοντα ἕως τεσσαράκοντα
πέντε ἐτῶν ἡλικίας, ἡ ἐνδομασία της
ὁποίας προφανῶς ἐδήλου ὅτι ἐν τῇ οἰ-
κίᾳ ἐκείνῃ ἐξετέλει τὰ τῆς ὑπηρετίας
καθῆκοντα. Ἄλλ' ὀφθαλμοὶ μᾶλλον δια-
ρατικῶς αὐθωρεῖ θὰ ἠνῴσει ὅτι ἡ γυνὴ
ἐκείνη, καὶ τοὶ ὑπηρετρία, δὲν ἐγίνω-
σκε νὰ συμβιβάζῃ τοὺς τρόπους αὐ-
τῆς μετὰ τῶν εἰς τὸ ἔργον της ἀναγο-
μένων καθηκόντων. Προχώρησεν αὐ-
θαδῶς πρὸς τὴν νεάνιδα, ἀρκούτως τα-
ραχθεῖσαν ἐκ τῆς ἐμφανίσεως ταύτης,
καὶ, στάσα ἐνώπιον αὐτῆς,

— Λοιπὸν; τὴν ἠρώτησε μετὰ ἐλέμ-
ματος ἔταστικῶς, προδίδοντος μεγα-
λαυχίαν, καὶ ἀνάρμοστον οἴησιν ὡς ἐκ
τῆς γνώσεως μυστικῶ, ἀνακοινωθέν-
τος αὐτῇ ὑπὸ τῆς κυρίας της.

Ἄλλὰ μόλι; τὰ λύπην βαθεῖαν ἀ-
πεικονίζοντα χεῖλη τῆς κυρίας της
ἠνοίγοντο ὅπως ἀπαντήσωσιν εἰς τὴν
ἐρώτησίν της ταύτην, ἑήματα ταχέ-
ως ἀναβαίνοντα τὴν κλιμακα ἠκού-
σθησαν καὶ ἡ θύρα ἠνεώχθη καὶ ἀνε-
φανίσθη τὸ μετὰ παλμῶν καρδίας ἀνα-
μενόμενον πρόσωπον.

Ἐτυχε ποτε νὰ ἀγαπήσης; ἀναγνώ-
στά μου. Ἄν τοιοῦτου αἰσθηματος
ἠσθάνθης ποτὲ τὰ κέντρα, ἂν ἡ καρ-
διά σου ἐθαυκαλίσθη ποτὲ ὑπὸ τῆς
ἐλπίδος προσεχούς ἐρωτικῆς συνεντεύ-
ξεως, τότε, ἀλλὰ τότε μόνον δύνα-
σαι νὰ ἐννοήσης ὅποια χαρὰ ἀπετυπώ-
θη ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς ἡμετέρας
ἡρώνης ἐπὶ τῇ παλμῶδῳ προσδοκα-
μένῃ παρουσίᾳ ἐκείνου, ὃν ἡ καρδιά της

ἠγάπα. Παρελθουσῶν τῶν πρώτων
ἐντυπώσεων καὶ συγκινήσεων, ἃς ὁ ἀ-
πειρος ἡμῶν κάλαμος ἀδυνατεῖ νὰ
περιγράψῃ, τῆς δὲ ὑπηρετίας ἀποσυρ-
θείσης εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς οἰκίας,
οἱ δύο τοῖσιλοι ἐκείνοι ἐρασταὶ ἐμει-
ναν μόνοι καὶ σιωπῶντες, ἀδυνατοῦν-
τες, ὡς συμβαίνει σχεδὸν πάντοτε εἰς
παραπλησίους περιπτώσεις, νὰ διακό-
ψωσι τὴν σιγὴν ἐκείνην, ἐπιβαλλο-
μένην ὑπὸ τοῦ κατέχοντος αὐτοῦ
αἰσθηματος.

— Ἐνόμζες λοιπὸν ὅτι δὲν θὰ ἔλ-
θω; ἀγαπητή μου Μαρία, ἀνέλαβεν
ἐπὶ τέλους ὁ λατρευόμενος νεάνις, λα-
βόμενος τῆς χειρὸς τῆς ἐρωμένης του.

— Πραγματικῶς; ὅταν τις καλῆται
ἀλλαχοῦ ὅπως διασκεδάσῃ, διατί νὰ
κλεισθῇ εἰς στενόχωρον δωματίον; προ-
σέθηκεν ἡ Μαρία, ὡσεὶ βολιδοσκοποῦσα
τὴν καρδίαν τοῦ ἐραστοῦ της.

Καὶ εἶχε δίκαιον ἡ Μαρία ἡ ἡμέ-
ρα ἐκείνη ἦτο εορτὴ εορτῶν καὶ πα-
νήγοις πνευγύρεων. Ἦτο ἡμέρα λαμ-
πρα, ἦτο ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα. Ἐν
Ζακύνθῳ, κατ' ἀρχαῖον ἔθος, ἀκρι τοῦ
νῦν ἐπικρατοῦν, περὶ τὸ λυκόφως τῆς
ἡμέρας ταύτης, κείονται διάφορα πυ-
τεχνήματα κατὰ τὴν συνοικίαν τοῦ
Ἁγίου Λαζάρου, ἔνθα πλήθος ἀπειρον
συρρέει. Ἡ εἰς Ἁγίου Λαζάρου ἀγο-
ρα ὁδὸς βρῖθει φειδρού φιλοθέαμος
πλήθους, τὰ δὲ ἐκατέρωθεν αὐτῆς πα-
ράθυρα τῶν οἰκιῶν πληροῦνται καλλι-
σφύρων καὶ φιλοσειδῶν κυριῶν, ἀναμε-
νουσῶν ἀνυπομένως τὴν ὥραν, κατ' ἣν,
ὡς κοινῶς λέγεται, θάρσιστον ἢ φω-
ταῖς. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη εἶνε ἀφαιρεμέ-
νη διὰ τὸν Ἁγίου Λαζάρου καὶ ἂν ποτε
ἤθελε συμβῆ, κατὰ τι ἔτος, νὰ μὴ καὶ
πυροτεχνήματα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκεί-
νην, πᾶρκατα οἱ γέροντες; ἐθεώρουν τὸ ἔ-
τος ἐκείνο ὡς δυσόμιον καὶ ἔλεγον ἀλ-
λῆλοις, ἀπομάσσοντες τὴν ρινά των διὰ
τοῦ πλήρους ταμῶδου ἐρυθροῦ ρινομά-
κτρου των. — Ἄ! κακὸ σημάδι, κακὸ
σημάδι. Ἄν λοιπὸν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες
ἔλεγον, εἰ Ἐξῆς δευτέρα φύσις, ἡμᾶς; οἱ

νεώτεροι Ἕλληνες, διαφωτιζόμενοι ἀπὸ
τῆς κατὰ τὴν Βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν
καὶ ἐντεῦθεν μεγάλης ἐπιδράσεως τῶν
ἐθίμων, καὶ δὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἐπὶ
τῆς καθόλου κοινωνίας, ἃς, καθιερώσωμεν
καὶ ἃς μεταδώσωμεν τοῖς μεταγενε-
στέροις τὸ ρητόν· Ἐθίμα δευτέροι νό-
μοι. Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, τὴν ἡμέραν ἐκεί-
νην οὐδεὶς ἢ σχεδὸν οὐδεὶς νέος ἢ νέα
δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μὴ παρερρεθῇ εἰς
τὸν Ἁγίου Λαζάρου. Τῆς εὐκαιρίας
λοιπὸν ταύτης ἐπωφελομένη ἡ Μα-
ρία προσποιήθη τὴν ἀσθενῆ εἰς τὴν
μητέρα της, παρερρεθίσαν ἐκεῖ μετὰ
τοῦ γέροντος συζύγου της καὶ τῆς ἐτέ-
ρας αὐτῆς θυγατρὸς, μικροῦ δαδευκα-
τοῦ ἀγγέλου. Ἀπὸ πωλῆς λοιπὸν γνω-
ρίζουσα ἡ Μαρία ὅτι ἐμελλε νὰ μείνῃ
μόνη κατ' οἶκον, συνεννοήθη μετὰ
τῆς ὑπηρετίας της Σοφίας, ἣν γνω-
ρίζομεν ἤδη, καὶ διὰ ταύτης μετὰ τοῦ
ἐραστοῦ της, καὶ οὕτω ἔλαβε χώραν
ἡ ἀνωτέρα ἐρωτικὴ συνέντευξις, ἥς
ἔχει γνωσῖν ἤδη ὁ ἀναγνώστης.

Ὁ γνωρίσας τὰς γλυκύτητας τοῦ
ἔρωτος, αὐτὸς μόνος δύναται νὰ ἐννο-
ήσῃ πῶς ἐν ἐρωτικῇ συνεντεύξει πα-
ρέρχονται αἱ ὠραι χωρὶς νὰ ἐννοηθῶ-
σι. Αὐτὸ τοῦτο συνέβη καὶ κατὰ τὴν
περίπτωσιν ταύτην. Τὰ σκότη κατελάμ-
βανον βαθμηδὸν τοὺς δύο ἐραστάς ἐν δια-
χύσει συνομιλοῦντας, χωρὶς νὰ ἐννοήσωσι
τοῦτο. Ἄλλ' ἀδιάφορον δι' αὐτοῦ; Ἠγα-
πῶντο. Τί ἄλλο ἤθελον νὰ μάθωσι,
τί ἄλλο ἤθελον νὰ ἐξετάσωσι; τί ἔ-
μελεν αὐτοῖς ἂν ἐπύρχοντο τὰ σκότη,
ἂν κατελαμβάνοντο ἐπ' αὐτοφῶν ὑπὸ
τῶν γονέων τῆς Μαρίας; Ἠγαπῶν,
ἡγαπῶντο, λέξεις δύο ἐμφανίζουσαι τὴν
εὐδαιμονίαν δύο ψυχῶν, ἐμπερικλείου-
σαι ὅτι ἄρατον, ὅτι ὕψιπετες, ὅτι
οὐράνιον. Ὡς λέξεις ἀρρήτου εὐδαιμο-
νίας! Ἠγάπα ἡ Μαρία, ὡς ἀγαπῶσι
οἱ ἀγγελοι, καὶ ἡγαπᾶτο, ὡς ἀγαπᾶ-
ται τὸ φῶς. Ἠγάπα ὁ Κάρλος, ὡς
ἀγαπῶσιν οἱ ποιηταί, καὶ ἡγαπᾶτο,
ὡς ἀγαπᾶται ἡ ἐλευθερία, ὡς ἀγαπᾶ-
ται ἡ ζωὴ, ὡς ἀγαπᾶται ὁ Θεός.

— Ὁ περιπόθητε Κάρολε! ἔλεγε τρυφερώς ἡ Μαρία τῷ ἔραστῇ της, σὲ ἀγαπῶ, ὡς ὁ ἐν σκοτεινῇ φυλακῇ ἐγκαθειργμένος τὸν ἥλιον, ὡς ὁ θειριστὴς τοῦ Ἰουνίου τὴν σκιάν, ὡς ὁ ἐν ἀπεράντῳ ἐρήμῳ ὁδοιπλὸς τὸ ὕδωρ. Εἶσαι ὠραίος, ὡς οἱ λειμώνες καὶ πεδιάδες τῆς Ζακύνθου μετ' ὅλων τῶν ἐσθίων των καὶ ὄλων τῶν ζεφύρων των. Σε βλέπω, καὶ αἱ τρίγες μου πάσαι δοθούνται, ἀπτοῦμαι τῆς χειρὸς σου, καὶ τῆς ὀνάτου αἰσθάνομαι καθ' ὅλον τὸ σῶμά μου... Καὶ ὅμως, φεῦ! προαισθάνομαι φοικτὴν δυστυχίαν, ἐπαπειλοῦσάν ἀμφοτέρους ἡμᾶς... Διατί νὰ τὸ κρύπτω;

— Δὲν ἐμπιστεύεσαι λοιπὸν εἰς τοὺς λόγους μου; Μαρία, ἐφώνησε παράφορος ὁ Κάρολος, φοβεῖσαι τὴν ἀπιστίαν; Ἄ! ὄχι, Μαρία, ὄχι ὁ φίλος σου δὲν θὰ σὲ ἀπατήσῃ. Σε ἀγαπᾷ, ὡς τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἀγαπᾷ νὰ κατοπτρίζηται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου, ὡς ἡ σελήνη εἰς τὰ ἕρμα καὶ νηνεμῇ τῆς θαλάσσης στέρνα. Νὰ διέλθω τὴν ζωὴν μου ὑπὸ τοὺς πόδας σου, νὰ αἰσθάνομαι τὰ χεῖρά σου ἐπιψάουσα τῶν χειλέων μου, νὰ βλέπω τὸ ὄμμα σου ἀπονακουμένον ἐξ ἔρωτος, καὶ τέλος ν' ἀποθάνω εἰς τὰς ἀγκάλας σου, ἀκροῦμενος τῶν παλμῶν τῆς καρδίας σου, τοιαύτη ἡ ἐπιθυμία τῆς ψυχῆς μου, τὸ χρυστὸν ἔνδειρον ὀλοκλήρου τοῦ βίου μου...

— Ἀρκεῖ, ἀρκεῖ, ἀνέκραξε συγκινημένη ἡ Μαρία, ἀσπασθεῖσα συγχρόνως τὸ μέτωπον τοῦ ἔραστου της, ὡσανεὶ θέλουσα νὰ εὐχαριστήσῃ αὐτὸν διὰ τὸν φλογερὸν τοῦτον ἔρωτά του.

Καὶ οἱ δύο ἔρασταὶ ἐνηγκαλίσθησαν καὶ ἔκλαιον πικρῶς. Τὰ δάκρυα εἶναι ἡ ἐπιχώριος τῶν λόγων. Δι' αὐτῶν ἐπεκύρουν τὰ πρὸ ὀλίγου λεχθέντα, ἐπεσφράγιζον τὸν ἔρωτά των, τὸν ἄγιον, τὸν ἐνθερμον, τὸν θεσπέσιον ἔρωτά των. Ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν δύο ἔραστῶν ἐφαίνετο αὐτὸς ὁ ἔρωτος ἐνσαρκωμένος, ἐπιτάτταν ὁρμηκευτικὸν σε-

βασμὸν ἂν δὲ τὴν στιγμὴν ἐκείνην θελέ τις ἐγγίση τὴν καρδίαν των, θὰ ἀπέθνησκον!

Ἦχος ὠρολογίου, κειμένου ἐπὶ τινος παρ' αὐτοῖς τραπέζης καὶ ἠγοῦντος τὴν ὀγδόην ἑσπερινὴν ὥραν ὑπέμνησε τοῖς δύο ἔρασταῖς ὅτι ἐπέστη πλέον ἡ ὥρα τοῦ χωρισμοῦ.

— Πρέπει νὰ φύγω, εἶπεν ὁ Κάρολος ἐγειρόμενος ἐπὶ τέλους.

— Τόσον γρήγορα, ἐπανέλαβεν ἡ Μαρία.

— Σκληρὰ ἀνάγκη τὸ ἐπιτάττει ἄλλως τε μὴ φοβεῖσαι, ὁ ἀναχωρισμὸς δὲν εἶνε καὶ ἀποικία...

— Ὁ! ναι, ἡ ὥρα ἐπαίγει... φύγε, ἀπομακρύν' ητι... θὰ ἔλθω...

Ἀλλὰ δὲν ἐπαρόρθασε νὰ τελειώσῃ, ὅτε ἡ γλυκεῖα τῆς ἀδελφῆς της ρωνή, εἰδοποιούσης ἐκ τῆς ὁδοῦ τὴν ἀδελφὴν της περὶ τῆς ἐλευσεως αὐτῶν, ἐπληξέ τὰ ὄψα τῶν δύο ἔραστῶν.

— Ἐχάθημεν! ἀνεφώνησαν συγχρόνως ὁ Κάρολος καὶ ἡ Μαρία.

Καὶ ὅμοιοι πρὸς τὰ πτηνὰ ἐκεῖνα, ἄτινα ἡ ἀνεπιτηδεϊότης τοῦ κυνηγοῦ διεφύλαξεν ἀπὸ βεβαίου θανάτου, ἠγέρθησαν καὶ ἔτρεχον ἀκροποδιῆτι τὸ δωματίον, ἀγνοοῦντες τί νὰ πράξωσιν ἄλλ' ἐπὶ τέλους ὁ Κάρολος, ἀκούσας βήματα εἰς τὴν κλίμακα καὶ ἀπεπισθεῖς, ὤθητε τὴν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας γνωστὴν θύραν καὶ εἰσῆλθε. Ἡ Μαρία ἠκολούθησεν αὐτὸν κλείσασα συγχρόνως τὴν θύραν καὶ εὐρέθησαν ἀπέναντι τῆς Σοφίας.

— Ὑπαγε ν' ἀνοίξῃς τὴν θύραν, λέγει αὐτῇ μετὰ σπουδῆς ἡ Μαρία, καὶ εἶπε ὅτι εἶμι μόνη εἰς τὸ δωματίον μου.

Καὶ ἡ μὲν Σοφία, κάτωχρος καὶ μὴ δυναμένη ν' ἀρθρώσῃ λέξιν ὡς ἐκ τοῦ φόβου της, ἔτρεξε πρὸς τὴν θύραν, κρουομένην ἤδη σφοδρῶς, ὁ δὲ Κάρολος καὶ ἡ Μαρία διηυθύνθησαν πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς οἰκίας.

(Ἐπιτελεῖ τὸ τέλος)

α.

ΣΗΥΡΙΑΩΝ ΜΑΡΓΑΡΗΣ

I.

Φεῦ! εὐχὴν νύχθημεν καὶ δὲν ἐπραγματοποιήθη. Εὐχὴν ἀνεπέμψαμεν τῷ Ὑψίστῳ καὶ δὲν εἰσηκούσθημεν. Ἦτο ἀργά. Ὁ Σπυρίδων Μάργαρης ἦτο ἤδη πεφονευμένος ὅτε ἀνεπέμψαμεν τὴν εὐχὴν ἐκείνην, ὅτε νύχθημα τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ εἰς τὰς θερμάς τῶν ἀδελφῶν του ἀγκάλας. Ἐπεσε θύμα τῆς θηριωδίας ἀγρίων σιφῶν, ἔπεσε μάρτυς τῆς ἐλευθερίας πληγῆς κατὰ μέτωπον ὑπὸ φοικτῆς σφαίρας κατὰ τὴν δευτέραν ἔνδοξον, ἀλλ' ἀτυχῇ ἐν Μακρονύτιση μάχην. Ἐπεσε νεκρὸς ἐπὶ τῆς γῆς ἐκείνης, ἴην διηυλάκωσαν τοσοῦτων αἰῶνων δάκρυα θερμά, ἦν ἐπότισαν τοσοῦτων αἰῶνων χεῖμαρροι ἀθώου αἵματος. Δὲν ἦτο γεγραμμένον ἄνωθεν πρὶν ἢ διὰ παντὸς κλεισθῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ του νὰ ἴδῃ ἀνατέλλουσαν τὴν αὐγὴν, ἦν ἡ καρδία του περιέμενε, νὰ ἴδῃ πραγματοποιομένην τὴν ἐλπίδα πάσης τῆς ζωῆς αὐτοῦ δὲν ἦτο γεγραμμένον νὰ ἴδῃ ἀπελευθερουμένους ἐκείνους, ὑπερ ὧν ἐπολέμησε, ὑπερ ὧν ἔπεσε μαχόμενος, θύμα γενόμενος θερμῶν σιφῶν. Ἀλλὰ μόνον αὐτῶν ὑπῆρξεν ἀργά γε θύμα ὁ ἀτυχὴς καὶ περιλημένος Σπυρίδων;... Ἄς σιγήσωμεν δὲν θέλομεν νὰ θιζώμεν ζήτημα ἀπονενοημένης πολιτικῆς; δὲν θέλομεν νὰ ρίψωμεν οὐδὲ τὴν μέλαιναν, οὐδὲ τὴν λευκὴν... Ἄλλοις δέδοται τοῦτο.

II.

Πρὸ τεσσαρῶν περίπου μηνῶν χωρὰς τινεὶ ἑλληνικαί, ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν δυναστείαν διατελοῦσαι καὶ κοιμώμεναι ἤρεμοι καὶ ἀπαθεῖς μεταξὺ χιόνος καὶ πάγου, παγώσαντος τὴν καρδίαν τῶν κατοίκων αὐτῶν, ὄφειλον, ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐγερθῶσι, νὰ ὑψώσωσι τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀλλὰ δὲν ἐκινεῖτο. Ὁ ὑπερήφανος Ὀλυμπος, τὸ

μέγαρον ἐκεῖνο τῶν ἀρχαίων Θεῶν, ἐστέναιξε διὰ τῆς πνοῆς τῶν ἀνέμων, ἡ δὲ γῆ, ἡ ἄλλοτε ἔνδοξος ἐκείνη γῆ, περιεβάλλετο τὴν νάρκην καὶ, ἀντὶ ποικίλων χρωμάτων, ἐνεδύετο διαρκoῦς παγετώδους μανδύου, ὅτε, ἐκ τῆς ἐλευθερίας ἑλληνικῆς γῆς, γενναῖοι καὶ ἐλεύθεροι ἀθληταὶ ἔδραμον ἐκεῖ ὅπως, διὰ τῶν ὄπλων καὶ τῶν ἀδραγαθίων των, ἐξῆνίσωσι τοὺς ὑποδεδουλωμένους καὶ ὑπὸ ἐθνικῆς νάρκης καταληφθέντας ἐκείνους ἀδελφούς μας; καὶ ἰδοὺ εὐθὺς ὁ γιονώδης πέπλος τοῦ Ὀλύμπου διαλύεται, ὁ στεναγμὸς αὐτοῦ μεταβάλλεται εἰς χαρᾶς ἀλαλαγμὸν, ἡ γῆ, οἶονεὶ ἀναγνῶριζουσα ὑπὸ τὸ βαρὺ καὶ στερρὸν βάδισμα τῶν νέους Ἄρματωλοῦς καὶ Κλέφτας, καλύπτεται ὑπὸ δροσοβόλων ἀνθῶν καὶ ποικιλοχρῶμοι γλόσι; καὶ αἱ πρὸ πολλοῦ σιγήσασσι ἀηδόνες πληροῦσι τοὺς τόπους ἐκείνους διὰ τῆς γλυκοφθόγγου φωνῆς των ἤχων ἀρμονικωτάτων, συναποτελοῦντων θεοτερπῆ καὶ ἐγερεσίονον μελωδίαν. Ὁ! εἶθε, εἶθε ἡ ἀνάστασις ἐκείνη τῆς φύσεως νὰ προσμήνυε καὶ τὴν ἀνάστασιν ὀλοκλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους!

III

Καὶ μεταξὺ τῶν δραμόντων ἐκείνων ἀδελφῶν μας, ὅπως μεταδώσωσι νέον ζῶπυρον, ὅπως ἐμφυσήσωσι νέαν ζωὴν τοῖς οἶονεὶ τὸν αἰώνιον ὕπνον κοιμώμενοις ἐκείνοις, ἄς τὸ εἰπωμεν, ἀδελφοῖς μας, πρῶτος συγκατελέγετο ὁ Σπυρίδων Μάργαρης. Διαμένων εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπὸ τῆ ἐκ Γαλλίας ἐπανόδου του, ἔνθα ἀνδρείως ἐπολέμησε κατὰ τὸ 1870, ἀπήλασε δι' ἐντίμου ἐργασίας τῶν ἀνέσεων τοῦ βίου, ὅτε, τῶν Ἀνατολικῶν πραγμάτων δεινωθέντων, καὶ τῆς Ἑλλάδος πομπωδῶς προπαρασκευαζομένης, μετέβη εἰς Ἀθήνας καὶ κατετάχθη εἰς τὸ ἱππικὸν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τοῦ νὰ ἐξαγοράσῃ, ἔστω καὶ διὰ τοῦ πολυτίμου αἵματός του, τὴν ἐλευθερίαν τῆς κλιτῆς ἐκείνης γῆς; ἐφ' ἧς οἱ πατέρες ἡμῶν ἐπι-

τοσαύτα ἔτη ἔσπειρον. Καὶ νομίζων ὅτι ἐπέστη ἡ ἡμέρα πλέον τοῦ θερισμοῦ, ἠνάνυπομόνως περιέμενον, ἐνθους ἐπανελάμβανε τοὺς φίλους του. Ἐπάρρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη!

IV

Ἄλλὰ τὰ πάντα φενάκη, τὰ πάντα χλεύη, τὰ πάντα ἀπάτη σκληρὰ ἀπεδείχθησαν... Ὁ Σπυρίδων Μάργαρης ἦτο ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες δὲν ἀνέχονται νὰ ἐμπαίζωνται οἱ ἱερώτεροι καὶ ἀγνώτεροι τῆς καρδίας παλμοί, τὸ ἱερώτατον τῆς πατρίδος αἰσθημα. Καὶ ἀπέστρεψε μετὰ φρικιάσεως τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἠλιπίξεν τὴν πρώτην ὠθησιν καὶ ἐξεδύθη τὴν στρατιωτικὴν στολὴν του καὶ ἔτρεξε, καίτοι ἀργά, μετ' ἄλλων πολλῶν εἰς τὰ Θεσσαλικά ἐδάφη, ἔνθα, περὶ ἐλαχίστου ποιησάμενος τοῦ ψύχους καὶ τῶν καιουγιῶν τοῦ πολέμου, ἐπολέμησεν ἐπὶ τέσσαρας ὀλοκλήρους μῆνας, εἰς πλείστας μάχας διακριθεὶς καὶ τυγῶν παρά τῶν συναθλητῶν του τοῦ τιμητικοῦ ἐπιθέτου τὸ Ζακύνθιο νὸ π α λ λ ι κ α ρ ὀ π ο υ λ ο. Ἄλλὰ πρᾶξις ἀσύνητος, πατριωτικοῦ καὶ νεάζοντος ἐνθουσιασμοῦ, συνέχουσα τὴν καρδίαν μας διὰ τοῦ αἰσθηματος κοινῆς συμφορᾶς, ἀναγκάζει ἡμᾶς σήμερον νὰ θρηνησωμεν ἐπὶ τῇ προώρω στερήσει αὐτοῦ.

Εἶθε τὸ αἷμά του νὰ μὴ ἐχύθη ἐπὶ ματαίῳ. Εἶθε, ἀπὸ τῆς τελευταίας τουλάχιστον κατοικίας, πρὸς ἡν ἀπέπτη, μειδιάσει εὐφρόσυνον μειδίμα ἐπὶ τῇ ἐπιτελεσει τοῦ γλυκυτάτου τῶν ὀνείρων του, τῆς ἐθνικῆς δολοφονίας ἐνότητος. Εἶθε ὁ θάνατος αὐτοῦ καὶ πολλῶν ἄλλων μεγάλων συναθλητῶν του ἀναπτερῶσαι τὸ παρά πολλοῖς μακρὰν ἐθνικὸν φρόνημα καὶ φέροι εἰς ἐπίγνωσιν ἡμᾶς, ἐντροφῶντας ἤδη ἐν πονηραῖς ἀμίλλαις περὶ ὑπουργείων καὶ ἀξιωματῶν, περὶ ὑπαλληλίας καὶ μισθῶν.

V

Καὶ ἤδη, ἀποχαιρετίζοντες τὸν Σπυρίδωνα Μάργαρη, δεῦτε ἀποχαιρετίζομεν καὶ πάντας τοὺς γενναίους συναθλητάς του ἃς εὐχρηθῶμεν αὐτοῖς, οὐχὶ τὴν γῆν ἐλαφρᾶν, διότι οὐδ' αὐτῆς ἠξιώθησαν, ἀλλὰ μνήμην ἀθάνατον καὶ αἰετὶον τοῦ ἔθνους εὐγνωμοσύνην. Ἄς ἀποδείξωμεν αὐτοῖς ὅτι ἂν οἱ Ἕλληνες ἀπώλεσαν ἤδη πᾶν ἔγχος ἔθνικῆς ἀξιοπροπέας, δὲν ἀπώλεσαν ὅμως ὀλοσχερῶς καὶ τὸ αἰσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης ἔνθα ρανίς αἵματος ἐχύθη, ἐκεῖ ἐφύτευσαν τὸ αἰετὶαλὲς τῆς ἀθανάτου μνήμης δένδρον ἔνθα ἠκούσθησαν στοναχαὶ δούλων ἀδελφῶν καὶ ἠχος σκληρῶν ἀλύσεων, ἐκεῖ ἀνῆγειρον θεῖον ναόν, ἀπερικέσμητον μὲν, ἀλλ' οἶονεῖ ἡδυπάροχον θάλασμον αὐτῶν. Ἄνδρες λοιπὸν τοιοῦτοι, ὡς ὁ Σπυρίδων Μάργαρης καὶ οἱ συναθληταὶ του, δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην παρ' ἡμῶν θείων ἐπικλήσεων καὶ ἐκκλησιαστικῶν τελετῶν, διότι ἀπὸ τῆς στιγμῆς τοῦ θανάτου τῶν ἀπέπτησαν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Πλάστου τῶν, ἔνθα οὐ λύπη, οὐ στεναγμός, ἀλλὰ ζῶη ἀτελευτήτος ἄλλ' ἔχουσιν ἀνάγκην μνημείου ἑλληνοπροπέας καὶ ὑψημέθλου, καταδεικνύοντος τὰ θαυματουργὰ τῆς ἐπὶ γῆς διαβάσεώς των ἔγχος, καὶ παρὰ τοῦ πόδας τοῦ ὁποίου ἡμεῖς μὲν καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς Ἕλληνες νὰ κλίνωμεν τὸ γόνυ εἰς τεκμήριον αἰωνίου καὶ αἰετῆς εὐγνωμοσύνης, ἡ δὲ ψευδῆς καὶ ἐθνοκτόνος τῆς ἡμέρας πολιτικῆ νὰ προσφέρῃ σμύρναν καὶ λίθωνον πρὸς ἐξίλασιν τῶν παρ' αὐτῆς προσγενομένων αὐτοῖς τε καὶ τῷ καθόλου ἑλληνισμῷ παραπτωμάτων,

Ξ. Τ.

Ἄν εἶχον τὴν καρδίαν πτωχὴν ὅσον καὶ τὸ πνεῦμα, θὰ ἤμην πολὺ εὐτυχῆς· καθότι ἔχω ἀγράφωτον πεποιθήσιν ὅτι ἡ πτωχεῖα τῆς καρδίας συντελεῖ πολὺ πρὸς διατήρησιν τῆς υἰείας. (Πρωτὸν)

ΠΟΙΗΣΙΣ

ΡΕΜΒΑΣΜΟΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΙ

Ὁ δίκαιος ὁ διάπυρος προσήγγισε τὴν δύσιν, Ἄφου μὲ χεῖμαρον φωτὸς ἐστόλισε τὴν φύσιν. Καὶ πρὶν εἰσεῖται, πρὶν κρύβῃ ὀπισω τῶν ὀρέων, Ἐρρεψε θλέμμα ἔμπλεον ἀγάπης, τελευταῖον, Ὡς ἱερατῆς, ὅστις πονῶν τὴν φίλην του ἀρίνην, Καὶ θλέμμα ἐν ἀναχωρῶν πρὸς ταύτην διευθύνει.

Εἰς πεδιάδα πράσινον βρεμβάζων, ὡς μονήρης, Πλῆν τὸ θῆμα ἄσκοπον μελαγχολίας πλήρης. Ἀπείρατος ἡ πεδιάς ἐμπρὸς μου ἐξαπλοῦται Καὶ μ' ὄρη μολοεὶδωρα τριγύρω στεφανοῦσάι, Ἄφου εἰς νερὴ κρύπτουσι πικρὰ τὴν κορυφὴν των. Κ' ἰδύονται τὴν σκιερὰν νυκτερινὴν στολὴν των. Ἐκεῖ, εἰς βύζα διαυγῆς ὑπὸ πικρᾶς φιλύρας, Μακρὰν ἐλίσσει εὐκαμπτος τῆς ἀργυρᾶς τουσπέρας. Ἡ ἀτραπὸς ἐντὶς σπικρῶν πρατίνων κρυπτομένη, Οὐραπόλου ποιητοῦ τὰ θήματα προσμένει. Ἐσῆλασε τὸ ἄστρον, ἡ φιλεργὸς ἀξίνη, Τὸν ὤμον τῶρα ἠσπύρας τοῦ γεωργοῦ ἐσπένει. Μακρὰν ἀκούω ν' ἀντηλῆ ὁ κῶδων τοῦ ποιμνίου Καὶ μετ' αὐτοῦ ἄσμα φαῖδρον ἑσπρόντιδος παιδίου. Ἐθὼ πλησίον δασοτῆς πτηνὸν πεπλανημένον Ἀρίνην φθόγγος λιγυροῦς εἰς φράκτιν κωκυλλομένην. Ἐἶν ἄσμα ἡ παράπρον οἱ φθόγγου τοῦ ἐκείνου; Χαρὰ τὴν γλῶσσάν του κινεῖ καὶ ψάλλει ἡ ὀδύνη;

Παντοῦ ἐχέεται γόσση τὴ κάλλη τῆς ἡ φύσεως, Ἄλλ' ἡ ψυχὴ μου δὲν ποθεῖ τοιαύτας συγκινήσεις. Μοὶ φέρεται μετὰ δονισμοῦ ὁ ζέφυρος πενθίμου Τὴν ἦχον τοῦ ἐσπερινοῦ σημερινοῦ τῆς ἔρημου, Καὶ τῆς θρησκείας ἡ φωνὴ, παρήγορος, αἰμύλη, Τὴν προσεῦχῆν τῶν εὐσεβῶν καλεῖ ἐπὶ τὰ χεῖλη. Τοιοῦτον ἦχον ἄλλοτε ἂν ἔτυχε ν' ἀκούσω, Ἐθὺς τὴν λύραν ἔδραμον ὀρμητικῶς νὰ κρῶσω, Καὶ τῶρα ἀδιάφορος περὶ καὶ μάλιστα θίγει Τὴν ἴσχυον καρδίαν μου, πλῆν δὲν τὴν καταλύγει, Δὲν συγκινεῖ τὸ στήθος μου, καὶ δὲν τὸ ἐξογκάνει, Ὅ, αἶμα, ἦτις τὰ νερά τῆς λίμνης ρυτιδώνει Ὅπου κοιμῶνται ἡσυχᾶ, ἀλλὰ δὲν ἐξυγίρει Τὰ φεγγαμέντα κύματα ἄρρου, καὶ λύσεως πλήρη.

Ρεμβάζω... ἡ καρδίαν μου οἱ πόσον μετεβλήθη! Πῶς; τίποτε δὲν συγκινεῖ τὰ νεκρωμένα στήθη; Παρήλαθε πλῆν ὁ κερὶς, κατ' ἐν μὲ συνεκίνει Τῶν ἄλλων τὸ μειδίμα, τῶν ἄλλων ἡ ὀδύνη, Το ἄστρον, ὕπερ ἀργυροῦν ἐκ τοῦ θουνοῦ προβάλλει Ὅτε τὴν νύκτα ἔρημος ἡ Φιλολύλα ψάλλει Ὅ πόσον εἰς τὸ ἄσμα τῆς τὸ στήθος μου ὀγκοῦτο! Κ' ἐν ἄλλο ἄσμα - τὸ ἔλδν - μ' ἐκείνο συνῆνοτο. Τοτε συχνὰ πρὸς οὐρανὸν ὁ ἦχος τῆς φωνῆς μου Ἀνέβαινον ὡς ἄρωμα τῆς νεαρᾶς ψυχῆς μου, Μ' ἠύρρανον τάνθη, μ' ἔθελνον ὁ οὐρανὸς ὁ λείος Κ' εἰς ταῖμά μου ἀνέβλυσε τὸ δακρυ ἀνατίτως, Ὅποτε μὲν οὐκ εἶχε μου ἡν ἡ χαρὰ καὶ μὴ μόνον... Ἦθ' εἶθε τῶρα χαρῆσαι τοῦ ἐξορῆ; μου χρόνος; Πῶς εἶθε εὐφροῖς κερὶς, κατ' οὗς μὲ συνεκίνει Τῶν ἄλλων τὸ μειδίμα, τῶν ἄλλων ἡ ὀδύνη; Ἐὰς ἐκρυψαί τε σκεπταῖνὰ τοῦ παλαιόντος βίβη Καὶ τῶρα δὲν μὲ συγκινεῖ, τὴ ἰδέα μου πᾶν. Ἐγῆρασα περὶ κερὶς, πρὶν εἶτε ἕως γίνω. Ὅ, ἐσπρόμηνε καὶ τῶρα τὴν καρδίαν μου κλίνω.

Ἡ ἄρκη μὲ κατέβαλεν, ὁ πνεῦς μὲ τρώγει, Καὶ μάτην μὲ παρηγοροῦν γλυκεῖς τῆς Μούσης (λόγοι). Δὲν ἔχει πλέον δι' ἐμὲ τὸ ἄσμα τῆς μαγίαν, Καὶ ἂν ἐγγίξω τὰς χορδὰς δὲν γέω μελωδίαν.

Μωρὸν παιδίον! διατὶ νὰ ὑψωθῆς τοσοῦτον, Ἄφου δὲν εἶχες ἰδεῶν καὶ ἀσθημάτων πλοῦτον; Ἄν μὲ Ἰκάρου πτέρυγας εἰς οὐρανὸν ἀνέβης, Ἦν ἀφουκτος ἡ πτώσις σου κ' ὁ σπυρῆος τῆς [γλυκῆς]. Ἦτο πλαστὴ ἡ πηλοῖς σου, κούφας ἡ ἐπίσις σου, Ὁ ἀέτης καὶ ὁ στρουθίος δὲν ἔπταναι ἐξίσου. Μὴ ζήτηί τῶρα εὐπνευσιν εἰς φαντασίαν στείραν, Ἄφου δὲν ἔχεις ἄσματα, ἀπόθεσε τὴν λύραν.

Θά σιωπήσω δίκαιον! Τὴν λύραν μου ὁ ἀρίσω Καὶ μὲ παρακίρειον σιγῆν τὰ χεῖλη μου θὰ κλείσω. Μὲ παρακέρδους ἰαχὰς, μὲ ἄσμα νυσταλέον. Τὰ ὦτα τῶν ἀκροατῶν δὲν θὰ ταραξῶ πλέον. Θὰ παύσῃ φεῦ! διὰ παντός, ἡ λύρα μου νὰ ψάλλῃ Ὅτι συνήθως ἀρχοῦναι νὰ ψάλλωσιν εἰ ἄλλοι. Ἐνῶ εἰ ἄλλοι κρούουσι δάφνησπερὶς τὴν λύραν Τῆς ἀρμονίας τῆς ἐγῶ τὴν ἀποθέτω στείραν.

Πλῆν μὲ πονεῖ... τὴν λύραν μου ἀνελάθον ὀπότε Αἰ οὐκ εἶπες ἐπτερωθήσαν τὸ πνεῦματὸς αἰ πρώται, Ὅποτε ἦτο καστανὴ ἡ τῶρα μαύρη κόμη, Κ' ἐστόλιξεν ὁ θεὸς τὰς παρειὰς ἀκόμη. Τὴν ἐνθυροῦμαι... συμπαλιῆς, πεφλημένη κόρη Ἀυτὴ μοὶ εἶδιδε ζῶην, αὐτὴ μὲ παρηγόρει. Ἐσάλου ἐπὶ μ' ἀντηροῦν εἰ προσφιλεῖς τῆς λόγου. Εἰς τὴν ἀνθόσπαρτον ὀδὸν αὐτὴ μ' ἔχειραγωγεῖ. Ἐἶν τι τὴν καρδίαν μου εἰς σπυρῆθῆν ἔκινει, Φιλόστοργος ἀπέμασσε τὸ δακρυ μου ἐκείνη. Μαζὶ μ' αὐτὴν ἐβύρνησα τῆς φύσεως τὰ κάλλη, Ἦ Φιλομύλη πῶς θρηνεῖ καὶ πῶς τὸ ῥέδον θάλλει. Μαζὶ μ' αὐτὴν ἰσπέισαμεν μὲ εἶον ἀφρισμένον, Καὶ ἐθρηνησεν μαζὶ εἰς μνήμη περιμμένον. Μαζὶ μ' αὐτὴν ἠγάπησα... νὰ τὴν ἀρήσω τῶρα; Οἶμοι! τοιοῦτο χωρτισμὸς εἶνε πικρὰ ἡ ὄρα! Ἄκρημ' εἰς τὰς χεῖρας μου, ἀκόμη ἀρετὴ τῆ. Ἄιν δύναμαι νὰ τὴν ἰδῶ διὰ παντός, δραπέτιν.

Δὲν ἔτυχεν εἰς ἐρηλίον, ἀμωμῶδη παραλίαν, Καθήμενον νὰ ἰδῆτε ἐρῶντα νεανίαν. Σιγῶν, μὲ ὄμμα εἰς τὴν γῆν βεβῶν, προσηλωμένον Ἐν εἰς τὴν ἄμμον ὄμοια γκράσσει πεφλημένον. Τὸνομα τοῦτο ταχιστὰ ἡ ἀμμοῦ θὰ καλύβῃ, Μὲ φρόγαντα ἡ θάλασσα μετ' οὐ πάλυθὰ κρύψῃ. Πλῆν δὲν προσέχει. Τὸν πλανᾷ ἡθονικὴ ἀπάτη, Καὶ τὸνομα τὸ προσφιλεῖς ἀτραχὸς χαράττει. Καθὼς αὐτὸς οὕτω κ' ἐγὼ μ' ἐν ὀρειον πλανῶμαι. Ἄρῆσάτε, ἀρῆσάτε ἀκόμη ν' ἀπατώμαι.

Ὅπου μὲ χεῖματα στίλβον στολιζέται ἡ δύσις, Ἐλέπω νὰ λήληθ φωτεινὴ ἡ ἀμμοῦ ἐπίσης. Ἄσπαι ἐπὶ τινὰς στιγμῆς καὶ ὄρωσ' καὶ σβῆνει. Μὲ τὰ ὦρα γρῶματα τῆς δύσεως κ' ἐκείνη. Ἐκεῖ πρὸς ἀνακούριον συχνὰ τὸ θλέμμα στρέφω, Ἐν μέσῳ τῶν πορφυρέων τῆς δύσεως συννετων, Παρηγοροῦμαι πρὸς στιγμήν, καὶ λησμονῶ... κ' ἐλπίσω.

Κ' ἐν ἄτλα ἄρρον, ἀσθενὲς ἐνίετος τενίζω.

ΛΟΓΙΑ ΑΓΑΠΗΣ

Α.

Μὰ πόσο, πόσο σ' ἀγαπῶ! Μὰ ὅ,τι κι' ἂν ἀρχίσω,
 μοῦ ἀπομένει 'ς τὰ μισὰ ἂν δὲν σὲ ἀπαντήσω.
 Καὶ ὅ,τι κάνα, 'ς τὴν ἀρχὴν θαρρῶ πῶς εἶν' ἀκόμα,
 ἅμα σ' ἰδῶ καὶ μοῦ λαλεῖ τ' ἀγαπημένο στόμα.
 Τότε μ' ἀρχίζει κ' ἡ ζωὴ! Ἄχ ναι, ἐσὺ 'σαι ἐκείνη,
 ποῦ τὴ ζωὴ χίλιαις φοραῖς 'ς τὸν κόσμον αὐτὸν μὲ δίνει.
 Τὰ χίλια μύρια, οἱ πολλοὶ τῆς ἱστορίας χρόνοι,
 γιὰ μὲ, ἀφοῦ σ' ἀγάπησα, στιγμὴ περνοῦν μὲ μόνῃ.
 Γιατὶ, σὰν νᾶζῃσα πολὺ, μυριογεννοῦμαι πάλι,
 ψυχὴ μου, 'ς τὴν ἀγκάλῃ σου σὰ γύρω τὸ κεφάλι.

Β.

Ξανθὴ μου, λάλει... Τὴ χαρὰ! Θαρρῶ πρωτογεννιοῦμαι,
 σὰν τὸν πρωτόπλαστο γυρνῶ τὸ μάτι καὶ φοβοῦμαι,
 καὶ κόσμον καὶ παράδεισον ὅλα ἔμπροστά μου ἔχω,
 καὶ τρέχω ἅμα στέκουμαι καὶ στέκουμ' ὅταν τρέχω,
 γιὰτὶ δὲν ἄκουσα λαλιὰ ἀνθρωπινὴ ἀκόμα,
 θαρρῶ ὅλα θὰ μοῦ φύγουνε, καὶ οὐρανὸς καὶ χῶμα,
 κ' ἐξαφνα ἐκεῖ ἀκούγεται ἀγγελικὸ τραγοῦδι,
 κι' ὅλα τὰ λέει καὶ πῶς λέν τὸ πῶ μικρὸ λουλοῦδι.
 Αὐτὸ ποῦ μ' ἔλειπε, αὐτὸ—λαλιὰ ποῦ νὰ μὲ πείσῃ
 νὰ μὴ φοβοῦμαι—ἤρ' αὐτὸ, καὶ ἀγαπῶ τὴ Φύσι.
 Ἔτσι θαρρῶ τὸν κόσμον μου κρατῶ μὲ τὴ λαλιὰ σου...
 Ξανθὴ μου, λάλει κ' ἔπεσα νεκρὸς 'ς τὴν ἀγκαλιὰ σου.
 Ἐν Ἀθήναις.

ΙΩ. Κ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΣ.

ΜΥΘΟΣ

Βάτραχος θέλων νὰ ἐξομοιωθῇ πρὸς Βοῦν.

Βλέπει ὁ βάτραχος ἐν βόδι καὶ θαυμάζει τὴ θωριά του,
 τὸ χονδρὸ ἐκεῖνο σῶμα, τ' ὠμορφο ἀνάστημά του.
 Αὐτὸς, ποῦ 'ς τὸν ὄγκον ὅλος ἴσος μ' ἐν ἀγῶ δὲν ἦτο,
 ἀπὸ ζήλειας κὴ ἀπὸ φθόνου ταραχὴ πολὺ ἐνοχλεῖτο
 κ' ἐξηπλώθη μάκρου—πλάτου, θάνει ὅλη τὴ δυνάμει του
 καὶ ἐφούσκωνε ὡς νὰ κάμη σὰν τὸ βόδι τὸ κορμί του.
 Κύτταξε, ἔλεγε, ἀδελφέ μου, καλὰ παρατήρησέ με
 νὰ φουσκώσω λίγο ἀκόμα; Δαιμόν φθάνει; καλὰ δέ με.
 — Ποῦ νὰ φθάσῃς! — Γιὰ ἰδὲ τώρα — Δείπεται πολὺ ἀκόμα
 — Τώρα ἰδὲ, ἀρκεῖ πιστεύω — Σὺ νὰ φθάσῃς τέτοιο σῶμα!
 οὔτε κἂν δὲν πλησιάζεις! Τὴ δουλειὰ του νὰ τραβᾷ
 τ' ἄθλιο ζῶο ἐξηκολούθει καὶ φουσκώνει ὅσα ποῦ σκάει.

Κύττα τὴν καταστάσει σου
 καὶ 'ς αὐτὴν περιορίσου.

Τὰ μεγάλα ὅποιος γυρεύει
 δυστυχήματα ψαρεύει.